

**ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ
ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΟ ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ**

ΠΡΟΣΧΕΔΙΟ

**ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟ ΣΧΕΔΙΟ ΓΙΑ ΤΗΝ
ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ
ΜΕ ΕΠΙΚΕΝΤΡΟ ΤΗΝ ΑΕΙΦΟΡΟ ΑΝΑΠΤΥΞΗ**

**ΛΕΥΚΩΣΙΑ
ΙΟΥΝΙΟΣ
2006**

Περίληψη

Η εκπόνηση του παρόντος Στρατηγικού Σχεδιασμού για την Περιβαλλοντική Εκπαίδευση εντάσσεται στο πλαίσιο της προσπάθειας του Υπουργείου Παιδείας και Πολιτισμού για θεσμοθέτηση και προώθηση της Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης στον τόπο μας με βάση τις υποδείξεις του 6^{ου} Προγράμματος Δράσης της Ε.Ε. «Περιβάλλον 2010: Το μέλλον μας η επιλογή μας», την αναθεωρημένη Στρατηγική για την Αειφόρο Ανάπτυξη στην Ευρώπη, τη Στρατηγική της Λισσαβόνας και τη Στρατηγική για την «Εκπαίδευση για την Αειφόρο Ανάπτυξη στην Ευρώπη: 2005-2015».

Στο Σχέδιο καταγράφονται οι βασικοί τομείς προτεραιότητας και αναλύονται οι βασικοί στόχοι και αρχές πάνω στις οποίες θα οικοδομηθεί η προώθηση της Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης με επίκεντρο την Αειφόρο Ανάπτυξη στην Κύπρο.

Τέλος παρουσιάζεται λεπτομερές πρόγραμμα των δράσεων που θα αναληφθούν (που αφορούν το οργανωτικό και θεσμικό πλαίσιο, το αναλυτικό πρόγραμμα, το παιδαγωγικό υλικό και τα διδακτικά μέσα, την επιμόρφωση των εκπαιδευτικών, την αξιοποίηση των νέων τεχνολογιών και των μέσων μαζικής επικοινωνίας, την ανάπτυξη συνεργασιών σε τοπικό και διεθνές επίπεδο, την ίδρυση δικτύου Κέντρων Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης, το σχεδιασμό και υλοποίηση προγραμμάτων Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης και την εισαγωγή μηχανισμών έρευνας και αξιολόγησης) με τα βασικά χρονοδιαγράμματα, τους φορείς που εμπλέκονται και το οικονομικό κόστος υλοποίησής τους για την περίοδο 2006-2012.

<i>Περίληψη.....</i>	<i>2</i>
<i>1. Εισαγωγή.....</i>	<i>4</i>
<i>2. Πλαίσιο στήριξης για τον καταρτισμό του Στρατηγικού Σχεδίου Δράσης.....</i>	<i>6</i>
<i>3. Στόχοι του Στρατηγικού Σχεδίου Δράσης</i>	<i>7</i>
<i>4. Αρχές που διέπουν το Σχέδιο Δράσης για την Περιβαλλοντική Εκπαίδευση</i>	<i>9</i>
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΔΡΑΣΗΣ.....	11
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 1	21
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 2	22
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 3	27
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 4	47
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 5	61
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 6	68
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 7	71

ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟΣ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΜΕ ΕΠΙΚΕΝΤΡΟ ΤΗΝ ΑΕΙΦΟΡΟ ΑΝΑΠΤΥΞΗ¹

1. Εισαγωγή

Η συνεχής υποβάθμιση του περιβάλλοντος, παράλληλα με την αναγνώριση της πολυπλοκότητάς του, συνέβαλαν στη συνειδητοποίηση του γεγονότος ότι κανένα μέτρο περιβαλλοντικής προστασίας και καμιά νομοθετική ρύθμιση δεν μπορούν να συμβάλουν στη βελτίωση και προστασία του, ούτε επαρκούν για την επίτευξη της βιωσιμότητας, εάν δε διαμορφωθούν πολίτες με υπεύθυνη περιβαλλοντική συμπεριφορά, μέσω της οποίας θα κινητοποιηθούν σε δράσεις και ενέργειες για την προστασία και διατήρηση του περιβάλλοντος, όπως επίσης και για τη βελτίωση των συνθηκών ζωής τους στη βάση των αρχών της αειφορίας.

Η πρόωθη και αποτελεσματική ενσωμάτωση της Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης (Π.Ε.), τόσο μέσα από τις τυπικές όσο και μέσα από τις άτυπες μορφές εκπαίδευσης, αποτελεί, από τα πρώτα κιόλας χρόνια θεμελίωσης του θεσμού, σημείο αναφοράς τόσο των παγκόσμιων και διεθνών διασκέψεων (Τιφλίδα, 1977 · Μόσχα, 1987 · Ρίο, 1992 · Θεσσαλονίκη, 1997), όσο και των κοινοτικών προγραμμάτων πολιτικής και δράσης για το περιβάλλον (5^ο κοινοτικό πρόγραμμα δράσης, και 6^ο στρατηγικό σχέδιο δράσης για το περιβάλλον:2004-2010), στα οποία επισημαίνεται η ανάγκη αλλά και υποχρέωση της κάθε χώρας να προβεί στο σχεδιασμό και εφαρμογή ολοκληρωμένων σχεδίων δράσης για την Π.Ε. τα οποία θα αφορούν όλες τις βαθμίδες εκπαίδευσης και θα λαμβάνουν υπόψη τόσο τις κατευθυντήριες αρχές της Π.Ε. όσο και τις εθνικές ιδιαιτερότητες της κάθε χώρας, ώστε να καταστεί δυνατή η εφαρμογή και αποτελεσματική ενσωμάτωση του θεσμού στα εκπαιδευτικά συστήματα των διαφόρων χωρών.

Επιστέγασμα των πιο πάνω επισημάνσεων αποτελεί η ψήφιση, η υιοθέτηση και η δέσμευση, στο Vilnius της Λιθουανίας στις 17-18 Μαρτίου, 2005, από το σύνολο των χωρών-μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης, ότι μέχρι το 2015 θα έχουν σχεδιάσει και θα έχουν εφαρμόσει Εθνικά Στρατηγικά Σχέδια Δράσης βασισμένα στις υποδείξεις και γενικές κατευθυντήριες γραμμές του Στρατηγικού Σχεδιασμού για την Εκπαίδευση και την Αειφορία (ΕΑ) στην Ευρώπη.

Ο καταρτισμός εθνικών σχεδίων δράσης για τη διάχυση της Π.Ε. στα επίσημα εκπαιδευτικά συστήματα των διαφόρων χωρών, αποτέλεσε για πολλές χώρες της Ευρωπαϊκής Κοινότητας σημείο επικέντρωσης των πρωτοβουλιών τους, αναγνωρίζοντας έτσι τη σημασία που η παιδεία έχει να επιτελέσει στη διαμόρφωση περιβαλλοντικά υπεύθυνων πολιτών, οι οποίοι με αίσθημα κοινωνικής ευθύνης και οικολογικής ακεραιότητας θα αναλάβουν δράσεις και θα συμμετέχουν ενεργά για την επίτευξη της βιωσιμότητας τόσο σε εθνικό όσο και σε παγκόσμιο επίπεδο.

Η ένταξη της Κύπρου στην ευρωπαϊκή οικογένεια και η όσο ποτέ άλλοτε ανάγκη εναρμόνισής της με το ευρωπαϊκό κεκτημένο, παράλληλα με την απουσία ενός

¹ Στο παρόν σχέδιο λαμβάνονται υπόψη οι προτάσεις και τα μέτρα που προτείνονται για την εκπαίδευση στο Στρατηγικό Σχέδιο Δράσης για το Περιβάλλον, το οποίο επεξεργάζεται το Υπουργείο Γεωργίας και Φυσικών Πόρων.

ολοκληρωμένου πλαισίου για συστηματική και ουσιαστική προώθηση του θεσμού στις εκπαιδευτικές βαθμίδες του τόπου, καθιστούν αναγκαίο το σχεδιασμό ενός εθνικού σχεδίου δράσης για την Π.Ε., το οποίο θα καλύπτει το σύνολο των τομέων της εκπαιδευτικής διαδικασίας (εκπαιδευτικούς, Αναλυτικό Πρόγραμμα, διδακτικά μέσα, αξιολόγηση, πλαίσια και δομές, έρευνα) για όλες τις εκπαιδευτικές βαθμίδες.

Οι πιο πάνω επισημάνσεις για την Κύπρο αποκτούν ιδιαίτερη σημασία, δεδομένου του γεγονότος ότι οι όποιες πρωτοβουλίες έχουν αναληφθεί μέχρι τώρα στα διάφορα πεδία της εκπαίδευσης (προγράμματα Π.Ε., διάχυση της περιβαλλοντικής συνιστώσας στο Α.Π., έρευνα, επιμόρφωση εκπαιδευτικών, τεκμηρίωση) αν και είναι σημαντικές, εντούτοις στερούνται συντονισμένων και ολοκληρωμένων δράσεων.

Επιπλέον, οι σαφείς αναφορές του 6^{ου} σχεδίου δράσης για το περιβάλλον 2004-2010, για τις νέες χώρες που έχουν ενταχθεί στην ευρωπαϊκή κοινότητα, για προώθηση της Π.Ε. στους εκπαιδευτικούς του σχεδιασμούς με γνώμονα την ευρωπαϊκή νομοθεσία, καθώς επίσης και οι υποδείξεις της Αναθεωρημένης Στρατηγικής για την Αειφόρο Ανάπτυξη στην Ευρώπη, αλλά και της Στρατηγικής της Εκπαίδευσης για την Αειφόρο Ανάπτυξη στην Ευρώπη για προσανατολισμό των εκπαιδευτικών συστημάτων α) στη βάση του τρίπτυχου Κοινωνία-Ανάπτυξη-περιβάλλον, β) στη συμμετοχική δράση, γ) στην αξιοποίηση της τοπικής κοινότητας ως παιδαγωγικού εργαλείου και χώρου μάθησης, δ) στην αναζήτηση εναλλακτικών λύσεων για βελτίωση της ποιότητας ζωής, ε) στη δικτυακή συνεργασία τόσο σε εθνικό όσο και σε διεθνές επίπεδο, συνιστούν για την Κύπρο κατευθυντήριους άξονες σε σχέση με τον καταρτισμό ενός σχεδίου δράσης προσανατολισμένου στην Περιβαλλοντική Εκπαίδευση και στην Εκπαίδευση για την Αειφόρο Ανάπτυξη. Επίσης, αποτελούν σημείο αναφοράς για την αξιολόγηση της μέχρι τώρα πορείας και παρουσίας του θεσμού στην κυπριακή εκπαίδευση, ώστε κατά τον καταρτισμό μιας ολοκληρωμένης εκπαιδευτικής πολιτικής για την Π.Ε. με επίκεντρο την Αειφόρο Ανάπτυξη να αναληφθούν διορθωτικά μέτρα, όπως επίσης και να περιληφθούν στρατηγικές δράσεις οι οποίες θα αφορούν στις ανάγκες του τόπου σε σχέση με την Π.Ε. και θα συμβαδίζουν με τις γενικότερες επιδιώξεις της ευρωπαϊκής κοινότητας για το θεσμό.

Η αναγνώριση της αναγκαιότητας, από το αρμόδιο σε θέματα εκπαίδευσης Υπουργείο, για αναδιαμόρφωση της εκπαιδευτικής του πολιτικής στη βάση ενός ολοκληρωμένου σχεδιασμού για την Περιβαλλοντική Εκπαίδευση και την Εκπαίδευση για την Αειφορία, που θα αφορά σε όλες τις βαθμίδες εκπαίδευσης, συνδέεται και συμπίπτει με την υιοθέτηση από την Κύπρο της Στρατηγικής για την Εκπαίδευση για την Αειφορία στην Ευρώπη. Η υιοθέτηση των κατευθυντήριων γραμμών του Στρατηγικού Σχεδιασμού για την Κύπρο, ως χώρας-μέλους της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, αποτελεί τη βάση οργάνωσης και σχεδιασμού της Εκπαιδευτικής Στρατηγικής του τόπου σε θέματα Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης και Αειφορίας. Μέσα από το Σχέδιο Δράσης, επιδιώχθηκε η σύγκλιση και εναρμόνιση της επίσημης εκπαιδευτικής πολιτικής της Κύπρου με τα Ευρωπαϊκά δεδομένα και υποδείξεις, γι' αυτό και οι αρχές στήριξης του σχεδίου, οι στόχοι, οι επιδιώξεις και οι τομείς δράσεις του, διαμορφώθηκαν λαμβάνοντας υπόψη τις κατευθύνσεις του Στρατηγικού Σχεδιασμού για την Ευρώπη, προσαρμοσμένες στις ιδιαιτερότητες και ανάγκες της Κυπριακής Εκπαίδευσης.

2. Πλαίσιο στήριξης για τον καταρτισμό του Στρατηγικού Σχεδιασμού

Ο Στρατηγικός Σχεδιασμός για την Περιβαλλοντική Εκπαίδευση, στηρίζεται στις κατευθυντήριες γραμμές για την Π.Ε., όπως αυτές θεμελιώθηκαν και καθιερώθηκαν για την Π.Ε., μέσα από τα επίσημα κείμενα του θεσμού, τις διακηρύξεις των Υπουργών Παιδείας της Ευρωπαϊκής Κοινότητας και τις βασικές υποδείξεις του 6^{ου} στρατηγικού σχεδίου δράσης της ευρωπαϊκής κοινότητας για την Π.Ε, στη Στρατηγική για την Εκπαίδευση και την Αειφορία στην Ευρώπη:2005-2015. Επιπλέον, το σχέδιο λαμβάνει υπόψη τα αποτελέσματα διαφόρων ερευνών που έγιναν στην Κύπρο, σχετικά με την αξιολόγηση της παρούσας κατάστασης του θεσμού στις διάφορες βαθμίδες εκπαίδευσης και τη διερεύνηση των αναγκών των εκπαιδευτικών ως προς το συγκεκριμένο θεσμό. Στηρίζεται επίσης σε προγράμματα δράσης και σχεδιασμούς που έγιναν στο παρελθόν σε μια προσπάθεια εναρμόνισης του θεσμού μέσα στο κυπριακό εκπαιδευτικό σύστημα με βάση τις κατευθυντήριες γραμμές της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Στο συγκεκριμένο σχέδιο λαμβάνονται, επίσης, υπόψη οι προτάσεις και τα μέτρα που προτείνονται για την εκπαίδευση στο Στρατηγικό Σχέδιο Δράσης για το Περιβάλλον, το οποίο επεξεργάζεται το Υπουργείο Γεωργίας και Φυσικών Πόρων.

Οι άξονες επικέντρωσης του συγκεκριμένου σχεδίου, τα μέτρα και οι δράσεις που προτείνονται μέσα σε αυτό πηγάζουν αφενός από την νομοθεσία και πολιτική που ακολουθεί η Ευρωπαϊκή Κοινότητα σε σχέση με την Π.Ε., προσαρμοσμένες στις ανάγκες και ιδιαιτερότητες της κυπριακής εκπαίδευσης.

Τομείς προτεραιότητας του συγκεκριμένου σχεδίου δράσης αποτελούν:

- Το οργανωτικό και θεσμικό πλαίσιο στήριξης της Π.Ε.
- Το Αναλυτικό Πρόγραμμα
- Παιδαγωγικό Υλικό και Διδακτικά Μέσα
- Έρευνα-Αξιολόγηση
- Επιμόρφωση Εκπαιδευτικών
- Τεχνολογίες
- Συνεργασία και συμμετοχή σε τοπικό και διεθνές επίπεδο
- Προγράμματα Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης
- Κέντρα Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης
- Χρηματοδότηση.

Οι τομείς αυτοί δομούνται με τρόπο που να καλύψουν τις βασικές αρχές της Π.Ε. σε περιβαλλοντικά θέματα τόσο παγκόσμιου περιβαλλοντικού και κοινωνικού ενδιαφέροντος όσο και σε θέματα τα οποία σχετίζονται με το κυπριακό περιβάλλον. Με βάση το 6^ο Σχέδιο Δράσης για το Περιβάλλον και σε συνδυασμό με τον καθορισμό, από το Πρόγραμμα των Ηνωμένων Εθνών για το Περιβάλλον (UNEP) και τη Στρατηγική για την Εκπαίδευση και την Αειφορία:2005-2015, των θεμάτων ενασχόλησης της Π.Ε., ο Στρατηγικός Σχεδιασμός για την Π.Ε. επικεντρώνεται σε περιβαλλοντικά θέματα και σε ζητήματα σύγχρονου κοινωνικού περιβαλλοντικού ενδιαφέροντος που αφορούν:

- τις κλιματικές αλλαγές και την ατμοσφαιρική ρύπανση

- την Προστασία της φύσης και βιοποικιλότητα
- την ποιότητα ζωής και αειφόρος διαχείριση των φυσικών πόρων και των αποβλήτων
- την ενέργεια
- τη ρύπανση των υδάτων
- τη γεωργία, τρόφιμα, υποβάθμιση εδαφών
- την αύξηση του πληθυσμού, φτώχεια και ανισότητα
- τα απορρίμματα
- τη διεθνή ασφάλεια.
- την παραγωγή και κατανάλωση
- την ισότητα των δύο φύλων
- τη δικαιοσύνη, ειρήνη
- την υγεία
- την ανάπτυξη αγροτικών και αστικών περιοχών
- την ηθική
- τα ανθρώπινα δικαιώματα
- την πολυπολιτισμικότητα
- τον ενεργό και υπεύθυνα περιβαλλοντικά πολίτη

Το Σχέδιο προβλέπεται να υλοποιηθεί με πρόβλεψη για ενδιάμεση αξιολόγηση του προόδου σε 2,5 χρόνια από την υιοθέτηση του σχεδίου. Το χρονικό πλαίσιο εφαρμογής του σχεδίου τέθηκε, λαμβάνοντας υπόψη το χρονοδιάγραμμα που έχει τεθεί από την Ευρωπαϊκή Κοινότητα, μέσω του Στρατηγικού Σχεδιασμού για την Εκπαίδευση και την Αειφορία, για όλες τις χώρες-μέλη της, και στο οποίο προβλέπεται οι χώρες-μέλη μέχρι το 2010 να έχουν εφαρμόσει τις δράσεις τους σε σχέση με την εκπαίδευση και την αειφορία.

3. Στόχοι του Στρατηγικού Σχεδιασμού

Οι άξονες επικέντρωσης του Στρατηγικού Σχεδιασμού και το πλαίσιο εφαρμογής τους βασίζονται στο βασικό θεωρητικό πλαίσιο δόμησης της Π.Ε., το οποίο επιδιώκει τη διαμόρφωση περιβαλλοντικά υπεύθυνων πολιτών οι οποίοι θα έχουν αντίληψη του συνολικού τους περιβάλλοντος και θα είναι ευαισθητοποιημένοι στα περιβαλλοντικά ζητήματα, θα ενδιαφέρονται για το περιβάλλον και θα επιθυμούν να συμμετέχουν στη λήψη αποφάσεων και σε δράσεις για την προστασία και βελτίωσή του. Επιπλέον, οι στόχοι του σχεδίου επικεντρώνονται στις σύγχρονες κατευθύνσεις της Π.Ε. που αφορούν στη βιώσιμη ανάπτυξη και προσβλέπουν στον ενεργό περιβαλλοντικό πολίτη ο οποίος με αίσθημα κοινωνικής ευθύνης και οικολογικής ακεραιότητας θα δραστηριοποιηθεί σε προσωπικό και συλλογικό επίπεδο τόσο για την αντιμετώπιση των περιβαλλοντικών ζητημάτων όσο και για τη βελτίωση της ποιότητας ζωής του στα πλαίσια της επίτευξης μιας αειφυρικής κοινωνίας.

Με βάση τα παραπάνω και λαμβάνοντας υπόψη τους γενικότερους σχεδιασμούς που γίνονται σε παγκόσμιο επίπεδο με γνώμονα την αειφορία, οι βασικοί στόχοι του Στρατηγικού Σχεδιασμού επικεντρώνονται στη διαμόρφωση μιας συνολικής εκπαιδευτικής πολιτικής για την Π.Ε., η οποία θα επιδιώκει:

- Τη διαμόρφωση περιβαλλοντικά «εγγράμματων» πολιτών οι οποίοι πέρα από την απόκτηση γνώσεων θα αποκτήσουν δεξιότητες και στάσεις οι οποίες θα

τους καταστήσουν ικανούς να μετέχουν σε δράσεις περιβαλλοντικού χαρακτήρα.

- Την ανάπτυξη στους μαθητές αλλά και στις υπόλοιπες ομάδες πληθυσμού αισθήματος προσωπικής και συλλογικής ευθύνης για την προστασία του περιβάλλοντος και διασφάλιση βιώσιμων συνθηκών ζωής.
- Την ανάπτυξη εκπαιδευτικών διαδικασιών μέσα από τις οποίες θα ευνοείται η σφαιρική, συστημική και διαθεματική προσέγγιση των περιβαλλοντικών θεμάτων.
- Την εξέταση των περιβαλλοντικών ζητημάτων σε διάφορα επίπεδα ανάλυσης σε ατομική και συλλογική βάση, σε επίπεδο τοπικό, περιφερειακό, εθνικό, διεθνές.
- Την κατανόηση και την ανάλυση όχι μόνο του άμεσου περιβάλλοντος αλλά και του ευρύτερου περιβάλλοντος με το οποίο άμεσα συνδέεται.
- Την ετοιμασία και επαρκή κατάρτιση των εκπαιδευτικών όλων των βαθμίδων, έτσι ώστε να είναι έτοιμοι να αναλάβουν πρωτοβουλίες για προώθηση της Π.Ε. και της Αειφόρου Ανάπτυξης στις σχολικές τους μονάδες μέσα από διάφορες διαδικασίες.
- Την προώθηση σε όλες τις βαθμίδες εκπαίδευσης σύγχρονων μεθοδολογικών και διδακτικών προσεγγίσεων, οι οποίες εναρμονισμένες στις ανάγκες της κυπριακής εκπαίδευσης, θα μπορούν να δώσουν στις σχολικές διαδικασίες προσανατολισμούς τέτοιους, οι οποίοι να ανταποκρίνονται στις ανάγκες του σχολείου του 21^{ου} αιώνα.
- Τη σύνδεση της τυπικής, άτυπης και μη-τυπικής εκπαίδευσης.
- Την παραγωγή και δημιουργία παιδαγωγικού και διδακτικού υλικού το οποίο θα μπορεί να αξιοποιηθεί από τους εκπαιδευτικούς με ποικίλους τρόπους, τόσο εντός όσο και εκτός των πλαισίων της σχολικής αίθουσας και θα ανταποκρίνεται στις περιβαλλοντικές ιδιαιτερότητες της Κύπρου.
- Την προώθηση της έρευνας στα διάφορα επίπεδα εκπαίδευσης και στους διάφορους τομείς της Π.Ε., έτσι ώστε να αξιολογηθούν οι υφιστάμενες δράσεις για την Π.Ε., να διερευνηθούν οι ανάγκες σε σχέση με το θεσμό σε τοπικό και εθνικό επίπεδο, έτσι ώστε να αναληφθούν τα διορθωτικά εκείνα μέτρα, αλλά και να προωθηθούν οι στρατηγικές και τεχνικές εκείνες που μπορούν να καταστήσουν το θεσμό αποτελεσματικό.
- Την ανάπτυξη δικτυακών συνεργασιών τόσο σε εθνικό όσο και σε διεθνές επίπεδο, με στόχο την ανταλλαγή απόψεων, ενίσχυση του διάλογου και ανάπτυξη κοινών δράσεων για προώθηση της Π.Ε.
- Την ανάδειξη τόσο του κοινωνικού χαρακτήρα του θεσμού, όσο και των δυναμικά ποιοτικών χαρακτηριστικών του με στόχο τη σύνδεση του σχολείου

με τις ανάγκες της τοπικής κοινότητας, και τη μεταφορά της εκπαιδευτικής και μαθησιακής πορείας πέρα από τη σχολική αίθουσα.

- Την καθιέρωση των Κέντρων Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης ως χώρου πολύπλευρων δράσεων για την Π.Ε. και ως σημείου σύνδεσης του σχολείου και της μαθησιακής πορείας με το άμεσο και ευρύτερο περιβάλλον των μαθητών.
- Την αξιοποίηση της γνώσης των τοπικών πληθυσμών και ενίσχυση της συνεργασία με τις τοπικές κοινότητες με στόχο την ανάπτυξη προγραμμάτων Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης προσανατολισμένων στη δράση στην κοινότητα, όπως επίσης και την προώθησή δικτύων επικοινωνίας ανάμεσα στα σχολεία, στα Κέντρα Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης και στην τοπική κοινότητα.
- Την προώθηση και ενίσχυση της συνεργασίας με τους μη-κυβερνητικούς περιβαλλοντικούς οργανισμούς σε διάφορες δράσεις, όπως στην παραγωγή εκπαιδευτικού υλικού για την Περιβαλλοντική Εκπαίδευση και την Αειφόρο Ανάπτυξη, την οργάνωση Προγραμμάτων Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης με γνώμονα την Αειφορία, την οργάνωση κοινών περιβαλλοντικών εκδηλώσεων και συναντήσεων με στόχο την ανταλλαγή απόψεων και ενίσχυσης του διαλόγου για προώθηση της εκπαίδευσης των διαφόρων ομάδων πληθυσμού.
- Την ενίσχυση της συνεργασίας με τα διάφορα κρατικά τμήματα και υπηρεσίες, όπως επίσης και με οργανισμούς του ιδιωτικού τομέα, οι οποίοι χειρίζονται θέματα περιβαλλοντικού ενδιαφέροντος και αειφόρου ανάπτυξης.

Θεμελιώδης στόχος του Στρατηγικού Σχεδιασμού για το περιβάλλον αποτελεί η δημιουργία ενός εκπαιδευτικού συστήματος, το οποίο θα έχει τις κατάλληλες δομές και θα παρέχει τα εφόδια εκείνα τα οποία θα καταστήσουν όλους τους συμμετέχοντες στην εκπαιδευτική διαδικασία έτοιμους να ασχοληθούν αποτελεσματικά με το θεσμό, με απώτερο στόχο τη διαμόρφωση περιβαλλοντικά «εγγράμματων» και δημοκρατικών πολιτών, οι οποίοι θα είναι σε θέση να αναλάβουν δράσεις και να συμμετέχουν στη λήψη αποφάσεων για τη διασφάλιση της αειφορίας.

4. Αρχές που διέπουν το Στρατηγικό Σχεδιασμό

Ο συγκεκριμένος στρατηγικός σχεδιασμός βασίζεται στις ακόλουθες αρχές:

- Ενσωμάτωση των αρχών της αειφόρου ανάπτυξης σε όλες τις εκπαιδευτικές βαθμίδες με έμφαση:
 1. Στην κοινοτική δράση
 2. Στην ολιστική θεώρηση του περιβάλλοντος
 3. Στη διαθεματική προσέγγιση των περιβαλλοντικών ζητημάτων
 4. Στην εφαρμογή του τρίπτυχου στην εκπαίδευση σχετικά- μέσα στο- για το- περιβάλλον
 5. Στη δράση και συμμετοχή
- Το περιβάλλον ως κοινή κληρονομιά της ανθρωπότητας

- Το κοινό καθήκον όλων να διατηρήσουμε, να προστατεύσουμε και να βελτιώσουμε την ποιότητα του περιβάλλοντος
- Την αντιμετώπιση του περιβάλλοντος μέσα από το Αναλυτικό Πρόγραμμα ως ενός συνόλου θεμάτων ιδιαίτερα πολύπλευρων, τα οποία διαμορφώνουν τον κοινό τόπο συνάντησης όλων των παραδοσιακών μαθημάτων, γι' αυτό και απαιτεί διαθεματική προσέγγιση
- Τη χρησιμοποίηση όλου του φάσματος των διαθέσιμων προσεγγίσεων και εργαλείων
- Τη συμμετοχή των ενδιαφερόμενων μερών και τη συνεργασία με τις αρμόδιες αρχές, φορείς και οργανισμούς, οι οποίοι μπορούν να συνεισφέρουν στην υλοποίηση μιας ολοκληρωμένης εκπαιδευτικής πολιτικής για την Π.Ε. και την Εκπαίδευση για την Αειφόρο Ανάπτυξη.

Με βάση τα όσα αναφέρονται παραπάνω, το συγκεκριμένο προσχέδιο για το στρατηγικό σχέδιο δράσης για την Π.Ε. με επίκεντρο την Αειφόρο Ανάπτυξη περιλαμβάνει τις πιο κάτω δράσεις ανά τομείς:

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΔΡΑΣΗΣ

ΔΡΑΣΕΙΣ	ΧΡΟΝΟΔΙΑΓΡΑΜΜΑ	ΔΙΕΥΘΥΝΣΕΙΣ	ΔΑΠΑΝΗ	ΔΑΠΑΝΗ ΠΟΥ ΗΔΗ ΔΙΑΤΙΘΕΤΑΙ
Οργανωτικό και θεσμικό πλαίσιο				
Δημιουργία Διατμηματικής Επιτροπής με συντονιστικό φορέα το Παιδαγωγικό Ινστιτούτο, η οποία θα προβαίνει σε εισηγήσεις προς την αρμόδια αρχή σε ό,τι αφορά τη χάραξη πολιτικής για θέματα Π.Ε., τον καταρτισμό και την παρακολούθηση της εφαρμογής της εκπαιδευτικής πολιτικής ¹ .	Με την έναρξη υλοποίησης του Προγράμματος Δράσης	Εκπρόσωποι όλων των Διευθύνσεων του Υ.Π.Π. και του Π.Ι.		
Δημιουργία Μονάδας Π.Ε. και Εκπαίδευσης για την Αειφορία στο Παιδαγωγικό Ινστιτούτο το οποίο θα στελεχώνεται από μόνιμους και αποσπασμένους εκπαιδευτικούς και θα έχει την ευθύνη της δημιουργίας και το συντονισμό του δικτύου των Κ.Π.Ε.	Με την έναρξη υλοποίησης του Προγράμματος Δράσης	Προτείνεται επίσης η απόσπαση κατά 2/5 ενός εκπαιδευτικού σε κάθε Διεύθυνση οι οποίοι θα έχουν συμβουλευτικό ρόλο και θα στηρίζουν τα σχολεία στην υλοποίηση των προγραμμάτων τους. (Βλ. σχετικά Παράρτημα 1 του Γενικού Στρατηγικού Σχεδιασμού Δράσης) ²	Συνολικό κόστος της μονάδας μέχρι το 2012 198.014 Λ.Κ. (βλ. σχετικά Παράρτημα 1, όπου παρουσιάζεται αναλυτικά το κόστος της Μονάδας)	Ήδη στο Π.Ι., ως συντονιστικός φορέας για την Π.Ε., έχει δημιουργηθεί ομάδα Π.Ε. με 3 εκπαιδευτικούς σε πλήρη απόσπαση. Και ένα εκπαιδευτικό κατά 3/5 στο Π.Ι. και 2/5 στη Διεύθυνση Δημοτικής Εκπαίδευσης.

¹ Στις περιπτώσεις όπου κρίνεται απαραίτητη η συμβολή και άλλων αρμόδιων Υπηρεσιών, είναι δυνατό να συστήνονται, για την εξέταση ενός ειδικού ζητήματος, ad hoc επιτροπές οι οποίες θα αποτελούνται από τη Διατμηματική Επιτροπή του Υ.Π.Π. και από εκπροσώπους των ενδιαφερομένων και αρμόδιων κυβερνητικών Υπηρεσιών και Τμημάτων.

² Στο Παράρτημα 1 παρουσιάζεται η προταθείσα οργανωτική δομή, όπως επίσης και η δαπάνη που θα απαιτηθεί.

Δημιουργία θεσμικού και νομοθετικού πλαισίου για την ενσωμάτωση και εφαρμογή της Π.Ε. και της Αειφόρου Ανάπτυξης σε όλες τις εκπαιδευτικές βαθμίδες (εφαρμογή προγραμμάτων, λειτουργία Κ.Π.Ε.).	Με την έναρξη υλοποίησης του Προγράμματος Δράσης		10.000	
Αναλυτικό Πρόγραμμα				
Σύσταση επιτροπής για αξιολόγηση του Αναλυτικού Προγράμματος σε σχέση με την Π.Ε. για όλες τις εκπαιδευτικές βαθμίδες, με βάση τα κριτήρια που ισχύουν για την εφαρμογή ενός οικολογικοποιημένου Α.Π. (στόχοι, θεματικά πεδία, παιδαγωγικά εργαλεία, μεθοδολογικές και διαθεματικές προσεγγίσεις). Η επιτροπή θα αποτελείται από όλες τις Διευθύνσεις και εκπρόσωπο του Πανεπιστημίου. Στην επιτροπή θα μετέχουν και εκπαιδευτικοί οι οποίοι ασχολούνται με την Π.Ε. και την Ε.Α.	Με την έναρξη υλοποίησης του Προγράμματος Δράσης. Πρόκειται να υλοποιηθεί σταδιακά σε τρία χρόνια. Χρονική Περίοδος 2006-2009	Σύσταση ειδικών επιτροπών για όλες τις βαθμίδες εκπαίδευσης με τη συμμετοχή εκπροσώπων του Π.Ι. και του Πανεπιστημίου για τη δημιουργία «Οικολογικοποιημένων» Α.Π. ³	100.000	
Παιδαγωγικό Υλικό και Διδακτικά Μέσα				
Δημιουργία παιδαγωγικών και διδακτικών εργαλείων για την Π.Ε. και την Ε.Α. σε ηλεκτρονική και έντυπη μορφή που θα αφορούν σε όλες τις βαθμίδες εκπαίδευσης. Θα προωθηθεί η συνεργασία διαφόρων κρατικών τμημάτων και μη-κυβερνητικών οργανισμών που ασχολούνται με το θέμα.	Ήδη υλοποιείται. Θα επεκταθεί σταδιακά τα επόμενα τρία χρόνια. Χρονική Περίοδος: 2006-2009	Παιδαγωγικό Ινστιτούτο σε συνεργασία με Δ/νσεις Εκπαίδευσης και άλλα κυβερνητικά τμήματα τα οποία είναι αρμόδια για το θέμα (Τμήμα Δασών, Τμήμα Αλιείας, Υπηρεσία Περιβάλλοντος, Κυπριακός	30.000	Κατά την προηγούμενη σχολική χρονιά διατέθηκε από το Π.Ι. κονδύλι 4000 χιλιάδων λιρών για την ετοιμασία εκπαιδευτικού εγχειριδίου για την Π.Ε., ετοιμασία, βιβλίου για τα προγράμματα του ΚΕ.Π.Ε.Π.

³ Σε ότι αφορά τη Δημοτική Εκπαίδευση και στα πλαίσια του ολοήμερου σχολείου, βρίσκεται στο τελικό στάδιο συγγραφής το Αναλυτικό Πρόγραμμα της Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης με επίκεντρο την Αειφόρο Ανάπτυξη το οποίο μπορεί να αποτελέσει το Αναλυτικό Πρόγραμμα της Π.Ε. για τη Δημοτική Εκπαίδευση.

		Οργανισμός Τουρισμού, Τμήμα Θήρας κ.α.)		
Δημιουργία λογισμικών προγραμμάτων για την Π.Ε. και την Ε.Α.	Θα ξεκινήσει από τον Ιανουάριο του 2006 και θα επεκταθεί σταδιακά τα επόμενα τρία χρόνια. Χρονική Περίοδος: 2006-2009	Αγορά Υπηρεσιών με παράλληλη συνεργασία του Π.Ι. με τις Δ/νσεις εκπαίδευσης και άλλες κυβερνητικές και μη-κυβερνητικές υπηρεσίες.	40.000	
Δημιουργία τράπεζας δεδομένων για την Π.Ε. και την Ε.Α.	Έναρξη: Σεπτέμβριος 2006. Κάθε χρόνο θα εμπλουτίζεται.	Παιδαγωγικό Ινστιτούτο σε συνεργασία με Δ/νσεις Εκπαίδευσης του ΥΠΠ.	10.000	
Έρευνα-Αξιολόγηση				
Διεξαγωγή έρευνας τόσο ανάμεσα στους εκπαιδευτικούς όσο και ανάμεσα στους μαθητές για τη διάγνωση των αναγκών τους σε σχέση με την Π.Ε. και τη διερεύνηση των εμποδίων για προώθηση της Π.Ε. και της Ε.Α. σε όλες τις βαθμίδες εκπαίδευσης. Επίσης προώθηση της έρευνας στην κατεύθυνση των διαδικασιών αφομοίωσης της γνώσης εκ μέρους των μαθητών, όπως επίσης και των εμποδίων στην αλλαγή των αντιλήψεων, αξιών και στάσεων που επηρεάζουν την περιβαλλοντική συμπεριφορά των ατόμων.	Ήδη υλοποιείται. Θα επεκταθεί σε συστηματική βάση με την έναρξη υλοποίησης του Προγράμματος Δράσης και θα έχει διάρκεια δύο χρόνων.	Παιδαγωγικό Ινστιτούτο σε συνεργασία με Δ/νσεις Εκπαίδευσης του ΥΠΠ και Πανεπιστήμιο Κύπρου	20.000	
Προώθηση της έρευνας προς την κατεύθυνση της αξιολόγησης των προγραμμάτων Π.Ε και Ε.Α. που εφαρμόζονται σε όλες τις εκπαιδευτικές βαθμίδες και	Σεπτέμβριος 2006- Σεπτέμβριος 2007	Παιδαγωγικό Ινστιτούτο σε συνεργασία με	20.000	

των παιδαγωγικών εργαλείων που υπάρχουν.		Δ/νσεις Εκπαίδευσης του ΥΠΠ και Πανεπιστήμιο Κύπρου		
Διερεύνηση των απόψεων των εκπαιδευτικών σε σχέση με την επιμόρφωσή τους στην Π.Ε. και την Ε.Α., τους τρόπους ενσωμάτωσης της Π.Ε. στις σχολικές διαδικασίες και διάγνωση των αναγκών τους σε σχέση με το θεσμό.	Ήδη υλοποιείται. Θα επεκταθεί σε συστηματική βάση από το Σεπτέμβριο του 2006 και θα επεκταθεί σταδιακά τα επόμενα δύο χρόνια.	Παιδαγωγικό Ινστιτούτο	10.000	
Επιμόρφωση εκπαιδευτικών				
Εφαρμογή προγραμμάτων, με βάση τα πορίσματα της πιο πάνω αξιολόγησης, ειδικής και συνεχούς επιμόρφωσης των εκπαιδευτικών όλων των βαθμίδων σε θέματα διδακτικής μεθοδολογίας και πρακτικής της Π.Ε. και Ε.Α.	Έναρξη: Σεπτέμβριος 2006 και σταδιακή επέκταση των προγραμμάτων τα επόμενα τρία χρόνια .	Παιδαγωγικό Ινστιτούτο σε συνεργασία με τις Διευθύνσεις Εκπαίδευσης του ΥΠΠ	50.000	
Σχεδιασμός και εφαρμογή προγραμμάτων επιμόρφωσης γενικότερα σε διάφορες ομάδες πληθυσμού (π.χ. γονείς).	Ήδη υλοποιείται. Από το Σεπτέμβριο του 2005	Παιδαγωγικό Ινστιτούτο σε συνεργασία με τις Διευθύνσεις Εκπαίδευσης του ΥΠΠ και άλλες κυβερνητικές υπηρεσίες (Υπηρεσία περιβάλλοντος, Υπουργείο Υγείας, Σύνδεσμός καταναλωτών, Κ.Ο.Τ., Τμήμα Δασών κ.α.)	20.000	Η δαπάνη που ήδη διατίθεται περιλαμβάνεται στον προϋπολογισμό του Π.Ι. για την επιμόρφωση

Οργάνωση προγραμμάτων επιμόρφωσης για όλα τα στελέχη της εκπαίδευσης όλων των βαθμίδων (Διευθυντές, Επιθεωρητές)	Ήδη υλοποιείται. Από το Σεπτέμβριο του 2005 και θα συνεχισθεί τα επόμενα χρόνια.	Παιδαγωγικό Ινστιτούτο σε συνεργασία με τις Διευθύνσεις Εκπαίδευσης του ΥΠΠ	10.000	Η δαπάνη που ήδη διατίθεται περιλαμβάνεται στον προϋπολογισμό του Π.Ι. για την επιμόρφωση των στελεχών εκπαίδευσης.
Ετοιμασία ειδικού εκπαιδευτικού επιμορφωτικού προγράμματος που θα στοχεύει στην ευαισθητοποίηση διαφόρων επαγγελματικών ομάδων σε διάφορα θέματα περιβαλλοντικού ενδιαφέροντος και αειφορικής ανάπτυξης.	Έναρξη Σεπτέμβριος 2006 και επέκτασή του τα επόμενα χρόνια	Παιδαγωγικό Ινστιτούτο σε συνεργασία με αρμόδια κυβερνητικά τμήματα (Τμήμα Δασών, Τμήμα Αλιείας, Υπηρεσία Περιβάλλοντος, Κ.Ο.Τ. κ.λ.π.) και μη-κυβερνητικές οργανώσεις.	20.000	
Οργάνωση διεθνών συναντήσεων με θέμα την Π.Ε. και την Ε.Α. σε συνεργασία με ιδρύματα του εξωτερικού με στόχο τη μεταφορά της διεθνούς εμπειρίας στους εκπαιδευτικούς όλων των βαθμίδων εκπαίδευσης.	Έναρξη Σεπτέμβριος 2006 και επέκτασή του τα επόμενα χρόνια	Παιδαγωγικό Ινστιτούτο	20.000	
Νέες Τεχνολογίες-Μέσα Μαζικής Επικοινωνίας				
Προώθηση των νέων τεχνολογιών (πολυμέσα, ιστοσελίδα) στις σχολικές διαδικασίες για την ενίσχυση της περιβαλλοντικής γνώσης, δεξιοτήτων, στάσεων και διαμόρφωσης υπεύθυνης περιβαλλοντικής συμπεριφοράς.	Ήδη υλοποιείται από το Σεπτέμβριο του 2005	Παιδαγωγικό Ινστιτούτο σε συνεργασία με τις Διευθύνσεις Εκπαίδευσης του ΥΠΠ	Σημ. ³	
Δημιουργία ιστοσελίδων για την Π.Ε. στις διάφορες	Έναρξη: Σεπτέμβριος 2006 και	Παιδαγωγικό	Σημ. ⁴	

³ Το κόστος περιλαμβάνεται στη δράση «Παιδαγωγικό Υλικό και Διδακτικά Μέσα»

διευθύνσεις.	επέκταση τα επόμενα χρόνια.	Ινστιτούτο σε συνεργασία με τις Διευθύνσεις Εκπαίδευσης του ΥΠΠ		
Προώθηση, μέσω των νέων τεχνολογιών, της δικτυακής συνεργασίας τόσο σε εθνικό όσο και σε διεθνές επίπεδο για την ανταλλαγή πληροφοριών, ανάπτυξη του διαλόγου σε θέματα Π.Ε.	Έναρξη: Σεπτέμβριος 2007	Παιδαγωγικό Ινστιτούτο σε συνεργασία με τις Διευθύνσεις Εκπαίδευσης του ΥΠΠ	20.000	
Συνεργασία σε τοπικό και διεθνές επίπεδο				
Ανάπτυξη συνεργασιών με κυβερνητικούς και μη-κυβερνητικούς οργανισμούς για προώθηση σε διεπιστημονική βάση της Π.Ε. και της Ε.Α. σε όλες τις ομάδες πληθυσμού (εκπαιδευτικούς και μαθητές).	Ήδη υλοποιείται. Θα επεκταθεί και θα ενισχυθεί τα επόμενα τρία χρόνια.	Παιδαγωγικό Ινστιτούτο Διευθύνσεις Εκπαίδευσης του ΥΠΠ με τη συνδρομή του Τμήματος Δασών, την Υπηρεσία Περιβάλλοντος το Τμήμα Αλιείας, την Τμήμα Θήρας, τον Κ.Ο.Τ. και μη κυβερνητικούς οργανισμούς.	40.000	
Ενίσχυση των διεθνών και διμερών συνεργασιών με στόχο την προώθηση της επιστημονικής έρευνας, την ανταλλαγή πληροφοριών και εμπειριών.	Ήδη υλοποιείται. Θα επεκταθεί και θα ενισχυθεί τα επόμενα χρόνια	Παιδαγωγικό Ινστιτούτο σε συνεργασία με τις Διευθύνσεις Εκπαίδευσης του ΥΠΠ	50.000	
Αξιοποίηση ευρωπαϊκών κονδυλίων για την ανάπτυξη	Διερεύνηση των δυνατοτήτων	Στενή συνεργασία		

⁴ Το κόστος περιλαμβάνεται στη δράση «Παιδαγωγικό Υλικό και Διδακτικά Μέσα»

δράσεων στην Π.Ε.	απορρόφησης ευρωπαϊκών κονδυλίων	του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου με την Υπηρεσία Περιβάλλοντος		
Προγράμματα Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης				
Επέκταση των υφιστάμενων προγραμμάτων Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης που υλοποιούνται στις διάφορες βαθμίδες εκπαίδευσης και σχεδιασμός και υλοποίηση νέων προγραμμάτων Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης σε εθνική βάση για όλες τις βαθμίδες εκπαίδευσης.	Ήδη υλοποιείται. Θα επεκταθεί και θα ενισχυθεί τα επόμενα χρόνια εφαρμογής της πολιτικής	Παιδαγωγικό Ινστιτούτο σε συνεργασία με τις Διευθύνσεις Εκπαίδευσης του ΥΠΠ Αυτή τη στιγμή υλοποιούνται από τις διευθύνσεις Δημοτικής Μέσης Εκπαίδευσης από το Παιδαγωγικό Ινστιτούτο	450.000 ⁵ Το ποσό αυτό αφορά τη σχολική χρονιά 2005-2006. στα επόμενα χρόνια προβλέπεται η αύξηση του ποσού αυτού να είναι ανάλογη του αριθμού των σχολείων που θα εμπλακούν στα προγράμματα και των νέων Προγραμμάτων Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης που πρόκειται να εισαχθούν στα σχολεία των διαφόρων βαθμίδων (βλ. σχετικά παράρτημα 2 του	375.000 χιλιάδες έχουν διατεθεί κατά τη χρονιά 2004-2005 για την υλοποίηση των προγραμμάτων Π.Ε.

⁵ Αυτή τη στιγμή υλοποιούνται στη Διεύθυνση Δημοτικής και Μέσης Εκπαίδευσης Προγράμματα Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης το κόστος των οποίων ανήλθε για τη σχολική χρονιά 2004-2005 στις 375.000. Για τη Δημοτική Εκπαίδευση το κόστος υλοποίησης των προγραμμάτων ανέρχεται στις 300.000 και πρόκειται να αυξηθεί στα επόμενα χρόνια με την εμπλοκή περισσότερων σχολείων στα προγράμματα. Το ποσό αυτό αντιστοιχεί σε παραχώρηση 540 περιόδων (180X 3 ώρες σε κάθε σχολείο το οποίο υλοποιεί πρόγραμμα Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης) και ισοδυναμεί σε έργο 20 εκπαιδευτικών. Για τη Μέση Εκπαίδευση το κόστος υλοποίησης των προγραμμάτων ανέρχεται στις 75.000 και πρόκειται να αυξηθεί στα επόμενα χρόνια με την εμπλοκή περισσότερων σχολείων στα προγράμματα. Το ποσό αυτό αντιστοιχεί σε παραχώρηση 114 περιόδων στα σχολεία που υλοποιούν προγράμματα και ισοδυναμεί σε έργο 5 εκπαιδευτικών. Η Τεχνική και Επαγγελματική Εκπαίδευση εμπλέκεται σε προγράμματα του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου για τα οποία δεν παραχωρούνται περίοδοι. Αναφορικά με τα προγράμματα του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου σημειώνεται ότι εμπλέκονται ενιαία όλες οι Διευθύνσεις Εκπαίδευσης, δεν παραχωρούνται περίοδοι στους εκπαιδευτικούς για την υλοποίηση των προγραμμάτων. Από τη νέα σχολική χρονιά τα προγράμματα που υλοποιούνται από το Παιδαγωγικό Ινστιτούτο έχουν ενσωματωθεί στα προγράμματα του Κέντρου Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης Πεδουλά και έχουν συνδεθεί με το Αναλυτικό Πρόγραμμα.

			Γενικού Στρατηγικού Σχεδίου Δράσης).	
προώθηση και υλοποίηση Ευρωπαϊκών Προγραμμάτων Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης και Προγραμμάτων Π.Ε. διακρατικών συνεργασιών.	Ήδη υλοποιείται. Θα επεκταθεί και θα ενισχυθεί τα επόμενα χρόνια	Παιδαγωγικό Ινστιτούτο σε συνεργασία με τις Διευθύνσεις Εκπαίδευσης του ΥΠΠ	Σημ. ⁶	
Κέντρα Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης				
Δημιουργία και προώθηση δικτύου Κέντρων Π.Ε. ως χώρων πολύπλευρων δράσεων για την Π.Ε. (ήδη βρίσκεται σε εξέλιξη ανεξάρτητη μελέτη σε σχέση με τη δημιουργία δικτύου Κ.Π.Ε. στην Κύπρο, όπου θα περιληφθεί το κόστος δημιουργίας).	Θα ολοκληρωθεί η δημιουργία δικτύου Κέντρων τα επόμενα 5 χρόνια	Παιδαγωγικό Ινστιτούτο ως φορέας ίδρυσης και λειτουργίας του δικτύου Κ.Π.Ε.	953.000 Σημ. ⁷	58.599 Το ποσό αυτό έχει περιληφθεί για τη χρονιά 2005-2006 για τη λειτουργία του Κ.Π.Ε. Πεδουλά. Οι δαπάνες για τη λειτουργία του αφορούν σε όλα τα προβλεπόμενα που έχουν περιληφθεί για το κόστος λειτουργίας του Κέντρου (βλ. σχετικά Παράρτημα 5 σελ. 61). Στο κόστος δεν

⁶ Το κόστος περιλαμβάνεται στο κονδύλι «Σχεδιασμός και Υλοποίηση Προγραμμάτων Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης σε σχολική βάση για όλες τις εκπαιδευτικές βαθμίδες». Το κόστος αυτό θα διαφοροποιηθεί ανάλογα με τον αριθμό των νέων προγραμμάτων και τον αριθμό των σχολείων που θα εμπλακούν.

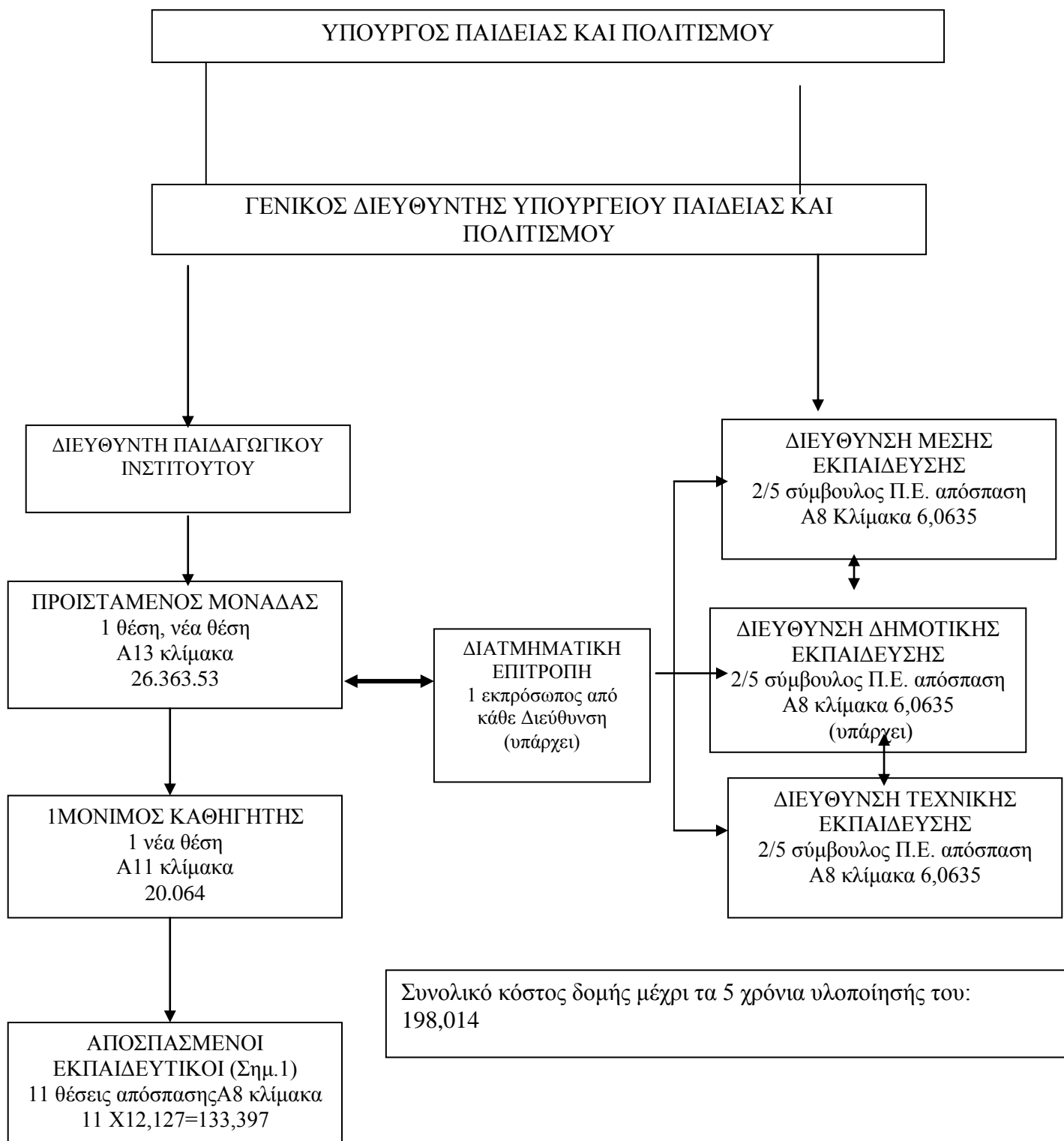
⁷ Βλ. ειδική μελέτη για τη δημιουργία Δικτύου Κέντρων Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης όπου παρουσιάζεται αναλυτικά το κόστος δημιουργίας και συντήρησης του δικτύου. Το κόστος των 863.599 Λ.Κ. αφορά το ποσό που το Υ.Π.Π. θα δαπανήσει για τη δημιουργία του δικτύου. Συνολικά το κόστος που εκτιμάται ότι θα απαιτηθεί για τη δημιουργία του δικτύου, συνυπολογίζοντας και το ποσό που θα δαπανήσουν οι κοινότητες για τη δημιουργία των κτηριακών εγκαταστάσεων ανέρχεται στο 1.341.666.

				περιλαμβάνονται οι μισθοί που έχουν περιληφθεί στη στήλη δημιουργία μονάδας για την Π.Ε. και την Εκπαίδευση για την αειφορία στο Π.Ι.
Κτηριακή υποδομή⁸				

Το υπολογιζόμενο συνολικό κόστος ανέρχεται σε £2.081.014 και αφορά και τα πέντε χρόνια υλοποίησης του σχεδιασμού (περίοδο 2005-2012)

⁸ Οι τεχνικές υπηρεσίες του Υ.Π.Π. μαζί με τα αρμόδια κυβερνητικά τμήματα και υπηρεσίες θα πρέπει να εκπονήσουν μια ανεξάρτητη μελέτη και στην οποία να λαμβάνονται υπόψη οι βασικές αρχές για τη δημιουργία κτιρίων φιλικών προς το περιβάλλον (ενέργεια, απορρίμματα, βιοκλιματική, αισθητική περιβάλλοντος), τόσο σε ότι αφορά την ανέγερση μελλοντικών κτηρίων όσο και για τη σταδιακή βελτίωση των υφιστάμενων σχολικών κτιρίων και των προαύλειών τους χώρων.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 1
ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΗ ΔΟΜΗ ΤΗΣ ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΙΚΗΣ ΜΟΝΑΔΑΣ ΓΙΑ ΤΗΝ
ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ 2007-2012⁹

⁹ Η μόνιμη δομή της Μονάδας στο Π.Ε. θα ολοκληρωθεί σταδιακά μέχρι το 2012 όπου είναι η χρονική περίοδος υλοποίησης του στρατηγικού Σχεδιασμού και συμπλήρωσης του Δικτύου Κέντρων Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης.
 Σημ. 1. Ο αριθμός των αποσπασμένων εκπαιδευτικών οι οποίοι θα στελεχώσουν τα Κέντρα ενδέχεται, με την ολοκλήρωση του Δικτύου να αυξηθεί από 2 σε 3 εκπαιδευτικούς για κάθε Κέντρο. Αυτό μπορεί να γίνει μετά από την υποβολή από το κάθε Κέντρο ετήσιας έκθεσης πεπραγμένων μέσα από την οποία θα αιτιολογείται η ανάγκη αύξησης του προσωπικού. Επιπλέον, από τις 11 θέσεις απόσπασης σημειώνεται ότι οι τρεις ήδη έχουν στελεχωθεί με την ίδρυση και λειτουργία του Κ.Π.Ε.Πεδουλά.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 2

Αναφορικά με τα προγράμματα Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης και το κόστος υλοποίησης των προγραμμάτων αυτών στις διάφορες Διευθύνσεις, παρατίθεται το κόστος υλοποίησης των προγραμμάτων αυτών για τη Δημοτική και τη Μέση Εκπαίδευση.

Για την Τεχνική Εκπαίδευση δεν έχει αποσταλεί το κόστος υλοποίησης των προγραμμάτων αυτών, αφού στη Διεύθυνση Δημοτικής Εκπαίδευσης δεν υλοποιείται κανένα πρόγραμμα Π.Ε. Η Τεχνική Εκπαίδευση εμπλέκεται σε προγράμματα Π.Ε. του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου όπως το Ευρωπαϊκό Πρόγραμμα «Μαθαίνω για τα Δάση».

Το Παιδαγωγικό Ινστιτούτο υλοποιεί τα πιο κάτω Προγράμματα:

- Πρόγραμμα Σχεδιασμός Προγραμμάτων Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης με τη συμμετοχή των Γονέων και της Τοπικής Κοινότητας. Είναι το μόνο πρόγραμμα που σχεδιάστηκε στην Κύπρο και είναι άμεσα συνδεδεμένο με την Κυπριακή Εκπαίδευση και τις τοπικές ιδιαιτερότητες των κοινοτήτων, όπως επίσης περιλαμβάνει και επιμόρφωση των εκπαιδευτικών σε ετήσια βάση. Ξεκίνησε τη σχολική χρονιά 2003-2005 με τη συμμετοχή 28 σχολείων από τη Δημοτική και Προ-δημοτική Εκπαίδευση και επεκτάθηκε τη χρονιά 2004-2005 σε άλλα 12 σχολεία.
- Ευρωπαϊκό Πρόγραμμα «Μαθαίνω για τα Δάση». Ξεκίνησε τη σχολική χρονιά 2003-2004 με τη συμμετοχή 23 σχολείων από όλες τις βαθμίδες εκπαίδευσης και συνεχίζεται κατά τη χρονιά 2004-2005 με τη συμμετοχή επιπλέον 25 σχολείων από όλες τις βαθμίδες εκπαίδευσης.
- Πρόγραμμα Συνεργασίας με την Ελλάδα «Πράσινες γωνίες της Γειτονιάς μου». Ξεκίνησε τη σχολική χρονιά 2004-2005 με τη συμμετοχή 18 σχολείων από τη Δημοτική και Προ-Δημοτική Εκπαίδευση
- Πρόγραμμα Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης «Θεματικό Δίκτυο Δάσος-Μονοπάτια της Φύσης». Πρόκειται για συνεργασία των Κέντρων Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης Λεμίθου (τόρα Πεδουλά και του Κέντρου Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης Μακρινίτσας Πηλίου). Ξεκίνησε τη χρονιά 2003-2004 με τη συμμετοχή 8 σχολείων από τη Δημοτική και Μέση Εκπαίδευση και επεκτάθηκε κατά τη φετινή χρονιά σε άλλα 6 σχολεία της Δημοτικής και Μέσης Εκπαίδευσης.

Σημειώνεται ότι για τα Προγράμματα Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης που υλοποιούνται από το Παιδαγωγικό Ινστιτούτο δεν παραχωρείται διδακτικός χρόνος όπως παραχωρείται στα Προγράμματα των Διευθύνσεων. Τα προγράμματα αυτά ενσωματώνονται στο Α.Π. του σχολείου. Φέτος, ως καινοτομία τα προγράμματα έχουν ενσωματωθεί στα προγράμματα του Κέντρου Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης Πεδουλά και έχουν συνδεθεί με το Α.Π.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 3

ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΔΙΚΤΥΟΥ ΚΕΝΤΡΩΝ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

Ειδική μελέτη

1. Ευρωπαϊκή Κοινότητα - Ίδρυση και Λειτουργία Κέντρων Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης (Κ.Π.Ε.)

Η ιδέα της ίδρυσης και λειτουργίας των Κέντρων Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης (Κ.Π.Ε.) συνδέεται άμεσα με την εμφάνιση και την καθιέρωση της Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης στο επίκεντρο των εκπαιδευτικών συστημάτων των διαφόρων χωρών, τις δεκαετίες του 1970 και 1980. Μέσα από τις διεθνείς διασκέψεις, Τιφλίδα (1977), Μόσχα (1987), στις οποίες θεμελιώθηκε το θεωρητικό πλαίσιο του θεσμού, επισημαίνεται η ανάγκη της λειτουργίας Κ.Π.Ε., τα οποία ως χώροι πολύπλευρων δράσεων θα συμβάλουν στην εκπαίδευση του συνόλου των ομάδων πληθυσμού με γνώμονα την ανάπτυξη του αισθήματος της κοινής ευθύνης και την ανάπτυξη δράσεων για την προστασία του περιβάλλοντος και τη βελτίωση της ποιότητας ζωής τους μέσα από την ορθολογική χρήση του περιβάλλοντος.

Η σημασία της λειτουργίας Κ.Π.Ε. με βάση τις ανάγκες της κάθε χώρας ενισχύθηκε τη δεκαετία του 1990 με τη θεμελίωση της «Βιώσιμης Ανάπτυξης» ως κεντρικής έννοιας της Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης. Στην «Agenda 21» της παγκόσμιας συνδιάσκεψης του Ρίο (1992), η οποία αποτελεί ένα οικουμενικό πρόγραμμα δράσης για το περιβάλλον και στο 5^ο πρόγραμμα δράσης με τίτλο «ΣΤΟΧΟΣ Η ΑΕΙΦΟΡΙΑ» (1993), το οποίο αποτελεί σημείο καμπής για την Ευρωπαϊκή Ένωση, προσδίδεται ιδιαίτερη σημασία στην ανάγκη ίδρυσης εκπαιδευτικών χώρων, οι οποίοι μπορούν να συμβάλουν στη σύνδεση της εκπαίδευσης με την κοινωνία, στοχεύοντας στη διαμόρφωση περιβαλλοντικά υπεύθυνων και ενεργών πολιτών. Η «δράση στην κοινότητα», η αξιοποίηση των άμεσων εμπειριών των μαθητών, η βιωματική και εμπειρική τους ενασχόληση με τα προβλήματα του περιβάλλοντός τους, η σύνδεση του σχολικού προγράμματος με το περιβάλλον στο πλαίσιο της ολιστικής θεώρησής του, παράλληλα με την προώθηση της έρευνας σε θέματα περιβάλλοντος, ανάπτυξης περιβαλλοντικών προγραμμάτων και διδακτικού υλικού σε θέματα Π.Ε., επιμόρφωσης και κατάρτισης των διαφόρων ομάδων πληθυσμού, προώθησης της διεθνούς και περιφερειακής συνεργασίας, αποτελούν βασικές αρχές και πεδία ενασχόλησης των Κ.Π.Ε., που τα καθιστούν αναγκαία για την προώθηση της Π.Ε. τόσο στις τυπικές όσο και στις άτυπες μορφές εκπαίδευσης.

Ενδεικτικό παράδειγμα χώρας, η οποία έθεσε στο επίκεντρο των εκπαιδευτικών της πρωτοβουλιών την Περιβαλλοντική Εκπαίδευση, δίνοντας παράλληλα έμφαση στη δημιουργία δικτύου Κ.Π.Ε., αποτελεί η Ελλάδα η οποία, από το 1990 με το Νόμο 1892/90, θεσμοθετεί επίσημα την Π.Ε. στο εκπαιδευτικό της σύστημα και προβλέπει την ίδρυση Κ.Π.Ε., κάνοντας αναφορά στους σκοπούς, στόχους, δραστηριότητες, υποδομή και τρόπο στελέχωσης των Κ.Π.Ε. Ο νόμος αυτός αποτέλεσε την απαρχή μιας σειράς νόμων για τη λειτουργία των Κ.Π.Ε., όπως επίσης και για τη δημιουργία από το ίδιο το ΥΠΕΠΘ αυτόνομου συντονιστικού φορέα για το περιβάλλον, ο οποίος έχει τόσο την ευθύνη της λειτουργίας των Κ.Π.Ε. όσο και την ευθύνη της άμεσης αποδοτικότερης εφαρμογής της Π.Ε. σε όλες τις εκπαιδευτικές βαθμίδες όλης της χώρας.

Με βάση το παράδειγμα της Ελλάδας, όλες οι χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης, λαμβάνοντας υπόψη τις κατευθυντήριες αρχές για την ίδρυση των Κ.Π.Ε., του 5^{ου} προγράμματος δράσης της Ευρωπαϊκής Ένωσης για το περιβάλλον, το οποίο εκδόθηκε το 1992 και είναι βασισμένο στη Σύσταση των Υπουργών Παιδείας της Ευρωπαϊκής Ένωσης (Recommendation No (91) 8), προχώρησαν στη δημιουργία Κ.Π.Ε με βάση τις ιδιαίτερες εθνικές τους ανάγκες και λαμβάνοντας υπόψη το πλαίσιο λειτουργίας των Κ.Π.Ε. στα δικά τους εθνικά πλαίσια. Για παράδειγμα, η Ιταλία δημιούργησε Κ.Π.Ε., τα οποία ονόμασε Κέντρα Βιωματικού Χαρακτήρα, τα οποία έχουν το χαρακτήρα ενός ανεπίσημου σχολείου για την Π.Ε. και τα Κέντρα Περιφερειακού Συντονισμού, τα οποία έχουν στόχο να συνδέουν την κοινότητα με το σχολείο, προωθώντας από κοινού δράσεις για την Π.Ε. Στην Ελλάδα, για παράδειγμα, υπάρχουν τα «Κέντρα Περιβαλλοντικής

Εκπαίδευσης Αστικού Τύπου», τα οποία επικεντρώνουν τις δράσεις τους σε περιβαλλοντικά ζητήματα αστικών περιοχών και τα «Κέντρα Περιφερειακού Τύπου», τα οποία βρίσκονται σε απομακρυσμένες περιοχές και λειτουργούν σε συνεργασία με την τοπική κοινότητα.

Το 6^ο πρόγραμμα δράσης της Ευρωπαϊκής Ένωσης «Περιβάλλον 2010: Το μέλλον μας η επιλογή μας», πέρα από το γεγονός ότι δίνει ιδιαίτερη σημασία στην ίδρυση των Κ.Π.Ε., κάνει ειδική αναφορά στις νέες χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης, αναφερόμενο και στην Κύπρο. Στην αναφορά αυτή επισημαίνει την ανάγκη, οι νέες υπό ένταξη χώρες από την Κεντρική και Ανατολική Ευρώπη, η Μάλτα και η Κύπρος, να συμμορφωθούν με την εφαρμογή της ευρωπαϊκής περιβαλλοντικής νομοθεσίας και να προωθήσουν την ανάληψη δράσης σε όλα τα επίπεδα για την προστασία του περιβάλλοντος και διασφάλιση της βιωσιμότητας (Ε.Ε., 2001:11).

Η υιοθέτηση από την Κύπρο της Στρατηγικής για την Εκπαίδευση στην Ευρώπη, αποτελεί ένδειξη της αναγνώρισης για θεμελίωση της Π.Ε. και της Εκπαίδευσης για την Αειφορία σε ένα οργανωμένο πλαίσιο το οποίο θα στηρίζεται σε ένα μακροπρόθεσμο σχεδιασμό και θα λαμβάνει υπόψη τις κατευθύνσεις και τους προσανατολισμούς που η ΕΕ υποδεικνύει, για θέματα Εκπαίδευσης, Περιβάλλοντος και Αειφορίας, σε όλες τις χώρες-μέλη της.

Με βάση τα πιο πάνω η θεσμοθέτηση της Π.Ε. και της Εκπαίδευσης για την Αειφορία στον τόπο μας, όπως επίσης και η ανάπτυξη δομών και θεσμικών οργάνων, τα οποία θα συμβάλουν στην καθιέρωση του θεσμού στο σύνολο των εκπαιδευτικών βαθμίδων, θεωρείται επιβεβλημένη, προκειμένου να εναρμονισθούμε με το ευρωπαϊκό κεκτημένο. Η προσπάθεια αυτή προϋποθέτει τη δημιουργία και στήριξη των Κ.Π.Ε.

2. Βασικό Πλαίσιο Αρχών Ίδρυσης και Λειτουργίας Κ.Π.Ε.

Δεδομένου ότι η έννοια των περιβαλλοντικών κέντρων συνιστά ένα πολύ ευρύ όρο και καλύπτει μια μεγάλη ποικιλία κέντρων έξω από το σχολείο όπως:

- Τα Κέντρα μελέτης της φύσης
- Τα Κέντρα αστικού περιβάλλοντος
- Τα περιβαλλοντικά εργαστήρια
- Τα Κέντρα περιβαλλοντικής ενημέρωσης και πληροφόρησης
- Τα Κέντρα περιβαλλοντικών μελετών
- Τα Κέντρα Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης,

Είναι ιδιαίτερα σημαντικό και βασικό για το πλαίσιο λειτουργίας των Κέντρων Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης, τα οποία συνιστούν συγκεκριμένη κατηγορία περιβαλλοντικών Κέντρων, να καθορισθεί το βασικό πλαίσιο των αρχών τους, το οποίο θα τα διακρίνει από τα υπόλοιπα περιβαλλοντικά κέντρα, ενώ συνάμα θα αποτελέσει το βασικό θεωρητικό πλαίσιο για το πεδίο δραστηριοποίησης και ενασχόλησής τους.

Με βάση τα παραπάνω, τα Κέντρα Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης πρέπει να στηρίζονται στις βασικές αρχές της Π.Ε., όπως αυτές συμφωνήθηκαν μέσα από τη Σύνοδο των Υπουργών Παιδείας της Ευρώπης το (1988, 1992), το 5ο κοινοτικό πλαίσιο δράσης «Στόχος η Αειφορία», την Agenda 21 (1992), το 6ο σχέδιο δράσης για το περιβάλλον:2004-2010, και τη Στρατηγική για την «Εκπαίδευση και την Αειφορία στην Ευρώπη» 2005, οι οποίες συνοψίζονται:

- Στη διαθεματική προσέγγιση
- Στην ολιστική αντιμετώπιση του περιβάλλοντος
- Στην ενίσχυση της δράσης και της συμμετοχής
- Στη σύνδεση του σχολείου με την κοινότητα
- Στην αξιοποίηση της γνώσης των τοπικών γηγενών πληθυσμών και στην ενεργό εμπλοκή τους στις εκπαιδευτικές-περιβαλλοντικές δραστηριότητες

- Στην προώθηση παιδαγωγικών και εκπαιδευτικών διαδικασιών οι οποίες θα δίνουν στη μάθηση ένα φιλελεύθερο και δημοκρατικό χαρακτήρα
- Στην αξιοποίηση των άμεσων βιωματικών εμπειριών των μαθητών
- Στη διαμόρφωση του ενεργά περιβαλλοντικού πολίτη
- Στη δημιουργία ενός «οικολογικοποιημένου» Αναλυτικού Προγράμματος

Με βάση τις παραπάνω αρχές, τα Κέντρα Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης καθίστανται χώροι πολύπλευρων δράσεων για προώθηση και αποτελεσματική ενσωμάτωση της Π.Ε. σε όλες τις μορφές εκπαίδευσης. Βασικοί άξονες επικέντρωσής τους είναι:

- Ο σχεδιασμός και η υλοποίηση προγραμμάτων Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης για όλες τις βαθμίδες εκπαίδευσης και για διάφορες ομάδες πληθυσμού
- Η σύνδεση των προγραμμάτων Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης με το σχολείο και κυρίως με το Αναλυτικό Πρόγραμμα στα πλαίσια της διαθεματικής προσέγγισης
- Η παραγωγή παιδαγωγικού υλικού για την Π.Ε. το οποίο θα μπορεί να αξιοποιηθεί από τους εκπαιδευτικούς στα πλαίσια των σχολικών μονάδων
- Η επιμόρφωση εκπαιδευτικών και διάφορων ομάδων πληθυσμού
- Η ανάπτυξη της έρευνας σε θέματα Π.Ε. και Αειφόρου Ανάπτυξης
- Η συνεργασία με την τοπική κοινότητα στην οποία βρίσκονται τα Κέντρα και η αξιοποίησή της ως χώρου περιβαλλοντικής δραστηριοποίησης και δράσης
- Συνεργασία με αντίστοιχα Κέντρα του εξωτερικού και άλλους οργανισμούς (πανεπιστήμια, ερευνητικά κέντρα, περιβαλλοντικούς οργανισμούς) για προώθηση της Π.Ε. και Αειφορίας σε όλα τα πεδία της κοινωνικής ζωής
- Η ανάπτυξη δικτύων συνεργασίας σε διεθνές και διακρατικό επίπεδο με γνώμονα την Εκπαίδευση για την Αειφορία
- Ο Σχεδιασμός και η προώθηση προγραμμάτων Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης και Εκπαίδευσης για την Αειφορία που θα αφορούν όλες τις εκπαιδευτικές βαθμίδες
- Η συνεργασία με κυβερνητικούς και μη-κυβερνητικούς οργανισμούς στο πλαίσιο μιας ολοκληρωμένης θεώρησης των περιβαλλοντικών θεμάτων.

3. Βασική Συλλογιστική για τη Δημιουργία Δικτύου Κ.Π.Ε στην Κύπρο

Η δημιουργία του δικτύου Κέντρων Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης στηρίζεται στη βασική συλλογιστική ότι αυτά θα οργανωθούν με τέτοιο τρόπο, ώστε να συνδεθούν άμεσα με τη σχολική πραγματικότητα, όλων των εκπαιδευτικών βαθμίδων του τόπου μας. Κάτι τέτοιο συνεπάγεται ότι αυτά, πέρα από το γεγονός ότι θα αποτελέσουν τους βασικούς φορείς προώθησης της Π.Ε. στον τόπο μας, αφού θα αναπτύξουν πολύπλευρες δράσεις σε σχέση με το θεσμό, θα αποτελούν συνάμα «πράσινα σχολεία» τα οποία θα δίνουν την ευκαιρία στους εκπαιδευτικούς και στους μαθητές, όλων των βαθμίδων εκπαίδευσης, να ασχοληθούν διαθεματικά με διάφορα θέματα περιβαλλοντικού ενδιαφέροντος, αξιοποιώντας παράλληλα τους μαθησιακούς στόχους του Αναλυτικού Προγράμματος, μέσα από την προώθηση εναλλακτικών μορφών μάθησης, μέσα από τις μελέτες πεδίου και την εκπαίδευση έξω από το σχολείο, στην οποία το ίδιο το περιβάλλον αποτελεί βασική πηγή και χώρο μάθησης.

Η δημιουργία ενός τέτοιου δικτύου διέπεται από μια βασική φιλοσοφία: Τα Κέντρα Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης τα οποία θα δημιουργηθούν δε θα ιδρυθούν, για να εξυπηρετούν μόνο τις ανάγκες των σχολείων της Επαρχίας στην οποία θα δημιουργηθούν, αλλά θα είναι Κέντρα για όλα τα σχολεία της Κύπρου. Άλλωστε, το παράδειγμα της Λεμύθου έχει δείξει ότι τέτοιου είδους Κέντρα, επειδή διέπονται από μια ποικιλία προγραμμάτων και προσφέρουν μονοήμερα, πολυήμερα και ολοήμερα προγράμματα, μπορούν να εξυπηρετήσουν τις ανάγκες του συνόλου των σχολείων του τόπου ανεξαρτήτως της Επαρχίας στην οποία βρίσκονται. Το συγκεκριμένο δίκτυο δε στηρίζεται στη συλλογιστική, ένα Κ.Π.Ε. σε κάθε Επαρχία, αλλά στην τήρηση των βασικών κριτηρίων για την ίδρυση και λειτουργία τους, με κύριο σημείο επικέντρωσης τη

δυνατότητα των πεδίων περιβαλλοντικού ενδιαφέροντος της κάθε περιοχής να συνδεθούν κατάλληλα με το Α.Π. (και σε μεταγενέστερο στάδιο με το «πράσινο Αναλυτικό Πρόγραμμα» το οποίο θα δημιουργηθεί ενιαιοποιημένα για το σύνολο των εκπαιδευτικών βαθμίδων) και να αξιοποιηθούν από το σύνολο των βαθμίδων της Εκπαίδευσης.

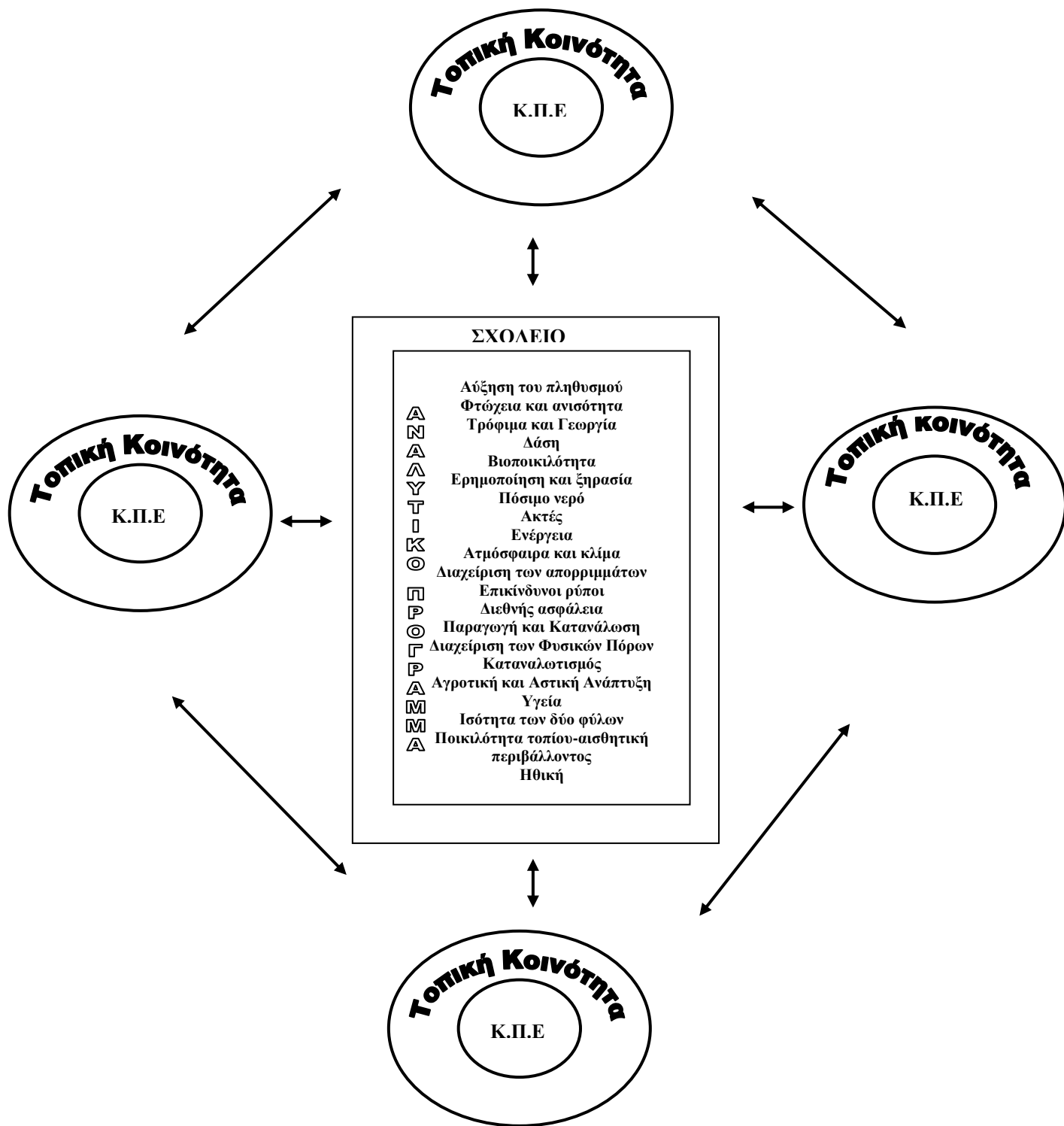
Τα Κέντρα, που θα αποτελέσουν μέρος του δικτύου αυτού, θα λειτουργούν συνεργατικά και με τρόπο που να παρέχουν τη δυνατότητα στα διάφορα σχολεία να συμμετέχουν, σε ετήσια βάση, σε ένα από τα προγράμματα του κάθε Κ.Π.Ε. που ανήκει στο δίκτυο. Θα μπορούσε μάλιστα να εξετασθεί το ενδεχόμενο, ώστε τα προγράμματα των Κέντρων αυτών να μην είναι προαιρετικά, αλλά να συνδεθούν επίσημα με το σχολικό πρόγραμμα, ώστε το σύνολο των μαθητών να έχει την ευκαιρία να περάσει μέσα από τέτοιου είδους προγράμματα.

Επίσης, σημειώνεται ότι τα Κέντρα αυτά αφορούν το σύνολο των βαθμίδων εκπαίδευσης και τα εκπαιδευτικά τους προγράμματα θα είναι τέτοια ώστε να ανταποκρίνονται στα πλαίσια της ενιαίας εκπαίδευσης, προσαρμοζόμενα κάθε φορά στις ανάγκες, στο ηλικιακό επίπεδο και στις ιδιαιτερότητες της κάθε ομάδας. Γι' αυτό ακριβώς, τα Κ.Π.Ε. θα πρέπει να στελεχωθούν από εκπαιδευτικούς όλων των βαθμίδων, οι οποίοι θα έχουν εξειδίκευση στην Π.Ε.

Επιπλέον, σημαντικό στοιχείο για τη δυνατότητα ίδρυσης και επιτυχούς ανάπτυξης της πιο πάνω συλλογιστικής είναι η δυνατότητα της τοπικής κοινότητας να συνδεθεί με τους εκπαιδευτικούς σχεδιασμούς των Προγραμμάτων του Κέντρου, με τρόπο που το περιβάλλον να αντιμετωπίζεται ολιστικά (πολιτιστικό, κοινωνικό, φυσικό, τεχνολογικό, οικονομικό), με βάση τις βασικές αρχές της εκπαίδευσης για την αειφορία, οι οποίες στηρίζονται στην ενεργό εμπλοκή των τοπικών κοινοτήτων (μουσεία, πολιτιστικά μνημεία, παραδοσιακά εργαστήρια) με στόχο τη διαμόρφωση ενεργά περιβαλλοντικά υπεύθυνων πολιτών.

Με βάση τα παραπάνω και λαμβάνοντας υπόψη τον τρόπο οργάνωσης και λειτουργίας ανάλογων δικτύων Κ.Π.Ε. του εξωτερικού, σημειώνεται ότι η δημιουργία ενός τέτοιου δικτύου Κ.Π.Ε. στην Κύπρο, λόγω του κόστους συντήρησης τέτοιων Κέντρων, δεν μπορεί να υπερβαίνει τα 5 ή 6 Κέντρα. Η επιλογή των περιοχών δημιουργίας τους συνδέεται άμεσα με τα κριτήρια που τέθηκαν παραπάνω αλλά και με την περιβαλλοντική ιδιαιτερότητα της περιοχής, που θα επιτρέψει στις διάφορες ομάδες να προσεγγίσουν το περιβάλλον σφαιρικά (φυσικό, πολιτιστικό, κοινωνικό, οικονομικό, δομημένο), ακολουθώντας το πλαίσιο αρχών της Π.Ε.

Στο σχεδιάγραμμα της επόμενης σελίδας παρουσιάζεται η συλλογιστική της λειτουργίας του δικτύου Κ.Π.Ε. στην Κύπρο.

Σχεδιάγραμμα 1: Λειτουργία Δικτύου Κέντρων Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης

Σύμφωνα με το πιο πάνω σχεδιάγραμμα, τα Κ.Π.Ε. πρόκειται να λειτουργήσουν ως «πράσινα σχολεία». Αυτά θα δώσουν τη δυνατότητα στους εκπαιδευτικούς και στους μαθητές να προσεγγίσουν διάφορα θέματα

περιβαλλοντικού ενδιαφέροντος, μέσα από μονοήμερα και πολυήμερα προγράμματα Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης, τα οποία θα δημιουργηθούν σε κάθε Κ.Π.Ε., που θα λειτουργεί με βάση τις περιβαλλοντικές ιδιαιτερότητες της περιοχής του. Τα Κέντρα αυτά θα βρίσκονται σε συνεργασία και αλληλεξάρτηση μεταξύ τους, επιδιώκοντας χωρίς την αλληλοεπικάλυψη τους, να καλύψουν το σύνολο των ιδιαίτερων περιβαλλοντικών πεδίων του τόπου μας, στα πλαίσια μιας σφαιρικής αντιμετώπισης των περιβαλλοντικών θεμάτων,

Τα θέματα τα οποία μπορούν να προσεγγίσουν οι διάφορες ομάδες μαθητών και εκπαιδευτικών, τόσο μέσα από το ισχύον Αναλυτικό Πρόγραμμα του σχολείου, όσο και μέσα από το «πράσινο Αναλυτικό Πρόγραμμα» το οποίο θα δημιουργηθεί ενιαία για όλες τις βαθμίδες εκπαίδευσης, λαμβάνοντας όμως υπόψη τις ιδιαιτερότητες και τις ανάγκες της κάθε εκπαιδευτικής βαθμίδας, αφορά σε θέματα σύγχρονου περιβαλλοντικού ενδιαφέροντος, προσανατολισμένα στη βιώσιμη ανάπτυξη οι γενικές κατηγορίες των οποίων έχουν καθορισθεί από την Unep (το παράρτημα της Unesco για το περιβάλλον) και παρουσιάζονται στο πιο πάνω σχεδιάγραμμα.

Σημαντικό στοιχείο της λειτουργίας του δικτύου αποτελεί το γεγονός ότι οι ίδιες οι κοινότητες θα έχουν ενεργό ρόλο, ως πεδία μελέτης στη λειτουργία των προγραμμάτων του κάθε Κ.Π.Ε. που θα δημιουργηθεί σε κάθε μία από αυτή. Μουσεία, Οινοποιεία, μνημεία φυσικής κληρονομιάς, μοναστήρια, εκκλησίες, παραδοσιακές τέχνες θα δώσουν τη δυνατότητα στις διάφορες ομάδες να εξετάσουν το περιβάλλον στην ολιστική του διάσταση, και όχι περιορίζοντας το μόνο στις φυσικές του διαστάσεις.

Τέλος, τα Κ.Π.Ε. θα είναι άμεσα συνδεδεμένα με τις σχολικές μονάδες, αφού μετά την ολοκλήρωση των προγραμμάτων Π.Ε., οι ομάδες θα έχουν τη δυνατότητα συνέχισης και επέκτασης των περιβαλλοντικών θεμάτων, με τα οποία ασχολήθηκαν στα Κ.Π.Ε., μέσα στις σχολικές τους μονάδες, σε ένα πλαίσιο διαθεματικής διερεύνησης των περιβαλλοντικών ζητημάτων.

4. Κριτήρια Ίδρυσης και Λειτουργίας Κ.Π.Ε.

Η ίδρυση των Κ.Π.Ε. σε διάφορες περιοχές απαιτεί το συνυπολογισμό κάποιων βασικών κριτηρίων, τα οποία πέρα από την ίδρυσή τους θα διασφαλίζουν τη βιωσιμότητά τους. Τα έξι βασικά κριτήρια (που παρουσιάζονται αναλυτικά στις παραγράφους που ακολουθούν) για την επιλογή των χώρων ίδρυσης των Κ.Π.Ε. είναι απόρροια:

- του βασικού θεσμικού πλαισίου που ισχύει για την ίδρυση Κ.Π.Ε. στην Ελλάδα
- των βασικών κριτηρίων που ισχύουν στο σχέδιο αγροτικής ανάπτυξης το οποίο χειρίζεται το Τμήμα Δασών και στο οποίο περιλαμβάνεται η χρηματοδότηση Κέντρων Περιβαλλοντικής Ενημέρωσης ή Εκπαίδευσης στη βάση συγκεκριμένων κριτηρίων
- των βασικών υποδείξεων της Ευρωπαϊκής Κοινότητας μέσα από το 6^ο Πρόγραμμα Δράσης
- του βασικού θεσμικού πλαισίου που πρέπει να ισχύσει για την Π.Ε. μέσα από την επίσημη εκπαίδευση, όπως αυτό καθορίζεται μέσα από τα επίσημα κείμενα και διακηρύξεις για την Π.Ε., με έμφαση στη βιώσιμη ανάπτυξη ή αλλιώς εκπαίδευση για την αειφορία.

Οι ιδιαιτερότητες της κυπριακής εκπαίδευσης, όπως επίσης και η δυνατότητα όχι μόνο για τη δημιουργία ενός τέτοιου δικτύου στον τόπο μας αλλά κυρίως για τη διασφάλιση της βιωσιμότητας και της λειτουργικότητάς του (μετά την ολοκλήρωση της δημιουργίας του), λήφθηκαν επίσης σοβαρά υπόψη στη διαμόρφωση των έξι πιο κάτω κριτηρίων:

- *Η περιβαλλοντική ιδιαιτερότητα της περιοχής και η δυνατότητα αξιοποίησης του περιβάλλοντος στην ολιστική του διάσταση*

- *Η στήριξη από την τοπική κοινότητα*
- *Η ύπαρξη αξιοποιήσιμων κτηριακών υποδομών*
- *Η ευκολία πρόσβασης στα Κ.Π.Ε.*
- *Οι δυνατότητες στελέχωσης των Κ.Π.Ε.*
- *Η μεταξύ τους απόσταση*

Ακολουθεί αναλυτική παρουσίαση των 6 κριτηρίων:

4.1 Η περιβαλλοντική ιδιαιτερότητα της περιοχής και η αξιοποίηση του περιβάλλοντος στην ολιστική του διάσταση

Η επιλογή της περιοχής ίδρυσης Κ.Π.Ε. θα πρέπει να γίνει με γνώμονα την ιδιαιτερότητα των περιβαλλοντικών χαρακτηριστικών της κάθε περιοχής και τη δυνατότητα αξιοποίησης του περιβάλλοντος στην ολιστική του διάσταση (φυσικά, πολιτιστικά, κοινωνικά, οικονομικά στοιχεία της κάθε περιοχής). Επιπλέον, για τη δημιουργία δικτύου Κ.Π.Ε. πρέπει να ληφθεί υπόψη ότι το κάθε Κέντρο θα πρέπει να εξυπηρετεί διαφορετικά οικοσυστήματα, ώστε αφενός τα Κέντρα να λειτουργούν δικτυακά και συνεργατικά, αλλά αφετέρου να δίνουν στο μαθητή τη δυνατότητα να έλθει μέσα από τη δικτύωση των Κέντρων σε επαφή με τα διάφορα περιβάλλοντα του τόπου του.

4.2 Η στήριξη από την τοπική κοινότητα

Βασικό κριτήριο για την ίδρυση ενός Κ.Π.Ε. είναι η διάθεση και η πρόθεση της τοπικής κοινότητας να στηρίξει με διάφορους τρόπους τη λειτουργία ενός Κ.Π.Ε. στην περιοχή της. Η στήριξη της ίδρυσης ενός Κ.Π.Ε. από μια τοπική κοινότητα, περιλαμβάνει την παροχή κτηριακών εγκαταστάσεων, τη συντήρηση, τα λειτουργικά έξοδα (φως, νερό), οικονομική επιχορήγηση. Απαιτείται η υπογραφή σχετικών συμβάσεων συνεργασίας με το Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού και την Τοπική Κοινότητα. Ήδη έχει ετοιμασθεί προσύμφωνο συνεργασίας με τις κοινότητες οι οποίες έχουν συμπεριληφθεί στην εισηγητική πρόταση για την ίδρυση και λειτουργία Κ.Π.Ε. σε αυτές, ώστε να υπάρξει η προκαταρκτική δέσμευσή τους ότι θα στηρίξουν ουσιαστικά την προσπάθεια αυτή (Βλ. Παράρτημα 7, προσχέδιο συνεργασίας).

4.3 Η ύπαρξη αξιοποιήσιμων κτηριακών υποδομών

Κέντρα Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης μπορούν να ιδρυθούν σε σχολικά κτήρια του Υπουργείου Παιδείας και Πολιτισμού τα οποία είναι διαθέσιμα και η κτηριακή τους υποδομή κρίνεται κατάλληλη για τη στέγαση ενός Κ.Π.Ε. Επιπλέον, για τη στέγαση των Κ.Π.Ε. μπορούν να χρησιμοποιηθούν διαθέσιμοι άλλοι χώροι, όπως Κέντρα Νεότητας, δημοτικοί, κοινοτικοί ή ιδιωτικοί χώροι. Για τη λειτουργία των Κ.Π.Ε. σε εγκαταστάσεις άλλων φορέων εκτός του Υπουργείου Παιδείας και Πολιτισμού, θα πρέπει να υπογράφεται σχετική σύμβαση μεταξύ των συμβαλλομένων φορέων που αφορά την άδεια χρήσης των εγκαταστάσεων στους προσφερόμενους χώρους, όπως επίσης και άλλες υποχρεώσεις των συμβαλλομένων φορέων (χρηματοδότηση, παροχή τεχνικού και τεχνολογικού εξοπλισμού κ.τ.λ.). Η επιλογή του κτηριακού συγκροτήματος για την ίδρυση ενός Κ.Π.Ε. συνδέεται άμεσα με τον τύπο του Κέντρου (αστικού τύπου ή περιφερειακού). Επιπλέον, σε σχέση με τις κτηριακές υποδομές θα πρέπει να ληφθεί υπόψη η χωρητικότητα των κτηριακών υποδομών και η δυνατότητά τους να φιλοξενήσουν όλους τους χώρους του Κέντρου στον ίδιο χώρο ως ενιαίο συγκρότημα.

Α) Τα αστικού τύπου Κ.Π.Ε. είναι τα Κέντρα τα οποία δημιουργούνται σε αστικές περιοχές και επικεντρώνονται στη εξέταση περιβαλλοντικών προβλημάτων των αστικών περιοχών. Το πλαίσιο λειτουργίας τους βασίζεται κυρίως σε μονοήμερα προγράμματα. Για την ίδρυση τέτοιων Κέντρων απαιτείται κτηριακή υποδομή η οποία πρέπει να περιλαμβάνει:

- Αίθουσες διδασκαλίας
- Εργαστήριο Υπολογιστών
- Εργαστήριο Οικολογίας
- Αίθουσα προβολών
- Εκθεσιακό χώρο
- Αίθουσα δημιουργικής απασχόλησης
- Βιβλιοθήκη
- Γραφείο εκπαιδευτικών και γραμματειακής στήριξης
- Αποθήκη

Β) Τα περιφερειακού τύπου Κ.Π.Ε. είναι τα Κέντρα τα οποία δημιουργούνται σε απομακρυσμένες περιοχές και πέρα από την οργάνωση μονοήμερων προγραμμάτων προσφέρουν και πολυήμερα προγράμματα Π.Ε. Η κτηριακή υποδομή που απαιτείται για τη δημιουργία Κ.Π.Ε. περιφερειακού τύπου είναι:

- Αίθουσα διαλέξεων-προβολών
- Αίθουσα δημιουργικής απασχόλησης
- Αίθουσα διδασκαλίας
- Εργαστήριο Οικολογίας
- Εργαστήριο Ηλεκτρονικών Υπολογιστών
- Ξενώνες
- Εστιατόριο
- Κουζίνα
- Γραφεία προσωπικού
- Γραφείο γραμματειακής στήριξης
- Βιβλιοθήκη

Σημαντικό επίσης στοιχείο είναι οι αισθητικές παρεμβάσεις στο κτήριο και στο γύρω χώρο, ώστε τα Κ.Π.Ε. να λειτουργούν ως μοντέλα εφαρμογής μεθόδων εξοικονόμησης πρώτων υλών και φυσικών πόρων, καθώς και προστασίας του περιβάλλοντος. Τέτοιες παρεμβάσεις μπορεί να περιλαμβάνουν τη δημιουργία θερμοκηπίων, βιολογικών καλλιεργειών, λιπασματοποίηση, κήπο, εναλλακτικές μορφές οικοτουρισμού, στοιχεία από την παράδοση και τη λαογραφία συνδεδεμένα με το περιβάλλον της περιοχής, παρατηρητήριο.

4.4 Η απόσταση μεταξύ των Κ.Π.Ε.³

Η δημιουργία των Κ.Π.Ε. πρέπει να λαμβάνει υπόψη την απόσταση που πρέπει να υπάρχει ανάμεσα στα Κ.Π.Ε., ώστε να μην τίθεται σε άμεσο κίνδυνο η βιωσιμότητά τους. Συγκεκριμένα στο σχέδιο Αγροτικής Ανάπτυξης που τέθηκε σε εφαρμογή τη χρονιά 2004-2005 από το Τμήμα Δασών, τίθεται ως κριτήριο για τη δημιουργία Κέντρων Περιβαλλοντικής Ενημέρωσης, να μη δημιουργούνται Κέντρα σε απόσταση μικρότερη των 20 χιλιομέτρων.

4.5 Η ευκολία πρόσβασης στα Κ.Π.Ε.

Βασικό κριτήριο για την επιλογή της περιοχής, στην οποία θα ιδρυθούν τα Κ.Π.Ε., αποτελεί η ασφαλής πρόσβαση και η έγκαιρη μετάβαση στην περιοχή. Αυτό αποτελεί σημαντικό κριτήριο για τη δυνατότητα μετάβασης των ομάδων στο συγκεκριμένο χώρο, όπως επίσης και βασικό κριτήριο για τη δυνατότητα στελέχωσης των Κέντρων. Επιπλέον, και σε σχέση με την προσβασιμότητα της συγκεκριμένης περιοχής είναι απαραίτητο να υπάρχουν κοντά σε αυτήν οι δημόσιες υπηρεσίες έκτακτης ανάγκης, όπως ιατρείο, αστυνομία ή να υπάρχει η δυνατότητα εύκολης και γρήγορης πρόσβασης σε αυτές.

4.6 Οι δυνατότητες στελέχωσης των Κ.Π.Ε.

Η ίδρυση των Κέντρων σε συγκεκριμένες περιοχές πρέπει να λαμβάνει υπόψη τη δυνατότητα στελέχωσης του Κ.Π.Ε. από το κατάλληλο εκπαιδευτικό προσωπικό. Γι' αυτό ακριβώς το λόγο, η επιλογή των περιοχών για την ίδρυση των Κ.Π.Ε. θα πρέπει να λάβει υπόψη την προσβασιμότητα της κάθε περιοχής και τις δυνατότητες που παρέχει στο εκπαιδευτικό προσωπικό και άλλο προσωπικό που πρόκειται να στελεχωσει το Κέντρο να εργασθεί εκεί.

5. Περιοχές Ιδιαίτερου Περιβαλλοντικού Ενδιαφέροντος στην Κύπρο

Η Κύπρος βρίσκεται στο σταυροδρόμι τριών ηπείρων και είναι προικισμένη με πλούσια χλωρίδα και πανίδα, με στοιχεία από όλες τις ηπείρους με τις οποίες γειτνιάζει. Η απομόνωσή της ως νησιού, συνέβαλε στην εξέλιξη πολλών ενδημικών φυτών και στην παρουσία πολλών πτηνών, θηλαστικών και ερπετών. Η γεωμορφολογία του νησιού επέτρεψε την ανάπτυξη ενός ποικιλόμορφου οικοσυστήματος, πράγμα που καθιστά ολόκληρο το νησί, ένα ιδιαίτερα σημαντικό πεδίο περιβαλλοντικού ενδιαφέροντος.

Όπως φαίνεται στο Χάρτη 1 (Σελ.35α), η Κύπρος στην ολότητά της αποτελείται από πολύ σημαντικά πεδία, τα οποία όμως δυστυχώς αν και έχουν αναγνωρισθεί ως ιδιαίτερα πεδία περιβαλλοντικού ενδιαφέροντος, εν

³ *Μέλη της Διατμηματικής Επιτροπής κατά τη συζήτηση του προσχεδίου για την ίδρυση δικτύου Κ.Π.Ε. εξέφρασαν την άποψη ότι η απόσταση μεταξύ των κέντρων δεν πρέπει να αποτελεί περιοριστικό κριτήριο για την ίδρυση Κέντρων Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης. Αντίθετα, η λειτουργία δύο Κ.Π.Ε. σε περιοχές με πλούσια πεδία μελέτης θα μπορούσε να εξυπηρετήσει μεγαλύτερους αριθμούς μαθητών. Σε κοντινές κοινότητες, όπου υπάρχει ενδιαφέρον, θα μπορούσε να ιδρυθούν δύο ξεχωριστά Κέντρα, τα οποία να συνεργάζονται ή να συλλειτουργούν ως ένα ενιαίο Κέντρο.*

Η άποψη, ωστόσο, της Ομάδας Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου, ως συντονιστικού φορέα για την Π.Ε., με την οποία συμφωνεί και το Τμήμα Δασών με σχετική επιστολή που απέστειλε, είναι ότι πρέπει το κριτήριο αυτό να τηρηθεί αυστηρά, γιατί αλλιώς θα υπάρξει κίνδυνος ανταγωνιστικότητας και βιωσιμότητας των Κέντρων στο μέλλον. Πέρα από το γεγονός ότι το κόστος συντήρησής τους είναι μεγάλο (γιατί στην ουσία το Υ.Π.Π. θα συντηρεί δύο Κέντρα στην ίδια περιοχή περιβαλλοντικού ενδιαφέροντος, μισθούς εκπαιδευτικών, εξοπλισμοί, συντήρηση κτηρίων, λειτουργικά έξοδα), η δημιουργία Κέντρων σε κοντινή απόσταση συνιστά στοιχείο πλεονασμού, αντιβαίνει τη βασική συλλογιστική της λειτουργίας του δικτύου, ενώ στο μέλλον ενδέχεται να τα καταστήσει ανταγωνιστικά προκειμένου να επιβιώσουν.

τούτοις μόνο οι περιοχές της ελεύθερης Κύπρου⁴ έχουν κατοχυρωθεί με διεθνείς συμβάσεις, εξαιτίας κυρίως της συνεχιζόμενης κατοχής του νησιού μας.

Για την Κύπρο, ως περιοχές περιβαλλοντικού ενδιαφέροντος, και με βάση διεθνείς συνθήκες, αποτελούν:

- A) Τα Εθνικά Δασικά Πάρκα
- B) Οι περιοχές «Φύση 2000»
- Γ) Οι περιοχές Ραμσάρ.

Στις περιοχές αυτές, που συνιστούν ιδιαίτερα πεδία περιβαλλοντικού ενδιαφέροντος, περιλαμβάνονται σημαντικά στοιχεία τα οποία αφορούν την πτηνοπανίδα και τη χλωρίδα της Κύπρου:

Στην επαρχία Πάφου, η περιοχή Ακάμα (Προτεινόμενο Εθνικό Πάρκο, Περιοχή Δικτύου Φύση 2000, Παραλία εκκόλαψης Πράσινης Χελώνας, Σημαντική Περιοχή για την Πτηνοπανίδα), η περιοχή των Κοιλάδων Διαρίζου – Ξερού (Περιοχές Δικτύου Φύση 2000. Σημαντική Περιοχή για την Πτηνοπανίδα) και η περιοχή του Δάσους Πάφου (Περιοχή Προστασίας Φύσης –Τρίπυλος, Περιοχές Δικτύου Φύση 2000, Μοναδική Περιοχή Διαβίωσης Αγρινού, Σημαντική Περιοχή για την Πτηνοπανίδα)

Στην επαρχία Λεμεσού, η περιοχή της Χερσονήσου Ακρωτηρίου (είναι σημαντική περιοχή για τα πουλιά, IBA, σπάνιοι οικοτόποι για την Κύπρο, σημαντικά ενδημικά και σπάνια φυτά πολλά από τα οποία κινδυνεύουν με εξαφάνιση γι' αυτό και θα συμπεριληφθούν στο κόκκινο βιβλίο της κυπριακής χλωρίδας, υποψήφια προτεινόμενη Περιοχή Δικτύου Φύση 2000. Πολλές μορφές ζωής που απαντούν στη χερσόνησο προστατεύονται από διεθνείς συμβάσεις Βέρνης, Βόννης, CITES, διεθνής σύμβαση για το εμπόριο μέρος ή ολόκληρων, σε ότι αφορά την αγρία ζωή) και η περιοχή του Τροόδου (Εθνικό Δασικό Πάρκο, Περιοχή Δικτύου Φύση 2000, Σημαντική Περιοχή για τα φυτά). Σημαντική επίσης περιοχή που έχει περιληφθεί στο δίκτυο Φύση 2000 είναι το Δάσος Λεμεσού.

Στην επαρχία Κερύνειας, η περιοχή του Ακρωτηρίου Κορμακίτη (Προτεινόμενη Περιοχή Δικτύου Φύση 2000, σημαντική περιοχή για Κυπριακή Τουλίπα), η περιοχή Αλακάτι (Προτεινόμενη Περιοχή Δικτύου Φύση 2000, Παραλία εκκόλαψης Πράσινης Χελώνας) και η περιοχή της Οροσειράς Πενταδακτύλου (Προτεινόμενη Περιοχή Δικτύου Φύση 2000, Σημαντική Περιοχή για την Πτηνοπανίδα)

Στην επαρχία Αμμοχώστου, η περιοχή του Κάβο Γκρέκο (Εθνικό Δασικό Πάρκο, Περιοχή Δικτύου Φύση 2000, Σημαντική Περιοχή για την Πτηνοπανίδα) και η περιοχή του Ακρωτηρίου Αποστόλου Ανδρέα (Προτεινόμενη Περιοχή Δικτύου Φύση 2000, Σημαντική Περιοχή για την Πτηνοπανίδα)

Στην επαρχία Λευκωσίας, η περιοχή Αθαλάσσης (Εθνικό Δασικό Πάρκο, Σημαντικό Περιαστικό Δάσος). Περιοχές επίσης που έχουν συμπεριληφθεί στο δίκτυο «Φύση 2000» αποτελούν το Εθνικό Δασικό Πάρκο Μαχαιρά και το δάσος Αδελφοί. Μεγάλο μέρος του δάσους του Τροόδου περιλαμβάνεται στην επαρχία Λευκωσίας.

Στην επαρχία Λάρνακας, η περιοχή της Αλυκής Λάρνακας (Περιοχή Ραμσάρ, Περιοχή Δικτύου Φύση 2000, Σημαντική Περιοχή για την Πτηνοπανίδα)

Επιπλέον, σημειώνεται ότι οι περιοχές αυτές, πέρα από την ιδιαίτερη σημασία που έχουν σε σχέση με τις φυσικές διαστάσεις του περιβάλλοντος, έχουν ιδιαίτερη αξία ως προς τις πολιτιστικές, κοινωνικές και

⁴ Ο συγκεκριμένος στρατηγικός σχεδιασμός του δικτύου Κέντρων Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης περιορίστηκε στη δημιουργία δικτύου Κέντρων Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης στην ελεύθερη Κύπρο (βλ. Χάρτη 2, σελ.41α), παρά το γεγονός ότι σε ένα μελλοντικό στάδιο θα μπορούσαν τα περιβαλλοντικά θέματα να αποτελέσουν αντικείμενο συνεργασίας και συναδέλφωσης Ελληνοκυπρίων και Τουρκοκυπρίων, ελπίζοντας ότι, στα πλαίσια μιας επανενωμένης Κύπρου το δίκτυο αυτό θα μπορούσε να επεκταθεί και να καλύψει όλη την επικράτεια της Κυπριακής Δημοκρατίας.

ιστορικές του διαστάσεις. Η δημιουργία δικτύου Κ.Π.Ε. στις περιοχές αυτές καθιστά δυνατή την οργάνωση προγραμμάτων Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης με γνώμονα την ολιστική εξέταση του περιβάλλοντος, στην οποία το φυσικό περιβάλλον θα συνεξετάζεται παράλληλα με το κοινωνικό, πολιτιστικό και ιστορικό.

6. Υφιστάμενη κατάσταση στην Κύπρο

Η δημιουργία Κ.Π.Ε. αποτελεί για την Κύπρο μια ιδιαίτερα καινούρια δράση η οποία μόλις τη δεκαετία του 2000 άρχισε να προωθείται από το Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού, με τη δημιουργία του πρώτου Κέντρου Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης Λεμύθου το οποίο ήταν υπό την εποπτεία του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου. Το Κέντρο Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης Λεμύθου έχει μετασταγασθεί στο Δημοτικό Σχολείο Πεδουλά από τη σχολική χρονιά 2005. Βρίσκεται υπό την εποπτεία του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου και είναι το πρώτο κρατικό Κέντρο Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης και λειτουργεί με βάση το πλαίσιο αρχών της Π.Ε. στην Κύπρο. Οι σχεδιασμοί των προγραμμάτων του έγιναν με τρόπο που να συνδέεται το σχολείο με άλλα πεδία μάθησης και τα προγράμματά του συνδέονται με το Αναλυτικό Πρόγραμμα των διαφόρων βαθμίδων εκπαίδευσης. Σημειώνεται ότι το Κ.Π.Ε. Πεδουλά λειτουργεί προσφέροντας, μονοήμερα, ολοήμερα, τριήμερα και πολυήμερα προγράμματα για όλες τις βαθμίδες εκπαίδευσης, όπως επίσης προσφέρει επιμορφωτικά προγράμματα για τους εκπαιδευτικούς όλων των βαθμίδων.

Αναφορικά με το πρότυπο Κ.Π.Ε, το οποίο λειτούργησε στην κοινότητα Λεμύθου υπό την ευθύνη του Υ.Π.Π. με σημαντική επιτυχία για τέσσερα χρόνια (2000-2004), σημειώνεται ότι η λειτουργία του αναστάληκε το Σεπτέμβριο 2004, λόγω προβλημάτων που ανεφύησαν στη συλλειτουργία του με τη Σχολή Μιτσή στους χώρους της σχολής. Αν και καταβλήθηκαν συντονισμένες προσπάθειες για επαναλειτουργία του Κ.Π.Ε., αυτό δεν κατέστη δυνατόν. Πρόσφατα ο Σύνδεσμος Αποδήμων και Φίλων Λεμύθου πρότεινε τη διάθεση κάποιου χώρου, εντός της κοινότητας Λεμύθου, για ανέγερση με οικονομική ευθύνη του Υ.Π.Π. ενός νέου Κέντρου. Μια τέτοια δαπάνη είναι οικονομικά ασύμφορη για το Υ.Π.Π., τη στιγμή μάλιστα που η επιλογή της συγκεκριμένης κοινότητας για τη δημιουργία του πρώτου κρατικού Κ.Π.Ε., έγινε ακριβώς γιατί το οικονομικό κόστος του Κέντρου το επιβαρύνονταν εξίσου το Διαχειριστικό Συμβούλιο της Σχολής Μιτσή, με την παραχώρηση των χώρων και του υλικοτεχνικού εξοπλισμού, και το Υ.Π.Π., με τη στελέχωσή του με τρεις εκπαιδευτικούς και την κάλυψη των εξόδων διαμονής και διατροφής των μαθητών. Επιπλέον, θα πρέπει να ληφθεί υπόψη ότι η δημιουργία του δικτύου Κ.Π.Ε. αλλά κυρίως η διατήρησή του απαιτεί την ουσιαστική στήριξη των κοινοτήτων, κάτι στο οποίο το Κοινοτικό Συμβούλιο της κοινότητας Λεμύθου φαίνεται να μην μπορεί να ανταποκριθεί.

Η επιλογή του Δημοτικού Σχολείου Πεδουλά, ως καταλληλότερου χώρου για τη μεταστέγαση του Κ.Π.Ε. Λεμύθου, έγινε μετά από την εξέταση διαφόρων κοινοτήτων στην περιοχή, οι οποίες προτάθηκαν ως εναλλακτικές περιοχές μετακίνησης του Κ.Π.Ε.Λεμύθου. Οι λόγοι επιλογής του Δημοτικού Σχολείου Πεδουλά συνοψίζονται στους ακόλουθους: α) Η κοινότητα Πεδουλά, εξυπηρετεί, όπως και η κοινότητα Λεμύθου τα ίδια πεδία μελέτης, παρέχοντας συνάμα τη δυνατότητα για επέκταση και σχεδιασμό νέων προγραμμάτων Π.Ε. τα οποία θα προσεγγίζουν το περιβάλλον στην ολιστική του διάσταση. β) Το Δημοτικό Σχολείο Πεδουλά ανακατασκευάστηκε άμεσα και σε συνδυασμό με την αξιοποίηση χώρων του Γυμνασίου Πεδουλά παρέχουν τη δυνατότητα στο Κέντρο να εξελιχθεί και να αναπτυχθεί ως συντονιστικό Κέντρο για το Δίκτυο Κέντρων που θα δημιουργηθεί. γ) Η Κοινότητα Πεδουλά είναι ενθουσιώδης και πρόθυμη να στηρίξει το Κέντρο αναλαμβάνοντας μάλιστα και μέρος του οικονομικού κόστους στήριξης του Κέντρου. Στο Παράρτημα 4 σελ. 44-45 παρουσιάζεται η αξιολόγηση του συγκεκριμένου σχολείου, όπως επίσης και οι λόγοι που συνέβαλαν στην επιλογή του.

Άλλα περιβαλλοντικά κέντρα, τα οποία υπάρχουν στην Κύπρο, είναι τα Κέντρα Περιβαλλοντικής Ενημέρωσης τα οποία υπάγονται στο Υπουργείο Γεωργίας και Φυσικών Πόρων. Τέτοια Κέντρα είναι το Κέντρο Περιβαλλοντικής Ενημέρωσης Τροόδους, και το Κέντρο Περιβαλλοντικής Ενημέρωσης Αθαλάσσης. Τα Κέντρα αυτά έχουν πληροφοριακό χαρακτήρα. Δε λειτουργούν με συγκεκριμένα προγράμματα, απλά παρέχουν στον επισκέπτη τη δυνατότητα να βρεθεί στο Κέντρο και να ενημερωθεί για την περιοχή στην

οποία αυτά λειτουργούν. Σημειώνεται ότι ήδη έχει προβλεφθεί στο Σχέδιο Στρατηγικής Ανάπτυξης του Τουρισμού για προώθηση από το Τμήμα Δασών η δημιουργία Κέντρων Περιβαλλοντικής Ενημέρωσης στον Ακάμα και στο Κάβο Γκρέκο. Οι πρώτες εργασίες στις περιοχές αυτές έχουν ξεκινήσει και όπως φαίνεται στο χρονοδιάγραμμα υλοποίησης του δικτύου Κ.Π.Ε. του Υ.Π.Π. σελ. 42, το Τμήμα Δασών προτίθεται σε συνεργασία με το Υ.Π.Π. να μετεξελιχθεί το Κέντρο Περιβαλλοντικής Ενημέρωσης του Κάβο Γκρέκο σε Κέντρο Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης. Η συνεργασία του Υ.Π.Π. με το Τμήμα Δασών έχει ήδη ξεκινήσει αφού το Κέντρο Περιβαλλοντικής Ενημέρωσης Αθαλάσσας, το οποίο, με τη συνεργασία του Τμήματος Δασών και του Υ.Π.Π., μέσω του Παιδαγωγικό Ινστιτούτου πρόκειται να λειτουργήσει το 2008-2009 ως Κέντρο Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης αστικού περιβάλλοντος (βλ. χρονοδιάγραμμα λειτουργίας Κ.Π.Ε. σελ. 42).

Πέρα από τα Κέντρα αυτά, τα οποία παρέχουν πληροφορίες για την περιοχή στην οποία έχουν δημιουργηθεί, υπάρχει και το Κέντρο Περιβαλλοντικών Μελετών της Κρήτου Τέρρα το οποίο λειτουργεί κυρίως με ομάδες από σχολεία της Μέσης Ανατολής, αλλά εξυπηρετεί και σχολεία από τη Δημοτική και Μέση Εκπαίδευση της επαρχίας Πάφου. Το Κέντρο αυτό είναι ιδιωτικό και οι μαθητές επιβαρύνονται το κόστος της συμμετοχής τους στα προγράμματα του συγκεκριμένου Κέντρου. Σημείο έμφασης των προγραμμάτων του Κέντρου της Κρήτου Τέρρα είναι η υλοποίηση περιβαλλοντικών μελετών στο πεδίο, γι' αυτό και τα προγράμματά του επικεντρώνονται στην πειραματική διερεύνηση του περιβάλλοντος με έμφαση στις φυσικές του διαστάσεις.

Το Κέντρο Περιβαλλοντικής Ενημέρωσης Ακρωτηρίου, που ιδρύθηκε το 2004, χρηματοδοτείται αποκλειστικά από τις αρχές των Βρετανικών Βάσεων και έχει δημιουργηθεί με τη συμβουλευτική στήριξη και συνεργασία αρμόδιων κρατικών τμημάτων.

Στην κοινότητα Τραχυπέδουλας το Δημοτικό Σχολείο έχει διαμορφωθεί σε ξενώνα και διαθέτει τις απαραίτητες διευκολύνσεις για διαμονή μαθητών Γυμνασίων και Λυκείων στα πλαίσια διαφόρων ευρωπαϊκών προγραμμάτων που αναπτύσσονται από κοινού με σχολεία της Κύπρου.

Τέλος, ως τελευταία εξέλιξη σημειώνεται η σύσταση διαχειριστικής επιτροπής στην επαρχία Λάρνακας για τη δημιουργία από το Δήμο Λάρνακας στα επόμενα χρόνια ενός Κέντρου Περιβαλλοντικής Ενημέρωσης για την Αλυκή της Λάρνακας. Ήδη έχουν ξεκινήσει οι συζητήσεις με τους αρμόδιους φορείς (Υπηρεσία Περιβάλλοντος, Τμήμα Δασών, Τμήμα Θήρας, Τμήμα Αλιείας κ.τ.λ.) και τη διαχειριστική επιτροπή για την Αλυκή της Λάρνακας, για τη δημιουργία του συγκεκριμένου Κέντρου Περιβαλλοντικής Ενημέρωσης.

7. Προταθείσες περιοχές⁵ για δημιουργία Κ.Π.Ε.

Στα πλαίσια της προσπάθειας για τη δημιουργία δικτύου Κ.Π.Ε. στην Κύπρο έχουν προταθεί από διάφορους φορείς και τοπικές αρχές οι πιο κάτω περιοχές για την ίδρυση τέτοιων Κέντρων (ή τη συμπερίληψή τους στο δίκτυο Κ.Π.Ε. που σχεδιάζεται), που θα αποτελέσουν το δίκτυο Κ.Π.Ε. στην Κύπρο:

- Κοινότητα Πεδουλά
- Κοινότητα Προδρόμου
- Κοινότητα Κοιτανίου
- Κοινότητα Ακρωτηρίου (υφιστάμενο Κέντρο Περιβαλλοντικής Ενημέρωσης Ακρωτηρίου, Δημιουργία και ίδρυση Κέντρου Π.Ε. από τη Μητρόπολη Λεμεσού)

⁵ Σημείωση: Οι υποδείξεις της Ευρωπαϊκής Ένωσης αναφορικά με την ίδρυση Κ.Π.Ε. και τα κριτήρια που έχουν αναλυθεί πιο πάνω αποτελούν τα θεμέλια για την επιλογή των περιοχών, όπου ενδείκνυται να ιδρυθούν τέτοια κέντρα. Λαμβάνοντας, ωστόσο, υπόψη τις εθνικές ιδιαιτερότητες της κάθε χώρας, σημειώνεται ότι για την Κύπρο το δίκτυο Κ.Π.Ε. θα πρέπει να δημιουργηθεί με τρόπο που να καλύπτονται όλες οι επαρχίες της ελεύθερης Κύπρου (επαρχίες Λευκωσίας, Λεμεσού, Λάρνακας, ελεύθερης Αμμοχώστου, Πάφου), χωρίς όμως αυτό να συνεπάγεται απαραίτητα τη δημιουργία ενός Κ.Π.Ε. σε κάθε Επαρχία.

- Κοινότητα Ξυλιάτου
- Κοινότητα Σαλαμιού
- Κοινότητα Τραχυπέδουλας
- Κοινότητα Παναγιάς

8. Αξιολόγηση των περιοχών που προτάθηκαν

Στο Παράρτημα 4 παρουσιάζεται αναλυτικά η αξιολόγηση των περιοχών που προτάθηκαν. Η αξιολόγηση στηρίχθηκε στα 6 βασικά κριτήρια. Ως τεκμηρίωση χρησιμοποιήθηκε πλούσιο σχετικό υλικό που συνέλεξαν κλιμάκια της Ομάδας Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου και της Διατμηματικής Επιτροπής με τη μέθοδο των επιτόπιων διερευνήσεων και συνεντεύξεων στις περιοχές αυτές.

9. Εισηγητική Πρόταση για την Ίδρυση και Λειτουργία Δικτύου Κ.Π.Ε. στην Κύπρο⁶

Για την εκπόνηση της πιο κάτω εισηγητικής πρότασης λήφθηκαν υπόψη α) τα αποτελέσματα της αξιολόγησης, όπως αυτά προέκυψαν από την εφαρμογή των κριτηρίων β) οι περιοχές περιβαλλοντικού ενδιαφέροντος στην Κύπρο (Χάρτη 1 σελ.39α) γ) η υφιστάμενη κατάσταση όσον αφορά τα Κ.Π.Ε., δ) η επικοινωνία και η επαφή με το Τμήμα Δασών⁷, ως αρμόδιου Τμήματος του Υπουργείου Γεωργίας και Φυσικών Πόρων για την ίδρυση Κέντρων Περιβαλλοντικής Ενημέρωσης.

Η δημιουργία του δικτύου Κέντρων Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης θα γίνει σταδιακά και θα ολοκληρωθεί στα επόμενα πέντε χρόνια, δηλ. μέχρι το 2010, οπότε είναι και η καταληκτική ημερομηνία του 6^{ου} Στρατηγικού Σχεδίου Δράσης: «Το περιβάλλον μας η επιλογή μας: 2004-2010», αλλά και το χρονικό πλαίσιο για εφαρμογή των Στρατηγικών Δράσης στα πλαίσια της «Εκπαίδευσης για την Αειφορία: 2005-20015».

Οι τοποθεσίες που προτείνονται, ως εισηγητική πρόταση, για τη δημιουργία του δικτύου Κ.Π.Ε. είναι:

2006 (σχολική χρονιά)

Α) Η κοινότητα Πεδουλά με τη μεταστέγαση του ΚΕ.Π.Ε. Λεμύθου στο Δημοτικό Σχολείο Πεδουλά. Η συγκεκριμένη περιοχή κρίθηκε ως καταλληλότερη για τη μεταστέγαση του Κέντρου λόγω του ότι:

α) εξυπηρετεί τα ίδια πεδία μελέτης με τη Λεμύθου και παρουσιάζει επιπλέον περιβαλλοντικό ενδιαφέρον, αφού μπορούν να αναπτυχθούν επιπλέον εκπαιδευτικά προγράμματα με βάση το περιβάλλον στην ολιστική του διάσταση (μουσειά, εκκλησίες, θειούχα νερά Καλοπαναγιώτη)

β) Το Δημοτικό Σχολείο Πεδουλά επισκευάσθηκε άμεσα και με παράλληλη αξιοποίηση κάποιων από τους χώρους του Γυμνασίου Πεδουλά το οποίο μόλις πρόσφατα έχει κλείσει, έχει τις δυνατότητες να καταστεί συντονιστικό Κέντρο του Δικτύου των Κέντρων Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης που θα δημιουργηθούν.

γ) Η κοινότητα Πεδουλά είναι ενθουσιώδης και στήριξε το Κέντρο αναλαμβάνοντας μάλιστα και μέρος του οικονομικού κόστους για επιδιορθώσεις στο Δημοτικό Σχολείο Πεδουλά για αναδιαμόρφωση του χώρου σε ξενώνες.

Εκείνο που υπολείπεται από το Δημοτικό Σχολείο Πεδουλά είναι η δημιουργία ενός εργαστηρίου Οικολογίας, όπως επίσης και η δημιουργία επιπρόσθετων χώρων υγιεινής. Αυτή τη στιγμή και μέχρις ότου δημιουργηθεί

⁶ Στο Χάρτη 2 (σελ. 41α) παρουσιάζονται τα Κ.Π.Ε. που προτείνονται να ενταχθούν στο παγκύπριο δίκτυο Κ.Π.Ε. και στη σελ. 43 το χρονοδιάγραμμα έναρξης ολοκλήρωσης του δικτύου

⁷ Το Παιδαγωγικό Ινστιτούτο μετά από συναντήσεις που είχε με το Υπουργείο Γεωργίας και Φυσικών Πόρων, μέσω του Τμήματος Δασών, το οποίο είναι το αρμόδιο τμήμα για την ίδρυση και λειτουργία Κέντρων Περιβαλλοντικής Ενημέρωσης διερεύνησε το ενδεχόμενο συνεργασίας για τη δημιουργία σε ένα πλαίσιο συνεργασίας Κέντρων Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης, αφού αρκετές από τις υποψήφιες περιοχές για τη δημιουργία Κ.Π.Ε. (Κ.Π.Ε. στην περιοχή της Αθαλάσσας και περιοχή Κάβο-Γκρέκο) αποτελούν και προταθείσες περιοχές για τη δημιουργία Κέντρων Περιβαλλοντικής Ενημέρωσης. Η ανταπόκριση του Τμήματος Δασών ήταν θετική. Ήδη και μετά από αποστολή σχετικής επιστολής από το Τμήμα Δασών, έχουν γίνει σχετικές συναντήσεις του Τμήματος Δασών με το Παιδαγωγικό Ινστιτούτο και έχουν ξεκινήσει οι εργασίες για τη μετατροπή και αναδιαμόρφωση των χώρων του Κέντρου Περιβαλλοντικής Ενημέρωσης της Αθαλάσσας σε Κέντρο Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης Αστικού Περιβάλλοντος. .

ένα ξεχωριστό εργαστήριο Οικολογίας, τα πειράματα και οι μετρήσεις γίνονται στην αίθουσα υπολογιστών, ή στην αίθουσα διαλέξεων, ανάλογα με το ποια αίθουσα είναι διαθέσιμη κάθε φορά.

2008 (σχολική χρονιά)

Κέντρο Αστικού Περιβάλλοντος-Πάρκο της Αθαλάσσης:

Το Κέντρο αυτό, λειτουργεί ως Κέντρο Περιβαλλοντικής Ενημέρωσης υπό την ευθύνη του Τμήματος Δασών. Το Τμήμα Δασών προτίθεται, σε συνεννόηση με το Υ.Π.Π., πέρα από τους υφιστάμενους χώρους, να δημιουργήσει τα εργαστήρια και τις αίθουσες που είναι απαραίτητα για τη λειτουργία ενός Κ.Π.Ε. Σε μια νέα εξέλιξη και μετά από συνεχή επαφές και συναντήσεις του Τμήματος Δασών με την Ομάδα Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου, το Τμήμα Δασών, αποφάσισε και συμπεριέλαβε στους προϋπολογισμούς του για το 2006, κονδύλι 70.000 λιρών Κύπρου, προκειμένου να δημιουργηθούν επιπλέον χώροι (εργαστήριο οικολογίας, εργαστήριο ηλεκτρονικών υπολογιστών, εργαστήριο δημιουργικής απασχόλησης), ώστε να μπορεί να το υφιστάμενο Κέντρο να λειτουργήσει ως Κέντρο Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης.

2009 (σχολική χρονιά)

Κοινότητα Κοιλανίου:

Η κοινότητα Κοιλανίου ήδη έχει μετατρέψει το χώρο του Δημοτικού Σχολείου σε Κ.Π.Ε. Χρειάζεται η δημιουργία του εργαστηρίου Οικολογίας, η αίθουσα δημιουργικής απασχόλησης και η αίθουσα Ηλεκτρονικών Υπολογιστών. Η κοινότητα είναι πρόθυμη να βοηθήσει για τη δημιουργία των χώρων αυτών. Η περιοχή αυτή είναι πολύ σημαντική και βρίσκεται 25 χιλιόμετρα από τον Πεδουλά.

2010 (σχολική χρονιά)

Κοινότητα Σαλαμιού: Η Κοινότητα Σαλαμιού από άποψη περιβαλλοντικού ενδιαφέροντος (περιοχή “natura 2000”) θεωρείται ως η καταλληλότερη περιοχή για δημιουργία Κ.Π.Ε., γι’ αυτό και συμπεριλήφθηκε στην εισηγητική πρόταση του Πανεπιστημίου για χρηματοδότηση Κ.Π.Ε. από ευρωπαϊκά κονδύλια (Βλ. σχετικά υποσημείωση 5 στη σελ. 19).

Ο συγκεκριμένος χώρος του σχολείου παρέχει τη δυνατότητα για μελλοντική ανάπτυξη και εξέλιξη ενός Κ.Π.Ε., αφού σε αυτόν πρόκειται να λειτουργήσουν ενιαία όλες οι εγκαταστάσεις του (ξενώνες, εργαστήρια, αίθουσες διδασκαλίας). Σημαντικό στοιχείο αποτελεί το γεγονός ότι η ίδια η κοινότητα έχει ήδη προχωρήσει στη δημιουργία ενός σύγχρονου Κέντρου με την εξασφάλιση των σχετικών κονδυλίων. Τα σχέδια για την ανέγερση του Κέντρου έχουν ήδη κατατεθεί για εξασφάλιση της σχετικής άδειας.

Ο χώρος του Δημοτικού Σχολείου στον οποίο κτίζεται το Κέντρο είναι ασφαλής για τη μεταφορά ομάδων και για τη στάθμευση λεωφορείων. Οι υπηρεσίες έκτακτης ανάγκης βρίσκονται στη συγκεκριμένη κοινότητα. Το συγκεκριμένο κτίριο του σχολείου έχει κηρυχθεί διατηρητέο και η αναπαλαίωσή του συνιστά κόσμημα για την ευρύτερη περιοχή. Η ίδια η κοινότητα, έχει επιδείξει ζωντανό ενδιαφέρον για τη φιλοξενία ενός τέτοιου Κέντρου. Επίσης, η ίδια η κοινότητα μπορεί να αποτελέσει βασικό πεδίο μελέτης, αφού μπορούν να σχεδιασθούν ολόκληρα εκπαιδευτικά προγράμματα τα οποία συνδέονται με περιβαλλοντικές δράσεις (μοναστήρια, μνημεία φυσικής κληρονομιάς, οινοποιείο). Το Υ.Π.Π. θα έχει την ευθύνη στελέχωσης του Κέντρου, τη χρηματοδότηση μιας καθαρίστριας και ενός γραμματειακού προσωπικού. Θα λάβει επίσης πρόνοια για τον εξοπλισμό του Κέντρου, όπως επίσης και τη συντήρηση του κτιρίου.

Αξιοπρόσεκτο στοιχείο αποτελεί το γεγονός ότι οι κάτοικοι της κοινότητας Σαλαμιού έχουν επιδείξει ενθουσιασμό και ζήλο για τη δημιουργία του Κ.Π.Ε. στο χωριό τους και, από το 2002 που υπέβαλαν την πρώτη εισηγητική τους πρόταση για μετατροπή του σχολείου μέχρι σήμερα, έχουν επιδείξει συνολικά ως

κοινότητα έντονο ενδιαφέρον και ενθουσιασμό για την ίδρυση και στήριξη ενός τέτοιου Κέντρου (βλ. σχετική αξιολόγηση της Κοινότητας στο Παράρτημα 4).

Η ίδρυση του Κέντρου στη Σαλαμιού προτείνεται για τη χρονική περίοδο 2008 αφενός γιατί μέχρι τότε θα είναι έτοιμες οι καινούριες εγκαταστάσεις και αφετέρου γιατί η Επαρχία Πάφου μπορεί να εξυπηρετείται, παρά το γεγονός ότι αφορά σε άλλη περιοχή περιβαλλοντικού ενδιαφέροντος, από το Κέντρο Περιβαλλοντικών Μελετών της Κρήτου Τέρρα, κάτι το οποίο ίσχυε μέχρι σήμερα.

Η κοινότητα Σαλαμιού, τηρώντας αυστηρά τα κριτήρια, προτιμήθηκε σε σχέση με την κοινότητα Τραχυπέδουλας, παρά το γεγονός ότι δεν έχει λειτουργήσει Κέντρο ακόμη, αφενός γιατί μέσα από τα κριτήρια αξιολόγησης η κοινότητα Σαλαμιού, φαίνεται να υπερτερεί και αφετέρου, γιατί στην κοινότητα Τραχυπέδουλας, παρά το γεγονός ότι λειτουργεί σε περιορισμένη έκταση, με τον ξενώνα που διαθέτει και την αίθουσα πολλαπλής χρήσης που βρίσκεται σε απόσταση 200 μέτρων από αυτόν, ως Κέντρο με ομάδες από τη Μέση Εκπαίδευση, εν τούτοις, δεν έχει τη δυνατότητα να μετεξελιχθεί σε ένα ολοκληρωμένο Κ.Π.Ε. (βλ. στο Παράρτημα 4 τις σχετικές αξιολογήσεις).

Τα μέλη της Διατμηματικής Επιτροπής εξέφρασαν την άποψη ότι θα πρέπει να περιληφθεί στο δίκτυο Κ.Π.Ε. και η κοινότητα Τραχυπέδουλας, γιατί με το ξενώνα που διαθέτει ήδη έχει δεχτεί αριθμό μαθητών από τη Μέση Εκπαίδευση για διάφορες περιβαλλοντικές δραστηριότητες. Επιπλέον, τα μέλη της Διατμηματικής Επιτροπής επεσήμαναν την άποψη ότι το Κέντρο στην Τραχυπέδουλα θα πρέπει να συνεχίσει τη λειτουργία του και να διατεθεί ένα κονδύλι (απόσπαση εκπαιδευτικών, ανάληψη ευθύνης λειτουργίας εργαστηρίου οικολογίας, εξοπλισμός) για τη συνέχιση της λειτουργίας του και στο μέλλον, με τη λειτουργία του Κ.Π.Ε. Σαλαμιούς, να συλλειτουργήσουν.

Με βάση τα κριτήρια αξιολόγησης, παρά τη λειτουργία ξενώνα στην κοινότητα Τραχυπέδουλας, προκύπτει ότι δεν υπάρχουν δυνατότητες λειτουργίας του σχολείου ως ενιαίου Κέντρου ούτε δυνατότητες ανάπτυξης του. Επιπλέον, η κοινότητα δεν μπορεί να συνδράμει οικονομικά. Αντίθετα στην κοινότητα Σαλαμιούς φαίνεται να πληρούνται όλες οι προϋποθέσεις για τη δημιουργία ενός δυναμικού Κ.Π.Ε.

Πρέπει, στην περίπτωση αυτή, να τονιστεί ότι η μη τήρηση των κριτηρίων αξιολόγησης ενδέχεται να δημιουργήσει προηγούμενο, με αποτέλεσμα και άλλες κοινότητες σε μελλοντικό στάδιο να απαιτήσουν τη δημιουργία Κ.Π.Ε. στην κοινότητά τους, άσχετα αν δεν πληρούν τις προδιαγραφές, χρησιμοποιώντας ως προηγούμενο τη συγκεκριμένη περίπτωση.

2011 (σχολική χρονιά)

Κοινότητα Παναγιάς

Η Κοινότητα Παναγιάς πέρα από τα ιδιαίτερα στοιχεία περιβαλλοντικού και πολιτιστικού ενδιαφέροντος που διαθέτει (βλ. σχετική αξιολόγηση Παράρτημα 4 σελ. 57-59), με βάση τη σχετική αξιολόγηση, προέκυψε ότι πληροί το σύνολο των κριτηρίων που τέθηκαν σε σχέση με τις καταλληλότερες περιοχές για τη δημιουργία Κ.Π.Ε. Επιπλέον, καθοριστικός παράγοντας για τη δημιουργία Κ.Π.Ε. στη συγκεκριμένη περιοχή, αποτέλεσε η εισήγηση του Τμήματος Δασών, μετά την αποστολή του Προσχεδίου στις διάφορες Υπηρεσίες για κατάθεση απόψεων, ότι στην περιοχή της Βορειοδυτικής Πάφου και Λευκωσίας-από Παναγιά, Πόλη Χρυσοχούς μέχρι τον Πύργο Τυλληρίας, υπάρχει ένα κενό σε ότι αφορά τη λειτουργία του δικτύου. Η ενσωμάτωση της Κοινότητας Παναγιάς στο δίκτυο καλύπτει το συγκεκριμένο κενό και συμβάλει στην ολοκλήρωση του δικτύου.

Λαμβάνοντας μάλιστα υπόψη το γεγονός ότι η σύσταση του δικτύου βασίζεται στην ενεργό εμπλοκή των τοπικών κοινοτήτων τόσο σε ότι αφορά την ίδρυση, αλλά και λειτουργία των Κ.Π.Ε., όσο και σε ότι αφορά τη συμμετοχή τους στα εκπαιδευτικά δρώμενα των Κ.Π.Ε., το Κοινοτικό Συμβούλιο Παναγιάς από κοινού με το Σύνδεσμο Αποδήμων Παναγιάς, και τον Ηγούμενο της Ιεράς Μονής Χρυσορογιατίτσας απέστειλαν επιστολή εκδήλωσης ενδιαφέροντος με την οποία είναι πρόθυμοι να συνεισφέρουν οικονομικά τόσο στη

δημιουργία όσο και στη συντήρηση του ΚΕ.Π.Ε. Οι κτηριακές εγκαταστάσεις της Παιδικής Εξοχής Κτήματος που βρίσκεται μεταξύ Παναγιάς - Χρυσorroγοιάτισσας θα αποτελέσουν μέρος των χώρων του ΚΕ.Π.Ε.. Επίσης η Ιερά Μονή Χρυσorroγοιάτισσας είναι πρόθυμη να παραχωρήσει στην ίδια τοποθεσία όσο χώρο χρειαστεί για την ανέγερση όλων εκείνων των κτιριακών εγκαταστάσεων που απαιτούνται για τη σωστή λειτουργία ενός σύγχρονου ΚΕ.Π.Ε .

2012 (σχολική χρονιά)

Δημιουργία Κέντρου στην περιοχή του *Κάβο Γκρέκο*. Δεν έχει βρεθεί ακόμη κοινότητα που να ενδιαφέρεται να το φιλοξενήσει, όμως δεδομένου του γεγονότος ότι έχει εκδηλωθεί ενδιαφέρον από το Τμήμα Δασών για ίδρυση Κέντρου στη συγκεκριμένη περιοχή, έχει συζητηθεί το Κ.Π.Ε. να γίνει σε συνεργασία με το Τμήμα Δασών (βλ. σχετική επιστολή του Τμήματος Δασών).

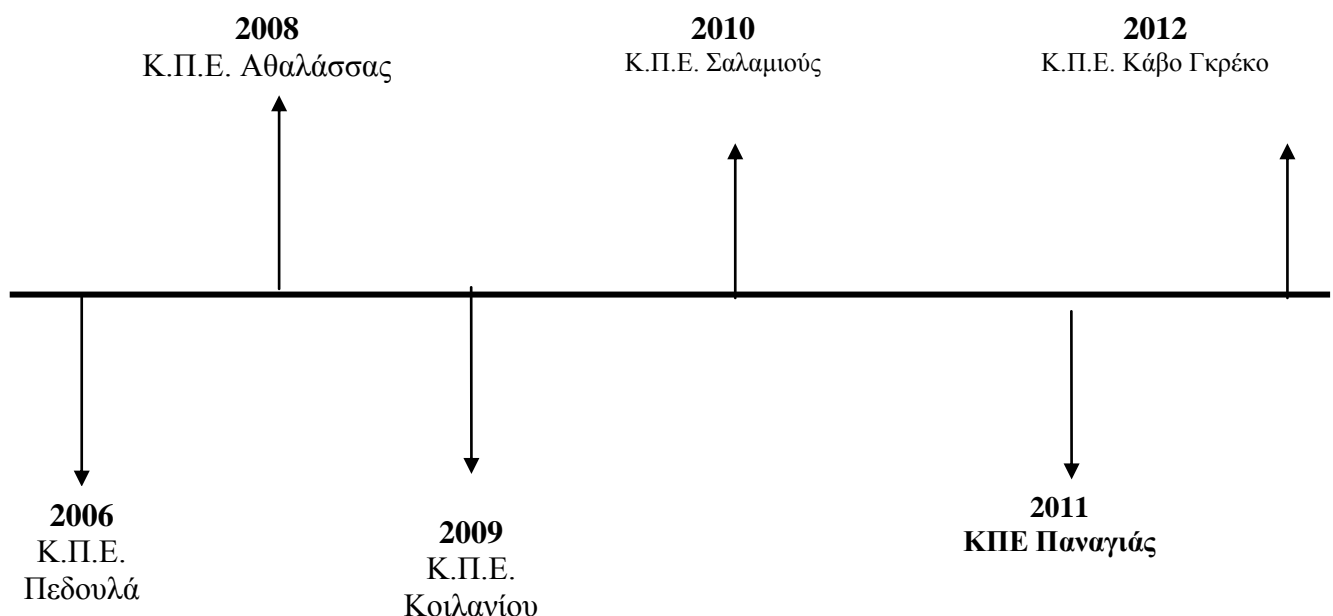
Χρονοδιάγραμμα⁸ Έναρξης Λειτουργίας των Προτεινόμενων Κ.Π.Ε.

Στο Παράρτημα 5 παρουσιάζεται το προβλεπόμενο οικονομικό κόστος για την ίδρυση και διατήρηση του δικτύου των Κ.Π.Ε. που προτείνονται να περιληφθούν στο δίκτυο.

Στο Παράρτημα 6 παρουσιάζεται το υπολογιζόμενο κόστος για τη λειτουργία του δικτύου (με 5 Κέντρα) ανά έτος μέχρι το 2010.

ΣΗΜΕΙΩΣΗ: Οι περιοχές που δεν περιλαμβάνονται στο δίκτυο Κέντρων του Υ.Π.Π. μπορούν να λειτουργήσουν στο πλαίσιο της ιδιωτικής πρωτοβουλίας και το Π.Ι. μπορεί να παρέχει συμβουλευτική στήριξη και παιδαγωγικό υλικό ή οποιαδήποτε άλλη βοήθεια χρειασθεί.

Αναφορικά με το ενδεχόμενο αιτήματος για οικονομική επιχορήγηση, από το Υ.Π.Π., Κέντρων που λειτουργούν σε ιδιωτική βάση, σημειώνεται ότι το αίτημα μπορεί να εξετασθεί κατά τη σύσταση των ειδικών επιτροπών για υλοποίηση του σχεδίου, εάν και εφόσον η συγκεκριμένη ιδιωτική πρωτοβουλία πληροί συγκεκριμένα κριτήρια τα οποία αφορούν σε κτηριακές εγκαταστάσεις, στην κατοχή νόμιμη άδεια λειτουργίας, στο προσωπικό, στο πρόγραμμα εκπαίδευσης, στην περιοχή περιβαλλοντικού ενδιαφέροντος, στο μη-κερδοσκοπικό του χαρακτήρα. Τα κριτήρια θα καθορισθούν στη συνέχεια με ακρίβεια και σαφήνεια. Σημειώνεται ότι η οικονομική επιχορήγηση που μπορεί να δοθεί για ένα χρόνο δε συνεπάγεται οικονομική επιχορήγηση και τον επόμενο χρόνο. Το αίτημα για οικονομική στήριξη θα επανεξετάζεται κάθε χρόνο μετά από την υποβολή σχετικής αίτησης και κατάθεσης όλων των δικαιολογητικών που θα κατατεθούν, αλλά και του σχετικού οικονομικού προϋπολογισμού που θα διαθέτει το Υ.Π.Π. για το σκοπό αυτό.

⁸ Το χρονοδιάγραμμα της λειτουργίας των προτεινόμενων Κ.Π.Ε. είναι απόρροια της δυνατότητας του κάθε Κέντρου να λειτουργήσει τη συγκεκριμένη χρονική περίοδο με τη στελέχωσή του, τον εξοπλισμό και τη συντήρησή του.

Σημείωση:

Κέντρο στην περιοχή Ακρωτηρίου

Δημιουργία Κέντρου στην περιοχή Ακρωτηρίου. Στην περιοχή αυτή με τον πλούσιο υδροβιότοπο της Αλυκής Ακρωτηρίου ως πολύ σημαντικό πεδίο μελέτης, ενδείκνυται, να ιδρυθεί Κ.Π.Ε.

Για τη δημιουργία Κ.Π.Ε. στην κοινότητα Ακρωτηρίου έχουν υποβληθεί σχετικές προτάσεις από την Κοινότητα Ακρωτηρίου (με την χρηματοδότηση των Βρετανικών Βάσεων) και την Ιερά Μητρόπολη Λεμεσού (με χρηματοδότηση από την Ιερά Μητρόπολη Λεμεσού). Λόγω των προβλημάτων που προέκυψαν από τις δύο υποβληθείσες προτάσεις (βλ. αποτελέσματα αξιολόγησης στο Παράρτημα 4), αλλά και λόγω του γεγονότος ότι το Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού, βάσει του περί δημοσίας Εκπαιδευτικής Υπηρεσίας Νόμου για τις αποσπάσεις, σύμφωνα με τον οποίο δεν μπορεί να αποσπάσει εκπαιδευτικούς σε χώρους (στην συγκεκριμένη περίπτωση στα δύο Κέντρα) που δεν ανήκουν ή υπάγονται σε αυτό, παρά μόνο να παραχωρήσει εκπαιδευτικούς με την καταβολή των μισθών τους από τους ίδιους τους φορείς (Ιερά Μητρόπολη Λεμεσού και Αγγλικές Βάσεις) που τα έχουν δημιουργήσει, αποφασίσθηκε από την πλευρά του Υπουργείου Παιδείας και μετά από ενδελεχή εξέταση του θέματος από Εξ Υπουργών Επιτροπή αποτελούμενη από τους Υπουργούς Εσωτερικών, Παιδείας και Πολιτισμού, Γεωργίας Φυσικών Πόρων και Περιβάλλοντος και Συγκοινωνιών και Έργων, να παραχωρήσει εκπαιδευτικούς στα δύο Κέντρα με την καταβολή των μισθών των εκπαιδευτικών από τους ίδιους τους φορείς, ή σε αντίθετη περίπτωση να λειτουργήσουν στη βάση της ιδιωτικής πρωτοβουλίας (ανάλογα όπως και στην περίπτωση της Κρήτου Τέρρα).

10. Ευθύνη λειτουργίας των Κ.Π.Ε.

Η ευθύνη λειτουργίας των Κ.Π.Ε. θα πρέπει να ανατεθεί σε ανεξάρτητη μονάδα, η οποία θα αναλάβει το σχεδιασμό της ίδρυσης και λειτουργίας του δικτύου σε ένα ενιαίο πλαίσιο για όλες τις βαθμίδες. Δεδομένου μάλιστα ότι τα Κέντρα συνιστούν οργανισμούς πολλαπλών δράσεων, τα οποία καλύπτουν όλο το φάσμα των εκπαιδευτικών βαθμίδων, επιμόρφωση εκπαιδευτικών, έρευνα, ανώτερη και ανώτατη εκπαίδευση, θα πρέπει να λειτουργούν υπό την ευθύνη του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου σε συνεργασία με όλες τις διευθύνσεις του Υ.Π.Π.

Κρίνεται απαραίτητο όπως τη βασική ευθύνη της λειτουργίας των Κ.Π.Ε. έχει το Παιδαγωγικό Ινστιτούτο, το οποίο πέρα από το γεγονός ότι έχει εμπειρία στα θέματα αυτά, αποτελεί και ένα οργανισμό, ο οποίος ανταποκρίνεται σε όλα τα επίπεδα εκπαίδευσης και μπορεί να προωθήσει την Π.Ε στις εκπαιδευτικές βαθμίδες του τόπου μας ενιαιοποιημένα και σφαιρικά. Προτείνεται όπως δημιουργηθεί τμήμα Π.Ε. το οποίο θα στελεχώνεται από μόνιμο προσωπικό και αποσπασμένους εκπαιδευτικούς με ειδικές σπουδές στο συγκεκριμένο αντικείμενο, το οποίο θα αναλάβει τους σχεδιασμούς και θα έχει την ευθύνη της λειτουργίας τους. Θα πρέπει να γίνει μια νέα μελέτη σε σχέση με τον τρόπο λειτουργίας των Κ.Π.Ε., όπως επίσης και τη σύνδεσή τους με το σχολείο, ώστε να διασφαλισθεί η βιωσιμότητά τους.

11. Στελέχωση των Κ.Π.Ε.

Τα Κ.Π.Ε. θα πρέπει να στελεχωθούν από εκπαιδευτικούς της Δημοτικής, Μέσης και Τεχνικής/Επαγγελματικής Εκπαίδευσης που έχουν συγκεκριμένες σπουδές στο συγκεκριμένο θέμα ή επαρκή κατάρτιση και ενασχόληση με το συγκεκριμένο αντικείμενο. Σε πρώτη φάση μπορούν τα Κέντρα να στελεχωθούν από δύο εκπαιδευτικούς, ένα της Δημοτικής και ένα της Μέσης Εκπαίδευσης, και στα επόμενα χρόνια ο αριθμός αυτός να αυξηθεί.

Θα πρέπει η επιλογή του συγκεκριμένου προσωπικού να γίνει με συγκεκριμένα κριτήρια, όπως επίσης και να καθορισθεί το νομοθετικό πλαίσιο για τους όρους εργασίας. Θα πρέπει, επίσης, να ληφθεί υπόψη το γεγονός ότι οι εκπαιδευτικοί που θα στελεχώσουν τα Κ.Π.Ε. επιτελούν διδακτικό έργο, αφού τα Κ.Π.Ε. αποτελούν «πράσινα σχολεία», γι' αυτό αν και θα εργάζονται με απόσπαση, τα χρόνια αυτά θα πρέπει να υπολογίζονται ως χρόνια υπηρεσίας σε σχολείο.

Θα πρέπει επίσης να ληφθεί πρόνοια, ώστε στο μέλλον όταν τα Κ.Π.Ε. θα στελεχώνονται από ομάδα εκπαιδευτικών (τουλάχιστον 5 εκπαιδευτικών) να υπάρχει ένας υπεύθυνος για κάθε Κ.Π.Ε.

Θα πρέπει να ακολουθήσει σχετική μελέτη για το θεσμικό πλαίσιο λειτουργίας των Κ.Π.Ε., στην οποία θα πρέπει να ληφθεί ειδική πρόνοια και για τη στελέχωσή τους.

12. Αξιολόγηση της λειτουργίας των Κ.Π.Ε.

Θα πρέπει να θεσμοθετηθεί όργανο/α αξιολόγησης των Κ.Π.Ε. Η παρακολούθηση και αξιολόγηση της λειτουργίας των Κ.Π.Ε. θα πρέπει να είναι ευθύνη ενός οργάνου, του οποίου η σύνθεση θα αντανακλά τον πολύπλευρο ρόλο που καλούνται να διαδραματίσουν τα Κ.Π.Ε. Ένα όργανο, το οποίο θα περιλαμβάνει εκπροσώπους όλων των βαθμίδων της εκπαίδευσης (Δημοτικής, Μέσης και Τεχνικής/Επαγγελματικής) του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου και του Πανεπιστημίου Κύπρου.

Η αξιολόγηση θα πρέπει να καλύπτει βασικά θέματα που αφορούν στη λειτουργία των Κ.Π.Ε., όπως τα προγράμματα, το προσωπικό, την ανταπόκριση και το βαθμό ικανοποίησης των μαθητών/επισκεπτών, τη σύνδεση και συνεργασία με την τοπική κοινότητα και τη συμβολή τους στην πολιτιστική και κοινωνική ανάπτυξη της κοινότητας.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Council of Europe (CoE) (1988). *Resolution of the Council and Ministers of Education Meeting within the Council on Environmental Education* (Official Journal C177.6.7.1988). Brussels.

European Commission (E.C.) (1993). *“Resolution of the Council and the Representatives of the Governments of the Member States. Meeting within the Council of 1st February 1993 on a Community Program of Policy and Action in Relation to the Environment and Sustainable Development”* Official Journal C138, 17.5.1993. Brussels.

European Commission (E.C.) (1995). *“Commission Staff Working Paper”*. SEC (95)1754, Brussels.

European Commission (E.C.) (2001). *Towards a new environment action program for Europe. A Contribution to the co-decision process by the European Consultive Forum on the Environment and Sustainable Development*. Luxembourg.

UNCED (1992), *Agenda 21. United Nations Conference on Environment and Development* (The Earth Summit).

Unesco-Unep (1975). *The International workshop on Environmental Education. Final Report (The Belgrade Chapter)*. Paris.

Unesco-Unep (1978). *Intergovernmental Conference on Environmental Education. Tbilisi USSR, Final Report*. Paris.

UNEP-MAP (2005). *Mediterranean strategy for Sustainable Development: A frame work for Environmental Sustainability and Shared Prosperity*. Athens.

UN (United Nations) (2005) *Unece Strategy for Education for Sustainable Development*, 17-18 March, Vilnius, Lithuania.

Επιτροπή Υπουργών Παιδείας του Συμβουλίου της Ευρώπης: Σύσταση R(91)8/17 Ιουνίου, σχετικά με την ανάπτυξη της Π.Ε. στο εκπαιδευτικό σύστημα της κάθε χώρας.

Μέσσαρης, Δ. (2000). *Κέντρα Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης στην Ελλάδα: Εξέλιξη-Κριτική Αποτίμηση*. Πανεπιστήμιο Πατρών.

Παπαδημητρίου, Β. (1994). *Περιβαλλοντική Εκπαίδευση και Περιβαλλοντικά Κέντρα. Μια κριτική προσέγγιση*. Για την Περιβαλλοντική Εκπαίδευση, τεύχος, 2,3.

Ράπτης, Ν. (2000). *Περιβαλλοντική Εκπαίδευση και Αγωγή. Το Θεωρητικό πλαίσιο των επιλογών*. Αθήνα: Τυπωθήτω-Γιώργος Δαρδανός.

Unesco (1997). *Διεθνής Διάσκεψη: Περιβάλλον και Κοινωνία: Εκπαίδευση και ευαισθητοποίηση των πολιτών για την αειφορία*. Θεσσαλονίκη 8-12 Δεκ. 1997, Διακήρυξη της Θεσσαλονίκης.

ΥΠΕΠΘ-Ν. 1892/1990/ΦΕΚ 175 τ.β./19-3-93, «*Βασικός Νόμος για την Π.Ε.*».

Υ.Α. ΥΠΕΠΘ Γ2/1242/8/3/93. «*Ίδρυση και Λειτουργία Κέντρων Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης Κ.Π.Ε. (περιφερειακού τύπου)*».

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 4
Αξιολόγηση των περιοχών που προτάθηκαν

	Κατανομή σε περιφέρειες με βάση τα γεωγραφικά και πληθυσμιακά δεδομένα	Στήριξη από την τοπική κοινότητα	Χρηματοδότηση	Κτηριακές εγκαταστάσεις
ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ ΠΕΔΟΥΛΑ (Γυμνάσιο Πεδουλά)	Ανήκει στην επαρχία Λεμεσού και καλύπτει την ευρύτερη περιοχή Τροόδους	Η τοπική κοινότητα Πεδουλά έχει εκδηλώσει έντονο ενδιαφέρον για μεταστέγαση του ΚΕ.Π.Ε.Λεμύθου στο Γυμνάσιο Πεδουλά. Η Κοινότητα με πρότασή της στο Παιδαγωγικό Ινστιτούτο πρότεινε να αναδιαμορφώσει το Γυμνάσιο Πεδουλά σε Κέντρο Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης, όπως επίσης και να διαθέσει 10.000 λίρες σε πρώτη φάση για την αναδιαμόρφωση μερικών από τους χώρους του Κέντρου σε ξενώνες.	Η Κοινότητα είναι πρόθυμη να συνεισφέρει οικονομικά τόσο στη δημιουργία όσο και στη συντήρηση του Κ.Π.Ε. Όπως ο Κοινοτάρχης έχει επισημάνει η Κοινότητα Πεδουλά είναι μια εύπορη Κοινότητα και μπορεί να αναλάβει το κόστος συντήρησης των κτιρίων, όπως επίσης και τη χρηματοδότηση του γραμματειακού προσωπικού που θα χρειασθεί το Κέντρο.	Το Γυμνάσιο Πεδουλά αποτελεί ιδανικό χώρο για τη λειτουργία Κ.Π.Ε. Πέρα από το γεγονός ότι το σχολείο βρίσκεται σε πολύ καλή κατάσταση, διαθέτει πληθώρα χώρων και εργαστηρίων τα οποία μπορούν να καλύψουν τις ανάγκες του Κέντρου με τον καλύτερο δυνατό τρόπο.
	Περιβαλλοντική σημασία	Απόσταση	Δυνατότητα στελέχωσης	Ευκολία πρόσβασης
	Περιοχή εξαιρετικού περιβαλλοντικού ενδιαφέροντος τόσο σε σχέσεις με τις φυσικές διαστάσεις όσο και σε σχέση με τις πολιτιστικές, κοινωνικές και οικονομικές διαστάσεις του περιβάλλοντος. Η περιοχή αποτελεί μνημείο παγκόσμιας γεωλογικής και πολιτιστικής κληρονομιάς. Το περιβάλλον της περιοχής αντιμετωπίζεται ολιστικά και πεδία μελέτης για τα προγράμματα Π.Ε. που μπορούν να πραγματοποιηθούν στην περιοχή αποτελούν τόσο η ίδια η κοινότητα Πεδουλά, όσο και η ευρύτερη περιοχή Τροόδους (Δάσος Τροόδους, Υδατοφράκτης Προδρόμου, μονοπάτια της	Καλύπτει όλη την Κύπρο. Βρίσκεται στο κέντρο τριών επαρχιών (Λευκωσίας, Λεμεσού, Πάφου), εξυπηρετεί όμως και την επαρχία Λάρνακας και την ελεύθερη επαρχία Αμμοχώστου.	Το Κέντρο μπορεί να στελεχωθεί από τους εκπαιδευτικούς που στελέχωναν μέχρι τώρα το ΚΕ.Π.Ε.Λεμύθου οι οποίοι έχουν ειδική γνώση και σπουδές στο αντικείμενο της Π.Ε.	Αν και είναι ορεινή περιοχή υπάρχει πρόσβαση στη συγκεκριμένη περιοχή από όλες τις επαρχίες. Πρόσφατα έγινε και διαπλάτυνση των δρόμων στην περιοχή για πιο εύκολη διέλευση των οχημάτων. Επιπλέον στην κοινότητα υπάρχουν τα αγροτικά ιατρεία Πεδουλά και Πλατρών.

	φύσης, γεωλογία της περιοχής, εκκλησίες και μοναστήρια της περιοχής, αρχιτεκτονική της περιοχής, λαογραφικό μουσείο, Βυζαντινό μουσείο, θειούχα νερά στη γειτονική κοινότητα Καλοπανσαγίωτη περιοχή ποταμού Διαρίζου, μεσαιωνικά γεφύρια)			
	Κατανομή σε περιφέρειες με βάση τα γεωγραφικά και πληθυσμιακά δεδομένα	Στήριξη από την τοπική κοινότητα	Χρηματοδότηση	Κτηριακές εγκαταστάσεις
ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ¹ ΑΚΡΩΤΗΡΙΟΥ (Κέντρο Περιβαλλοντικής Ενημέρωσης το οποίο πρόσφατα λειτούργησε)	Βρίσκεται στην επαρχία Λεμεσού στην είσοδο του χωριού Ακρωτηρίου με πληθυσμό 900 κατοίκων.	Η κοινότητα συμμετέχει ενεργά στους περιβαλλοντικούς σχεδιασμούς του χωριού, αφού τα διάφορα παραδοσιακά εργαστήρια αποτελούν πεδία μελέτης στα διάφορα προγράμματα.	Το Κέντρο χρηματοδοτείται αποκλειστικά από τις αγγλικές βάσεις και έχει εγκριθεί προϋπολογισμός 680.000 για την ανάπτυξη του τα επόμενα τρία χρόνια και τη μετεξέλιξή του σε Κέντρο Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης.	Παρούσα κατάσταση: Οι κτηριακές εγκαταστάσεις είναι καινούργιες και περιλαμβάνουν: <ol style="list-style-type: none"> 1. Μια αίθουσα εκθεμάτων χωρητικότητας 40 ατόμων. 2. Μια αίθουσα προβολών-διαλέξεων χωρητικότητας 25 ατόμων. 3. Ένα παρατηρητήριο χωρητικότητας 25 ατόμων. 4. Γραφείο για τρεις εκπαιδευτές. Τι προβλέπεται να δημιουργηθεί μέσα στο 2005: Νέα κτήρια τα οποία θα περιλαμβάνουν συμπληρωματικά: <ol style="list-style-type: none"> 1. Δύο ξενώνες για 40 άτομα. 2. Δύο δωμάτια συνοδών-καθηγητών 3. Ένα εργαστήριο οικολογίας για 40

¹ Σύμφωνα με επιστολή του Τμήματος Δασών οι διάφορες κρατικές υπηρεσίες έχουν συνεργασθεί και συνεργάζονται με το συγκεκριμένο Κέντρο παρέχοντας συμβουλευτική στήριξη, όμως σε καμία περίπτωση το Κέντρο αυτό δεν έγινε με παραίνεση του κράτους, ούτε ήταν δέσμευση των Αγγλικών Βάσεων προς την Κυπριακή Κυβέρνηση.

				<p>άτομα</p> <p>4. Εργαστήριο δημιουργικής απασχόλησης με εργαστήριο Ηλεκτρονικών Υπολογιστών (40 άτομα)</p> <p>5. Βιβλιοθήκη και χώρος μελέτης</p> <p>Εστιατόρια της περιοχής σε απόσταση 50 μέτρων μέχρι 5 χιλιομέτρων πρόκειται να καλύψουν την διατροφή των μαθητών.</p>
	Περιβαλλοντική σημασία	Απόσταση	Δυνατότητα στελέχωσης	Ευκολία πρόσβασης
	<p>Η συγκεκριμένη περιοχή έχει εξαιρετική περιβαλλοντική σημασία. Σε αυτήν εμπίπτουν ο βιότοπος Αλυκής, το λιβάδι Ακρωτηρίου, η παραλία εκκόλαξης αυγών χελώνων. Επίσης έχει τεράστια πολιτιστική και λαογραφική σημασία όπως και οικονομική. Σε αυτήν περιλαμβάνονται ως περιοχές μελέτης ο αρχαιολογικός χώρος Κουρίου, οι Λάμνιες με τους 1500 λαξευτούς τάφους, βυζαντινές εκκλησίες (Παναγία Γαλακτοτροφούσα, Άγιος Δημητριανός, Άγιος Γεώργιος). Στην περιοχή υπάρχει ο αετόκρεμμος με απολιθώματα του νάνου ιπποπόταμου, η περιοχή αναπαραγωγής του γύπα. Επιπλέον η παράδοση της περιοχής στη καλαθοπλεκτική με οικοτεχνίες και μικρές οικογενειακές επιχειρήσεις αποτελεί πεδίο μελέτης για την παράδοση και τον πολιτισμό μας.</p>	<p>Καλύπτει όλες τις επαρχίες, βρίσκεται στο ενδιάμεσο των τριών επαρχιών Λεμεσού, Πάφου Και Λευκωσίας. Καλύπτει επίσης χωρίς δυσκολία και την επαρχία Λάρνακας και ελεύθερης Αμμοχώστου.</p>	<p>Αυτή τη στιγμή το Κέντρο στελεχώνεται από 5 άτομα:</p> <p>Ένα δασολόγο</p> <p>Ένα Μηχανικό περιβάλλοντος</p> <p>Ένα βοηθό για τη γραμματειακή υποστήριξη του Κέντρου.</p> <p>Εργοδοτείται επίσης και μια καθαρίστρια από την κοινότητα</p> <p>Για τους εκπαιδευτικούς σχεδιασμούς του Κέντρου απαιτείται η απόσπαση δύο εκπαιδευτικών</p>	<p>Η πρόσβαση στο Κέντρο είναι πολύ εύκολη. Το οδικό δίκτυο είναι πολύ καλό ενώ υπάρχουν πολύ κοντά υπηρεσίες έκτακτης ανάγκης, όπως το Γενικό Νοσοκομείο Λεμεσού, ο Αστυνομικός Σταθμός Λεμεσού που απέχουν 20 λεπτά από το Κέντρο. Επίσης σε απόσταση 10 λεπτών βρίσκονται το Νοσοκομείο Βάσεων και ο Αστυνομικός Σταθμός Βάσεων.</p>

	Κατανομή σε περιφέρειες με βάση τα γεωγραφικά και πληθυσμιακά δεδομένα	Στήριξη από την τοπική κοινότητα	Χρηματοδότηση	Κτηριακές εγκαταστάσεις
ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ ΣΑΛΑΜΙΟΥ²	Βρίσκεται στην επαρχία Πάφου και έχει πληθυσμό 250 περίπου κατοίκους	Η κοινότητα Σαλαμιούς αποτελεί ένα από τα 7 μέλη του σχεδίου αιφρορικής ανάπτυξης των κοιλάδων Ανατολικής Πάφου. Το σχέδιο αυτό συντονίζεται από το ίδρυμα Λαόνα και έχει επιχορηγηθεί από την Ευρωπαϊκή Ένωση και από το κράτος, και με την οικονομική συνεισφορά των τοπικών κοινοτήτων. Επιπλέον, η ίδια η κοινότητα μπορεί να αποτελέσει βασικό περιβαλλοντικό πεδίο μελέτης, αφού μία ολόκληρη έκταση της Σαλαμιούς περιλαμβάνεται στο Σχέδιο natura 2000. Η κοινότητα ομόθυμα από το 2000 έχει εκδηλώσει ενεργό ενδιαφέρον για τη δημιουργία Κ.Π.Ε. στην κοινότητά της, εκδηλώνοντας μάλιστα την πρόθεσή της να συνεισφέρει οικονομικά για τη στήριξη αυτής της προσπάθειας.	Η κοινότητα έχει χρηματοδοτηθεί με 100,000 λίρες Κύπρου για την αναπαλαίωση του δημοτικού σχολείου, το οποίο έχει κριθεί ως διατηρητέο και μετατροπή του σε Κέντρο Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης. Έχει υποβληθεί εισηγητική πρόταση από το Πανεπιστήμιο Κύπρου για χρηματοδότηση του συγκεκριμένου Κέντρου με 100,000 λίρες Κύπρου από την Ε.Ε. στα πλαίσια του προγράμματος Interreg III για ανάπτυξη αγροτικά απομονωμένων περιοχών μέσα από τη δημιουργία Κ.Π.Ε., όπως επίσης και μέσα από χρηματοδοτήσεις από Ευρωπαϊκά Προγράμματα για στήριξη των τοπικών κοινοτήτων.	Έχουν ήδη ξεκινήσει οι εργασίες αναπαλαίωσης του κτηρίου και μετατροπής του σε Κ.Π.Ε. Συγκεκριμένα στο κεντρικό κτήριο του δημοτικού σχολείου, θα δημιουργηθούν: <ol style="list-style-type: none"> 1. εργαστήριο οικολογίας (40 άτομα) 2. μια αίθουσα δημιουργικής απασχόλησης που θα λειτουργεί και ως εργαστήριο ηλεκτρονικών υπολογιστών. 3. μια αίθουσα διαλέξεων 4. ένα γραφείο για τους εκπαιδευτές 5. βιβλιοθήκη 6. μια μικρή κουζίνα για τις ανάγκες του Κέντρου 7. δύο αποχωρητήρια Επιπλέον στο πίσω μέρος του σχολικού κτηρίου υπάρχει μεγάλη αυλή, η οποία θα αξιοποιηθεί για τη δημιουργία ξενώνων, οι οποίοι θα ενσωματωθούν στο κεντρικό κτήριο, όπως υπάρχει επίσης

² Από το 2000 η Κοινότητα Σαλαμιού αιτείται με επιστολές και επισκέψεις σε διάφορους κρατικούς φορείς τη δημιουργία Κέντρου Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης στην κοινότητα της. Με την εντολή του τέως Γενικού Διευθυντή του Υπουργείου Παιδείας και Πολιτισμού έγινε το 2000 μελέτη-αξιολόγησης της συγκεκριμένης κοινότητας η οποία λόγω της περιβαλλοντικής σημασίας, αλλά και λόγω της δυνατότητας της ως κοινότητα (κτηριακές υποδομές, υπηρεσίες έκτακτου ανάγκης), κρίθηκε ως μια κοινότητα που θα μπορούσε να φιλοξενήσει ένα τέτοιο Κέντρο (βλ. σχετικό έκθεση στο παράρτημα).

				<p>μπροστά από το σχολείο μεγάλος χώρος για αξιοποίηση του στις διάφορες περιβαλλοντικές δραστηριότητες του Κέντρου (θερμοκήπιο, κήπος περιβαλλοντικά παιχνίδια). Απέναντι από το σχολείο υπάρχει το πολιτιστικό κέντρο το οποίο διαθέτει και εστιατόριο στο οποίο θα φιλοξενηθούν προσωρινά οι ξενώνες του Κέντρου. Ήδη βρίσκονται σε διαδικασία τροποποίησης δύο αίθουσες και μετατροπής τους σε δύο ξενώνες (30 άτομα) Τέσσερις τουαλέτες και τέσσερα ντους. Το σχολείο έχει έκταση 310 τ.μ. ενώ ο ακάλυπτος χώρος του σχολείου μαζί με τον προαύλειο χώρο εκτός του γηπέδου καλύπτει έκταση πέραν των 1000 τ.μ. όπου θα κτισθούν οι ξενώνες. Προβλέπεται το Κέντρο να είναι έτοιμο σε ένα με ενάμιση χρόνο, αφού έχουν ήδη ξεκινήσει οι εργασίες στο κτίριο.</p>
	Περιβαλλοντική σημασία	Απόσταση	Δυνατότητα στελέχωσης	Ευκολία πρόσβασης
	<p>Η συγκεκριμένη περιοχή αποτελεί περιοχή τεράστιου περιβαλλοντικού ενδιαφέροντος αφού:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Η κοινότητα βρίσκεται μεταξύ δύο ποταμών (Διαρίζου και Ξερού), οι οποίοι αποτελούν εξαιρετικές πηγές 	<p>Βρίσκεται στην επαρχία Πάφου και απέχει 37 χιλιόμετρα από την πόλη της Πάφου και 70 από την Λεμεσό. Μπορεί να καλύψει τις επαρχίες Πάφου και Λεμεσού σε μονοήμερα προγράμματα και σε πολυήμερα μπορεί να καλύψει όλες τις επαρχίες της ελεύθερης Κύπρου.</p>	<p>Μπορεί να στελεχωθεί από εκπαιδευτικό προσωπικό από την επαρχία Πάφου και Λεμεσού. Επιπλέον, χρειάζεται μια καθαρίστρια και ένα άτομο για γραμματειακή υποστήριξη.</p>	<p>Η προσβασιμότητα στο Κέντρο είναι ασφαλής. Το δημοτικό σχολείο βρίσκεται έξω από το χωριό και υπάρχει μεγάλος χώρος στάθμευσης λεωφορείων. Επιπλέον, το χωριό διαθέτει αγροτικό περιφερειακό κέντρο υγείας, το οποίο καλύπτει όλα τα χωριά</p>

	<p>αναφοράς για μελέτες πεδίου σε θέματα σχετικά με το νερό, την πανίδα της περιοχής και τη χλωρίδα.</p> <ol style="list-style-type: none"> 2. Στην κοινότητα υπάρχουν μνημεία φυσικής κληρονομιάς όπως είναι τα αιωνόβια δέντρα της Κύπρου, ο Κυτάρισσος, ο δρυς της Ιεράς Μονής της Παναγίας της Σαλαμιώτισσας, οι «Αποστολικές ελιές» που βρίσκονται κοντά στη Μονή. (βρίσκεται στην κοινότητα) 3. Υπάρχει στην κοινότητα ο μοναδικός φυσικός βιότοπος του Πυρρόχρου Γύπα. 4. Αποτελεί φυσικό παρατηρητήριο για εξέταση των καιρικών φαινομένων. 5. Μοναδικό πέραςμα των αποδημητικών πουλιών 6. Απολιθώματα δέντρων και κοραλλίων. 7. Στην κοινότητα υπάρχει το μοναστήρι της Παναγίας της Σαλαμιώτισσας, ή Μονή «Σίντη», το οποίο αποτελεί μνημείο της «Europa Nostra». (βρίσκεται στην κοινότητα) 8. Τοπικό οινοποιείο, ελαιοτριβείο (βρίσκεται μέσα στην κοινότητα) 9. Συναντώνται τρεις βασικές κυπριακές 			<p>της περιοχής και στελεχώνεται από δύο μόνιμα από δύο γιατρούς, μία φαρμακοποιό και νοσοκόμα. με δύο γιατρούς σε μόνιμη και ο αστυνομικός σταθμός Κελοκεδάρων βρίσκεται σε πολύ κοντινή απόσταση από το χωριό.</p>
--	---	--	--	--

	καλλιέργειες που συνδέονται άρρηκτα με την παράδοση του τόπου μας (αμπέλια, ελιές, δημητριακά)			

	Κατανομή σε περιφέρειες με βάση τα γεωγραφικά και πληθυσμιακά δεδομένα	Στήριξη από την τοπική κοινότητα	Χρηματοδότηση	Κτηριακές εγκαταστάσεις
ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ ΚΟΙΛΑΝΙΟΥ	Βρίσκεται στην Επαρχία Λεμεσού στο σύμπλεγμα Κρασοχωριών και αποτελεί μία κοινότητα των 200-250 κατοίκων	Ήδη η κοινότητα με προσωπική της πρωτοβουλία έχει αναλάβει και έχει αναδιαμορφώσει το δημοτικό σχολείο του χωριού μετατρέποντας το σε Κέντρο Περιβαλλοντικής Ενημέρωσης για την περιοχή των κρασοχωριών. Η κοινότητα είναι πολύ πρόθυμη και ενθουσιώδης στη φιλοξενία και στη στήριξη του συγκεκριμένου Κέντρου. Επιπλέον η κοινότητα έχει προσφέρει εθελοντική εργασία για την ανακαίνιση του κτιρίου.	Η προσπάθεια της κοινότητας για δημιουργία του συγκεκριμένου Κέντρου στηρίζεται και χρηματοδοτείται από το Συμβούλιο των αποδήμων Κοιλανίου, όπως επίσης και από μη-κυβερνητικούς οργανισμούς, όπως επίσης και από ευρωπαϊκά προγράμματα.	Έχουν μετατραπεί δύο αίθουσες του σχολείου σε 2 ξενώνες χωρητικότητας 40 ατόμων. Υπάρχουν επίσης 2 ντους και 2 αποχωρητήρια 1 δωμάτιο διαμονής των εκπαιδευτών Γραφείο Καθηγητών και βιβλιοθήκη Μία μικρή κουζίνα Μία μεγάλη αίθουσα διαλέξεων με τον τεχνολογικό εξοπλισμό 1 αίθουσα δημιουργικής απασχόλησης. Υπάρχει χώρος για εργαστήριο Οικολογίας, το οποίο όμως ακόμη δεν είναι έτοιμο. Υπάρχει προαύλειος χώρος ο οποίος μπορεί να αξιοποιηθεί ως χώρος για παρεμβάσεις σε διάφορα περιβαλλοντικά θέματα (π.χ. ανεμογεννήτριες, παιχνίδια που λειτουργούν με ανανεώσιμες πηγές ενέργειας). Στην κοινότητα υπάρχουν ταβέρνες οι οποίες μπορούν να καλύψουν την διαμονή των μαθητών.
	Περιβαλλοντική σημασία	Απόσταση	Δυνατότητα στελέχωσης	Ευκολία πρόσβασης
	Η συγκεκριμένη περιοχή έχει ιδιαίτερο περιβαλλοντικό ενδιαφέρον, αφού βρίσκεται στην καρδιά των κρασοχωριών.	Απέχει γύρω στα 20 χιλιόμετρα από την Λεμεσό και 70 από την Πάφο, 95 από τη Λευκωσία. Μπορεί όμως να καλύψει σε	Το Κέντρο μπορεί σε πρώτη φάση να στελεχωθεί με δύο εκπαιδευτικούς καταρτισμένους σε θέματα	Η πρόσβαση στο χώρο του Κέντρου είναι εύκολη και ασφαλής, ενώ σε απόσταση 10 χιλιομέτρων από το χωριό, στις

	<p>Μπορούν να αναπτυχθούν προγράμματα σχετικά με την αμπελοκαλλιέργεια. Υπάρχουν επίσης δύο φυσικά μονοπάτια, τα «μονοπάτια του κρασιού», στα οποία ο επισκέπτης μέσα από την περιδιάβασή του σε αυτά μπορεί να έρθει σε επαφή με όλα τα στάδια της παραγωγής κρασιού από το στάδιο συλλογής των σταφυλιών μέχρι την παραγωγή κρασιού. Διανύονται σε 2-6 ώρες. Επίσης μέσα από αυτά ο επισκέπτης μπορεί να γνωρίσει τη βλάστηση της περιοχής, Υπάρχουν οι δομές Η εκκλησία του Μονογενή Εκκλησιαστικό Μουσείο Αμπελουργικό Μουσείο Μπορούν να εφαρμοσθούν προγράμματα Π.Ε. σε σχέση με το περιβάλλον και την αρχιτεκτονική κληρονομιά της περιοχής.</p>	<p>ολοήμερα και πολήμερα προγράμματα, όλες τις Επαρχίες.</p>	<p>Π.Ε. Χρειάζεται γραμματειακή υποστήριξη, όπως επίσης και μία καθαρίστρια.</p>	<p>Πλάτρες, υπάρχει και αγροτικό Ιατρείο και Αστυνομικός Σταθμός.</p>
--	---	--	--	---

	Κατανομή σε περιφέρειες με βάση τα γεωγραφικά και πληθυσμιακά δεδομένα	Στήριξη από την τοπική κοινότητα	Χρηματοδότηση	Κτηριακές εγκαταστάσεις
<p>ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ³ ΤΡΑΧΥΠΕΔΟΥΛΑΣ</p>	<p>Κοινότητα στην Επαρχία Πάφου με πληθυσμό 60 κατοίκων.</p>	<p>Η τοπική κοινότητα σε συνεργασία με το σύνδεσμο αποδήμων και την κοινότητα αναδιамόρφωσαν τους χώρους του δημοτικού σχολείου. Περιλαμβάνονται 100 μέτρα από την κοίτη του ποταμού Διαρίζουν περιλαμβάνονται στο σχέδιο «natura 2000», από την έκταση της Τραχυπέδουλας. Η κοινότητα δεν περιλαμβάνεται στο σχέδιο</p>	<p>Δεν υπάρχουν πηγές χρηματοδότησης. Όσες ομάδες επισκέφθηκαν τη συγκεκριμένη περιοχή επιβαρύνθηκαν προσωπικά το κόστος διαμονής και διατροφής στο συγκεκριμένο χώρο. Το διήμερο κοστίζει περίπου 25 λίρες Κύπρου για διαμονή, διατροφή και διακίνηση.</p>	<p>1 ξενώνας 28 ατόμων 1 αίθουσα πολλαπλής χρήσης η οποία χρησιμοποιείται ως χώρος διαλέξεων. 1 κουζίνα 1 καθιστικό που μπορεί να χρησιμοποιηθεί ως τραπεζαρία για 30 άτομα. 1 αίθουσα στο χώρο του κοινοτικού κέντρου που μπορεί να χρησιμοποιηθεί ως γραφείο των εκπαιδευτών. Υπάρχει προαύλειος χώρος, ο οποίος θα μπορούσε να αξιοποιηθεί, όπως επίσης</p>

³ Κατά καιρούς φιλοξενούνται στο ξενώνα κάποιες ομάδες από σχολεία της Μέσης Εκπαίδευσης στα πλαίσια ευρωπαϊκών συνεργασιών αλλά αυτό από μόνο του δε συνιστά Κέντρο. Απαιτείται το κτίσιμο επιπλέον αιθουσών (εργαστήριο Υπολογιστών, Οικολογίας, εργαστήριο δημιουργικής απασχόλησης). Ο χώρος είναι σαφώς μικρότερος από του αντίστοιχου σχολείου της Σαλαμιούς και τα έξοδα δεν μπορεί να τα επωμισθεί η κοινότητα, κάτι που οι άλλες κοινότητες θα πράξουν.

		<p>αειφορικής ανάπτυξης των κοιλάδων Ανατολικής Πάφου, μετά από δική της επιλογή. Η εκδήλωση ενδιαφέροντος για δημιουργία Κ.Π.Ε. στην Τραχυπέδουλα δεν εκδηλώθηκε επίσημα από την κοινότητα, κάτι το οποίο έγινε με τις υπόλοιπες κοινότητες, αλλά από το Σύνδεσμο Αποδήμων και Φίλων Τραχυπέδουλα.</p>		<p>και ένα κιάσκι. 1 αποθήκη 2 σύγχρονες τουαλέτες και 2 ντους Συνολικά ο καλυμμένος χώρος του σχολείου με τους βοηθητικούς χώρους και τις καλυμμένες βεράντες είναι 180 τετραγωνικά μέτρα. Η διατροφή των μαθητών καλύπτεται από τις άλλες κοινότητες της περιοχής (Σαλαμιού, Πραστεϊό), αφού στην κοινότητα δεν υπάρχει εστιατόριο. Δεν υπάρχουν αίθουσες για εργαστήριο οικολογίας, ηλεκτρονικών υπολογιστών, δημιουργικής απασχόλησης. Το κόστος δημιουργίας και εξοπλισμού των αιθουσών αυτών θα πρέπει να αναληφθεί από το Υ.Π.Π.</p>
	Περιβαλλοντική σημασία	Απόσταση	Δυνατότητα στελέχωσης	Ευκολία πρόσβασης
	<p>Πεδία μελέτης της περιοχής είναι η Κοιλάδα Διαρίζου και ο ποταμός Ξερός. ΝΔ περιοχή του Τροόδου Φράγμα του Ασπρόκρεμμου Παλαίπαφος Πέτρα του Ρωμιού. Χαρακτηρίζεται από πλούσια βλάστηση Γεωλογία της Περιοχής</p>	<p>Βρίσκεται σε απόσταση 42 Χιλιομέτρων από την Επαρχία Πάφου και 75 χιλιόμετρα από την Επαρχία Λεμεσού.</p>	<p>Ο ξενώνας ήδη λειτουργεί και γίνονται μελέτες πεδίου. Μπορεί να στελεχωθεί από δύο εκπαιδευτικούς σε πρώτη φάση Χρειάζεται γραμματειακή υποστήριξη 1 φροντιστή συντηρητή του χώρου.</p>	<p>Το σχολείο βρίσκεται στην άκρη του χωριού, αλλά υπάρχει δυσκολία πρόσβασης για τα λεωφορεία. Υπάρχει το αγροτικό Ιατρείο της κοινότητας Σαλαμιούς σε απόσταση 5 χιλιομέτρων και ο αστυνομικός σταθμός Κελοκέδαρων.</p>
	Κατανομή σε περιφέρειες με βάση τα γεωγραφικά και πληθυσμιακά δεδομένα	Στήριξη από την τοπική κοινότητα	Χρηματοδότηση	Κτηριακές εγκαταστάσεις
<p>ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ ΑΚΡΩΤΗΡΙΟΥ (προτεινόμενο Κέντρο από Ιερά Μητρόπολη Λεμεσού)</p>	<p>Βρίσκεται στην Επαρχία Λεμεσού στο αγρόκτημα της Ιεράς Μητρόπολης Λεμεσού κοντά στην Αλυκή Ακρωτηρίου</p>	<p>Η τοπική κοινότητα αντιδρά έντονα στη δημιουργία δεύτερου Κέντρου στην περιοχή του Ακρωτηρίου γιατί κάτι τέτοιο όπως αναφέρει σε σχετική επιστολή της κάτι τέτοιο αντίκειται στα συμφέροντα του χωριού</p>	<p>Η χρηματοδότηση για την ανέγερση των κτιριακών εγκαταστάσεων και τον εξοπλισμό καλύπτεται από την Ιερά Μητρόπολη Λεμεσού</p>	<p>Χρησιμοποιείται η εξοχική κατοικία του Μητροπολίτη Λεμεσού, η οποία βρίσκεται σε προχωρημένο στάδιο διαμόρφωσης και στατικής ενίσχυσης. Δεν μπορούν να λειτουργήσουν τριήμερα προγράμματα. Αυτό μπορεί να γίνει μετά από τρία χρόνια, αφού δεν υπάρχουν οι εγκαταστάσεις. Δίπλα από το αγρόκτημα υπάρχει μια αποθήκη η</p>

				<p>οποία ενοικιάζεται σε ιδιώτη, το συμβόλαιο της οποίας λήγει σε τρία χρόνια και η οποία ενδέχεται να μετατραπεί σε ξενώνες.</p> <p>Το Τμήμα Δασών με επιστολή του διασαφηνίζει ότι το συγκεκριμένη οικοδομή δεν έχει άδεια οικοδομής και δεν έχει νόμιμη πρόσβαση, γι' αυτό και από το αρμόδιο τμήμα απορρίφθηκε αίτησή τους για χρηματοδότηση.</p>
	Περιβαλλοντική σημασία	Απόσταση	Δυνατότητα στελέχωσης	Ευκολία πρόσβασης
	<p>Η συγκεκριμένη περιοχή έχει εξαιρετική περιβαλλοντική σημασία. Σε αυτήν εμπίπτουν ο βιότοπος Αλυκής, το λιβάδι Ακρωτηρίου, η παραλία εκκόλαψης αυτών χελώνων. Επίσης έχει τεράστια πολιτιστική και λαογραφική σημασία όπως και οικονομική. Σε αυτήν περιλαμβάνονται ως περιοχές μελέτης ο αρχαιολογικός χώρος Κουρίου, οι Λάμνιες με τους 1500 λαξευτούς τάφους, βυζαντινές εκκλησίες (Παναγία Γαλακτοτροφούσα, Άγιος Δημητριανός, Άγιος Γεώργιος). Στην περιοχή υπάρχει ο αετόκρεμμος με απολιθώματα του νάνου ιπποπόταμου, η περιοχή αναπαραγωγής του γύπα. Επιπλέον η παράδοση της περιοχής στη καλαθοπλεκτική με οικοτεχνίες και μικρές οικογενειακές επιχειρήσεις αποτελεί πεδίο μελέτης για την παράδοση και τον πολιτισμό μας.</p>	<p>Καλύπτει όλες τις επαρχίες, βρίσκεται στο ενδιάμεσο των τριών επαρχιών Λεμεσού, Πάφου Και Λευκωσίας. Καλύπτει επίσης χωρίς δυσκολία και την επαρχία Λάρνακας και ελεύθερης Αμμοχώστου.</p>	<p>Απαιτείται η απόσπαση δύο εκπαιδευτικών ένα της δημοτικής και ένα της μέσης εκπαίδευσης με ειδικές σπουδές στην Π.Ε. Χρειάζεται 1 φροντιστή Γραμματειακή υποστήριξη</p>	<p>Ο δρόμος είναι αγροτικός. Υπάρχει προσβασιμότητα στο χώρο.</p>

	Κατανομή σε περιφέρειες με βάση τα γεωγραφικά και πληθυσμιακά δεδομένα	Στήριξη από την τοπική κοινότητα	Χρηματοδότηση	Κτηριακές εγκαταστάσεις
Κέντρο Αστικού Περιβάλλοντος ΠΑΡΚΟ ΑΘΑΛΑΣΣΑΣ (Συνεργασία με Τμήμα Δασών)	Βρίσκεται στην Επαρχία Λευκωσίας και μπορεί να καλύψει όλες τις Επαρχίες	Το Κέντρο αυτό έχει ιδρυθεί από το Τμήμα Δασών και λειτουργεί ήδη ως Κέντρο Περιβαλλοντικής Ενημέρωσης. Από το Τμήμα Δασών υπάρχει η διάθεση για διερεύνηση της δυνατότητας μετεξέλιξής του σε Κ.Π.Ε.	Το Τμήμα Δασών θα αναλάβει τη δημιουργία των τριών εργαστηρίων (οικολογίας, Ηλεκτρονικών Υπολογιστών και Δημιουργικής απασχόλησης) (Βλ. τη σχετική οικονομική μελέτη)	Το Κέντρο λειτουργεί στο μέσα στον περιφραγμένο χώρο του Πάρκου της Αθαλάσσας και διαθέτει 4 ενιαίους χώρους με διοράματα, προβολές, μακέτες. Έχει επίσης ένα μικρό γραφείο, και μία μικρή κουζίνα. Δε χρειάζονται ξενώνες γιατί αποτελεί Κέντρο αστικού περιβάλλοντος και θα λειτουργήσει με μονοήμερα προγράμματα. Χρειάζεται μια αίθουσα διαλέξεων και τα τρία εργαστήρια τα οποία θα ετοιμασθούν σε συνεργασία με το Τμήμα Δασών.
	Περιβαλλοντική σημασία	Απόσταση	Δυνατότητα στελέχωσης	Ευκολία πρόσβασης
	Η συγκεκριμένη περιοχή έχει εξαιρετικό ενδιαφέρον γιατί μπορούν οι μαθητές να ασχοληθούν με θέματα σύγχρονου περιβαλλοντικού ενδιαφέροντος τα οποία συνδέονται με την αειφόρο ανάπτυξη (κυκλοφοριακό, αστικοποίηση, ηχορύπανση, μεγαλουπόλεις). Επιπλέον, μπορούν να αναπτυχθούν προγράμματα σε σχέση με τη χλωρίδα της Κύπρου, αφού υπάρχει βοτανικός κήπος, προγράμματα σε σχέση με το νερό, την πτηνοπανίδα και το δάσος, αφού συνορεύει με το δάσος, το πάρκο και τη λίμη της Αθαλάσσας.	Μπορεί να εξυπηρετήσει όλες τις Επαρχίες, αλλά κυρίως τις Επαρχίες Λευκωσίας, Λάρνακας και Λεμεσού.	Μπορεί να στελεχωθεί με ευκολία από ένα εκπαιδευτικό της δημοτικής και μέσης εκπαίδευσης. Ήδη το Κέντρο λειτουργεί ως Κέντρο Περιβαλλοντικής Ενημέρωσης με τρεις λειτουργούς του τμήματος δασών	Έχει εύκολη πρόσβαση και διαθέτει χώρους στάθμευσης.

	Κατανομή σε περιφέρειες με βάση τα γεωγραφικά και πληθυσμιακά δεδομένα	Στήριξη από την τοπική κοινότητα	Χρηματοδότηση	Κτηριακές εγκαταστάσεις
ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ ΠΑΝΑΓΙΑΣ	Ανήκει στην επαρχία Πάφου και καλύπτει την ευρύτερη περιοχή του Δάσους Πάφου αλλά και το ορεινότερο μέρος της επαρχίας. Έχει πληθυσμό 800 κατοίκους.	Η κοινότητα Παναγιάς, ο Αναπτυξιακός Σύνδεσμος Παναγιάς και η Ιερά Μονή Χρυσορρογιάτισσας έχουν εκδηλώσει έντονο ενδιαφέρον για τη δημιουργία του ΚΕ.Π.Ε. Παναγιάς. Οι πιο πάνω φορείς με πρότασή τους προς τον Υπουργό Παιδείας εισηγούνται όπως η Παιδική Εξοχή Κτήματος αποτελέσει μέρος του ΚΕΠΕ	Η κοινότητα Παναγιάς, ο Αναπτυξιακός Σύνδεσμος Παναγιάς και η Ιερά Μονή Χρυσορρογιάτισσας είναι πρόθυμοι να συνεισφέρουν οικονομικά τόσο στη δημιουργία όσο και στη συντήρηση του ΚΕ.Π.Ε..	Οι κτηριακές εγκαταστάσεις της Παιδικής Εξοχής Κτήματος που βρίσκεται μεταξύ Παναγιάς - Χρυσορρογιάτισσας θα αποτελέσουν μέρος των χώρων του ΚΕ.Π.Ε.. Επίσης η Ιερά Μονή Χρυσορρογιάτισσας είναι πρόθυμη να παραχωρήσει στην ίδια τοποθεσία όσο χώρο χρειαστεί για την ανέγερση όλων εκείνων των κτιριακών εγκαταστάσεων που απαιτούνται για τη σωστή λειτουργία ενός σύγχρονου ΚΕ.Π.Ε . Η θέση που θα δημιουργηθεί το ΚΕ.Π.Ε έχει πανοραμική θέα μέχρι τον Κόλπο της Χρυσοχούς και το δάσος Πάφου ενώ βρίσκεται μέσα στην περιοχή του Δικτύου Φύση 2000 «Βουνί Παναγιάς»

Περιβαλλοντική σημασία	Απόσταση	Δυνατότητα στελέχωσης	Ευκολία πρόσβασης
<p>Η συγκεκριμένη περιοχή αποτελεί περιοχή εξαιρετικού περιβαλλοντικού ενδιαφέροντος αφού:</p> <p>1. Αποτελεί μέρος του Δικτύου Φύση 2000 (Βουνί Παναγιά), ενώ έχει τη δυνατότητα μελέτης και άλλων περιοχών του Δικτύου Φύση 2000 (Δάσος Πάφου, Επισκοπή Μωρού Νερού, Ξερός Ποταμός).</p> <p>2. Στην περιοχή υπάρχουν 8 τύποι οικοτόπων κοινοτικού ενδιαφέροντος του παράρτημα Ι της οδηγίας 92/43/EEC και 2 ενδημικά φυτά που περιλαμβάνονται στο παράρτημα ΙΙ της πιο πάνω οδηγίας. Ακόμη στην περιοχή φύονται μεταξύ άλλων 53 είδη σημαντικών από τα οποία 43 είναι ενδημικά. Ακόμη η περιοχή περιλαμβάνει μερικές από τις πιο εκτεταμένες και καλοδιατηρημένες συστάδες δρυοδάσους του είδους <i>Quercus infectoria</i> στην Κύπρο, ενώ στην περιοχή Χρυσορογιατίτσας ιδρύεται το μεγαλύτερο δρυοδάσος στη Μεσόγειο του πιο πάνω είδους με χρηματοδότηση της Ευρωπαϊκής Ένωσης.</p> <p>3. Στην περιοχή υπάρχουν προστατευόμενα αιωνόβια δένδρα που είναι αντικείμενο ιδιαίτερου ενδιαφέροντος (κυπαρίσσια, δρύες, πευκα, λατζιές κλπ).</p> <p>3. Λόγω της ιδιαίτερης σημασίας που έχει για την πτηνοπανίδα η περιοχή, στα πλαίσια του προγράμματος Φύση 2000 στην Κύπρο, έχει χαρακτηριστεί σαν Ειδικά Προστατευόμενη Περιοχή. Φιλοξενεί 112 είδη, 28 από αυτά περιλαμβάνονται στο παράρτημα Ι της οδηγίας 79/409/EEC για τα πουλιά και μεταξύ αυτών σπάνια είδη αρπακτικών όπως ο γύπας το περδικοσιάχινο και η αετογερακίνα.</p> <p>4. Στη περιοχή υπάρχει ταΐστρα για τους γύπες και άλλα αρπακτικά καθώς και πρόγραμμα αναπαραγωγής του γύπα.</p> <p>5. Η περιοχή είναι σημαντικός σταθμός για τα μεταναστευτικά πουλιά και κυρίως για τα στρουθόμορφα και στα πλαίσια αυτά μπορεί να γίνει ένας μόνιμος σταθμός δακτυλίωσης τους για να αποτελέσει ξεχωριστό αντικείμενο μελέτης του Κέντρου.</p> <p>6. Φιλοξενεί και τα 6 είδη ενδημικών πουλιών του τόπου μας.</p> <p>7. Η περιοχή υποστηρίζει 22 είδη θηλαστικών και μεταξύ αυτών όλα τα είδη ενδημικών (αγρινό, αλεπού, λαγό, σκανζόχοιρο και μυγαλίς η κυπριακή) του τόπου μας.</p> <p>8. Όσο αφορά τα ερπετά στην περιοχή υπάρχουν και τα ένδεκα είδη σαύρας που υπάρχουν στην Κύπρο, τα 7 από τα 8 είδη φιδιών και μεταξύ αυτών το σπάνιο κυπριακό φίδι <i>Columber cypriensis</i> το οποίο έχουμε προτείνει σαν κράτος και περιλήφθηκε στο Παράρτημα ΙΙ της οδηγίας 92/43/EEC. Ακόμη στην περιοχή παρατηρείται ένας μεγάλος αριθμός εντόμων, 36 από τα οποία είναι ενδημικά ενώ τα μοναδικά δύο έντομα της Κύπρου που</p>	<p>Η κοινότητα Παναγιάς είναι ένα παραδασόβιο χωριό που απέχει 27Km από την Πάφο 70 Km από τη Λεμεσό, ενώ με το νέο δρόμο που έγινε από Κύκκο προς Παναγιά υπάρχει σύνδεση και με τη Λευκωσία. Μπορεί να καλύψει τις επαρχίες Πάφου και Λεμεσού σε μονοήμερα προγράμματα και σε πολυήμερα μπορεί να καλύψει όλες τις επαρχίες της ελεύθερης Κύπρου. Βρίσκεται μεταξύ των δύο μεγάλων Μονών της Κύπρου της Μονής του Κύκκου και της Χρυσορογιατίτσας από όπου έχει πάρει και το όνομα της η κοινότητα.</p>	<p>Το Κέντρο μπορεί να στελεχωθεί από εκπαιδευτικούς της Πάφου αλλά και της Λεμεσού οι οποίοι έχουν ειδική γνώση και σπουδές στο αντικείμενο της Π.Ε.</p>	<p>Η πρόσβαση στην περιοχή είναι εύκολη από όλες τις επαρχίες ενώ το ίδιο το Κέντρο εφάπτεται δημόσιου δρόμου που μόλις πρόσφατα έχει διαπλατυνθεί και είναι πολύ εύκολη η διέλευση των οχημάτων.</p> <p>Επιπλέον στην κοινότητα υπάρχουν περιφερειακό αγροτικό νοσοκομείο που καλύπτει και τις ανάγκες των γύρω χωριών, περιφερειακός αστυνομικός σταθμός, δημοτικό και γυμνάσιο καθώς και δασικός σταθμός.</p> <p>Ακόμη η κοινότητα Παναγιάς διαθέτει μουσείο αφιερωμένο στον Πρώτο Πρόεδρο της Κυπριακής Δημοκρατίας Αρχιεπίσκοπο Μακάριο καθώς και Πολιτιστικό Ίδρυμα με βιβλιοθήκη.</p> <p>Επίσης στην κοινότητα υπάρχει ξενοδοχείο, εστιατόρια, και αρχοντικά σπίτια εγκεκριμένα από τον Κ.Ο.Τ.</p>

<p>περιλαμβάνονται στο Παράρτημα II της οδηγίας 92/43/EEC βρίσκονται στην περιοχή (Callimorpha quadripunctata και Proromacrus bimucronatus).</p> <p>9. Οι γεωλογικοί σχηματισμοί και οι γκρεμοί που υπάρχουν στην περιοχή είναι ένα άλλο πολύ σημαντικό οικολογικό αντικείμενο, από τα μοναδικά στην Κύπρο.</p> <p>10. Οι φυσικές σπηλιές που υπάρχουν στην περιοχή είναι βιότοποι μιας πολύ ευαίσθητης ομάδας θηλαστικών, που κινδυνεύουν άμεσα σε παγκόσμιο επίπεδο, των νυχτερίδων. Η μελέτη αυτών των ειδών που μέχρι σήμερα ήταν παρεξηγημένα από τον άνθρωπο λόγω της βιολογίας τους αλλά και του χώρου στον οποίο ζουν θα βοηθήσει σε πολύ μεγάλο βαθμό τον άνθρωπο να τα σεβαστεί αλλά και να τα προστατέψει.</p>			
---	--	--	--

ΣΗΜΕΙΩΣΗ:

Για τον κατασκηνωτικό χώρο Προδρόμου σημειώνεται ότι στην υπάρχουσα κατάστασή του δεν μπορεί να φιλοξενήσει το Κέντρο γιατί οι εγκαταστάσεις δεν προσφέρονται για τη λειτουργία του Κέντρου το οποίο λειτουργεί ολόχρονα, αφού δεν υπάρχει Θέρμανση, ούτε ντους και τουαλέτες κοντά στο χώρο της κατασκήνωσης, Επιπλέον δεν υπάρχει εργαστήριο Οικολογίας, εργαστήριο Υπολογιστών και αίθουσα δημιουργικής απασχόλησης.

Η Κοινότητα Ξυλιάτου: Βρίσκεται στην Επαρχία Λευκωσίας και διαθέτει ένα καινούριο δημοτικό σχολείο το οποίο δε λειτουργεί τα τελευταία χρόνια. Δεν περιλήφθηκε στην αξιολόγηση για τη λειτουργία του ως Κ.Π.Ε. αστικού περιβάλλοντος γιατί το κόστος ίδρυσης και συντήρησης του θα ήταν πολύ μεγαλύτερο από το Πάρκο της Αθαλάσσας, το οποίο μπορεί να εξυπηρετήσει καλύτερα, τις ανάγκες ενός Κέντρου Π.Ε. Αστικού Περιβάλλοντος.

ΠΕΡΙΟΧΗ ΚΑΒΟ-ΓΚΡΕΚΟ: Δεν έχει ακόμη εκδηλωθεί ενδιαφέρον από κάποια κοινότητα στη περιοχή να φιλοξενήσει ένα Κ.Π.Ε., όμως η σπουδαιότητα της συγκεκριμένης περιοχής καθιστά αναγκαία τη λειτουργία σε κοινότητα της περιοχής ενός Κ.Π.Ε

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 5

Προβλεπόμενο οικονομικό κόστος για την ίδρυση και διατήρηση του δικτύου των Κ.Π.Ε. που προτείνονται να περιληφθούν στο δίκτυο

Κοινότητες	Οικονομική συνεισφορά της κοινότητας	Ανάληψη οικονομικού κόστους από Υ.Π.Π. για ίδρυση και λειτουργία του κάθε Κέντρου	Υπολογιζόμενο ετήσιο κόστος για κάθε Κέντρο μετά την ολοκλήρωση του δικτύου
<p>Κοινότητα Πεδουλά (Δημοτικό Σχολείο Πεδουλά)</p> <p>Κέντρο περιφερειακού τύπου</p> <p>Σχολική χρονιά 2005-2006</p>	<p>Κάλυψη των εξόδων για τη μετατροπή των αιθουσών του Γυμνασίου του Πεδουλά για τις ανάγκες του Κέντρου (εργαστήριο οικολογίας, εργαστήριο δημιουργικής απασχόλησης, εργαστήριο Υπολογιστών, αίθουσα διαλέξεων)</p> <p>Διαμόρφωση αιθουσών σε ξενώνες, επίπλωση ξενώνων.</p> <p>Δημιουργία χώρων υγιεινής (τουαλέτες και ντους)</p> <p>Το κόστος που θα αναλάβει η κοινότητα για την αναδιαμόρφωση των κτιριακών εγκαταστάσεων ανέρχεται στις 70.000 λίρες.</p>	<p>Κόστος του 1ου πρώτου χρόνου για τη λειτουργία του Κέντρου</p> <p>Εξοπλισμός δύο εργαστηρίων, υπολογιστών και οικολογίας, αγορά υλικοτεχνικών μέσων και νέων τεχνολογιών (φωτοτυπική, overhead projector, video projector, FAX τηλεόραση, Video, Cd player (30.000 λίρες Κύπρου)</p> <p>Κάλυψη διαμονής και διατροφής των μαθητών (12.000 χιλιάδες λίρες Κύπρου)</p> <p>Κάλυψη τμήματος του κόστους των εξόδων μετάβασης των σχολείων στο κέντρο (10.000)</p> <p>Κάλυψη εξόδων γραμματειακού προσωπικού (2600 Λ.Κ.)</p> <p>Κάλυψη των μεταφορικών μέσων (μικρά λεωφορεία) που χρησιμοποιούν οι ομάδες στα πολυήμερα προγράμματα για τις μελέτες πεδίου σε απόσταση 15-20 χιλιομέτρων από την</p>	<p>Κάλυψη διαμονής και διατροφής των μαθητών (12.000 χιλιάδες λίρες Κύπρου)</p> <p>Κάλυψη εξόδων καθαρίστριας (2.000 λίρες Κύπρου)</p> <p>Αναλώσιμα για παραγωγή υλικού, εκτυπώσεις εντύπων του Κέντρου (10.000 λίρες Κύπρου)</p> <p>Λειτουργικά έξοδα του Κέντρου- (ρεύμα, νερό, τηλέφωνο, θέρμανση) (3.000)</p> <p>Κάλυψη εξόδων γραμματειακού προσωπικού (2600 Λ.Κ.)</p> <p>Κάλυψη τμήματος του κόστους των εξόδων μετάβασης των σχολείων στο κέντρο (10.000)</p> <p>Κάλυψη των μεταφορικών μέσων (μικρά λεωφορεία) που χρησιμοποιούν οι ομάδες στα πολυήμερα προγράμματα για τις μελέτες πεδίου σε απόσταση 15-20 χιλιομέτρων από την κοινότητα (3200 λίρες Κύπρου)</p>

		<p>κοινότητα (3200 λίρες Κύπρου)</p> <p>Κάλυψη εξόδων καθαρίστριας (2.000 λίρες Κύπρου)</p> <p>Αναλώσιμα για παραγωγή υλικού, εκτυπώσεις εντύπων του Κέντρου (7.000 λίρες Κύπρου)</p> <p>Λειτουργικά έξοδα του Κέντρου- (ρεύμα, νερό, τηλέφωνο, θέρμανση) (3.000)</p> <p>Συνολικό κόστος: 69,800</p>	<p>Προβλεπόμενο ετήσιο κόστος για τα επόμενα χρόνια: 42.800</p>
<p>Κοινότητα Κοιλανίου</p> <p>Κέντρο Περιφερειακού Τύπου</p> <p>Σεπτέμβριος 2009</p>	<p>Ανάληψη του κόστους επιδιόρθωσης του σχολικού κτιρίου και μετατροπής των αιθουσών του σε εργαστήρια και ξενώνες, ώστε να καλύπτουν τις ανάγκες της λειτουργίας ενός Κ.Π.Ε.</p> <p>Δημιουργία Ξενώνων και ανάληψη μέρους των οικονομικών εξόδων για επίπλωση του κτιρίου.</p> <p>Ανάληψη ευθύνης για εγκατάσταση κεντρικής θέρμανσης στους χώρους του Κέντρου.</p> <p>Το κόστος το οποίο αναμένεται να καλύψουν ανέρχεται στις 70.000 χιλιάδες λίρες Κύπρου.</p>	<p>Εξοπλισμός δύο εργαστηρίων, υπολογιστών και οικολογίας, αγορά υλικοτεχνικών μέσων και νέων τεχνολογιών (φωτοτυπική, overhead projector, video projector, FAX τηλεόραση, Video, Cd player (40.000 λίρες Κύπρου)</p> <p>Κάλυψη διαμονής και διατροφής των μαθητών (12.000 χιλιάδες λίρες Κύπρου)</p> <p>Κάλυψη εξόδων καθαρίστριας (2.000 λίρες Κύπρου)</p> <p>Κάλυψη εξόδων γραμματειακού προσωπικού (2600 λίρες Κύπρου)</p> <p>Αναλώσιμα για παραγωγή υλικού, εκτυπώσεις εντύπων του</p>	<p>Κάλυψη διαμονής και διατροφής των μαθητών (12.000 χιλιάδες λίρες Κύπρου)</p> <p>Κάλυψη εξόδων καθαρίστριας (2.000 λίρες Κύπρου)</p> <p>Κάλυψη εξόδων γραμματειακού προσωπικού (2.600)</p> <p>Αναλώσιμα για παραγωγή υλικού, εκτυπώσεις εντύπων του Κέντρου εκδόσεις ενημερωτικού υλικού, εκπαιδευτικών προγραμμάτων (10.000 λίρες Κύπρου)</p> <p>Λειτουργικά έξοδα του Κέντρου- (ρεύμα, νερό, τηλέφωνο, θέρμανση) (3.000)</p> <p>Κάλυψη τμήματος του κόστους των εξόδων μετάβασης των</p>

		<p>Κέντρο (7.000 λίρες Κύπρου)</p> <p>Λειτουργικά έξοδα του Κέντρου (ρεύμα, νερό, τηλέφωνο, θέρμανση) (3.000)</p> <p>Κάλυψη τμήματος του κόστους των εξόδων μετάβασης των σχολείων στο κέντρο (10.000)</p> <p>Κάλυψη των μεταφορικών μέσων (μικρά λεωφορεία) που χρησιμοποιούν οι ομάδες στα πολυήμερα προγράμματα για τις μελέτες πεδίου σε απόσταση 15-20 χιλιομέτρων από την κοινότητα (3200 λίρες Κύπρου)</p> <p>Συνολικό κόστος: 79,800</p>	<p>σχολείων στο κέντρο (10.000)</p> <p>Κάλυψη των μεταφορικών μέσων (μικρά λεωφορεία) που χρησιμοποιούν οι ομάδες στα πολυήμερα προγράμματα για τις μελέτες πεδίου σε απόσταση 15-20 χιλιομέτρων από την κοινότητα (3200 λίρες Κύπρου)</p> <p>Προβλεπόμενο ετήσιο κόστος για τα επόμενα χρόνια: 42.8</p>
<p>Κοινότητα Παναγιάς Κέντρο Περιφερειακού Τύπου</p> <p>Σεπτέμβριος 2009</p>	<p>Η κοινότητα Παναγιάς σε συνεργασία με την Ιερά Μονή Χρυσορογιάτισσας προτίθεται να αναλάβει το κόστος αναδιαμόρφωσης των χώρων της παιδικής εξοχής σε ξενώνες για τις ανάγκες του Κέντρου, καθώς επίσης προτίθεται να καλύψει μέρος της οικονομικής δαπάνης που θα απαιτηθεί για την ανέγερση επιπρόσθετων κτηριακών εγκαταστάσεων που θα απαιτηθούν για τη λειτουργία του Κέντρου, σε χώρο που θα παραχωρήσει ειδικά για το Κέντρο η Ιερά Μονή Χρυσορογιάτισσας.</p>	<p>Εξοπλισμός δύο εργαστηρίων, υπολογιστών και οικολογίας, αγορά υλικοτεχνικών μέσων και νέων τεχνολογιών (φωτοτυπική, overhead projector, video projector, FAX τηλεόραση, Video, Cd player (40.000 λίρες Κύπρου)</p> <p>Κάλυψη διαμονής και διατροφής των μαθητών (12.000 χιλιάδες λίρες Κύπρου)</p> <p>Κάλυψη εξόδων καθαρίστριας (2.000 λίρες Κύπρου)</p>	<p>Κάλυψη διαμονής και διατροφής των μαθητών (12.000 χιλιάδες λίρες Κύπρου)</p> <p>Κάλυψη εξόδων καθαρίστριας (2.000 λίρες Κύπρου)</p> <p>Κάλυψη εξόδων καθαρίστριας (2.600)</p> <p>Αναλώσιμα για παραγωγή υλικού, εκτυπώσεις εντύπων του Κέντρου εκδόσεις ενημερωτικού υλικού, εκπαιδευτικών προγραμμάτων (10.000 λίρες Κύπρου)</p>

	<p>Εκτιμάται ότι η δαπάνη που θα διαθέσουν οι συνεργαζόμενοι φορείς της κοινότητας για την ίδρυση του ΚΠΕ ανέρχεται στις 80.000</p>	<p>Κάλυψη εξόδων γραμματειακού προσωπικού (2600 λίρες Κύπρου)</p> <p>Αναλώσιμα για παραγωγή υλικού, εκτυπώσεις εντύπων του Κέντρου (7.000 λίρες Κύπρου)</p> <p>Λειτουργικά έξοδα του Κέντρου (ρεύμα, νερό, τηλέφωνο, θέρμανση) (3.000)</p> <p>Κάλυψη τμήματος του κόστους των εξόδων μετάβασης των σχολείων στο κέντρο (10.000)</p> <p>Κάλυψη των μεταφορικών μέσων (μικρά λεωφορεία) που χρησιμοποιούν οι ομάδες στα πολυήμερα προγράμματα για τις μελέτες πεδίου σε απόσταση 15-20 χιλιομέτρων από την κοινότητα (3200 λίρες Κύπρου)</p> <p>Συνολικό κόστος: 79,800</p>	<p>Λειτουργικά έξοδα του Κέντρου- (ρεύμα, νερό, τηλέφωνο, θέρμανση) (3.000)</p> <p>Κάλυψη τμήματος του κόστους των εξόδων μετάβασης των σχολείων στο κέντρο (10.000)</p> <p>Κάλυψη των μεταφορικών μέσων (μικρά λεωφορεία) που χρησιμοποιούν οι ομάδες στα πολυήμερα προγράμματα για τις μελέτες πεδίου σε απόσταση 15-20 χιλιομέτρων από την κοινότητα (3200 λίρες Κύπρου)</p> <p>Προβλεπόμενο ετήσιο κόστος για τα επόμενα χρόνια: 42.8</p>
<p>Κοινότητα Σαλαμιού Σεπτέμβριος 2010</p> <p>Κέντρο Περιφερειακού Τύπου</p>	<p>Ανάληψη του κόστους επιδιόρθωσης του σχολικού κτιρίου και μετατροπής των αιθουσών του σε εργαστήρια και ξενώνες, ώστε να καλύπτουν τις ανάγκες της λειτουργίας ενός Κ.Π.Ε.</p> <p>Δημιουργία Ξενώνων και ανάληψη μέρους των οικονομικών εξόδων για επίπλωση του κτιρίου.</p>	<p>Εξοπλισμός δύο εργαστηριών, υπολογιστών και οικολογίας, αγορά υλικοτεχνικών μέσων και νέων τεχνολογιών (φωτοτυπική, overhead projector, video projector, FAX τηλεόραση, Video, Cd player (40.000 λίρες Κύπρου)</p>	<p>Κάλυψη διαμονής και διατροφής των μαθητών (12.000 χιλιάδες λίρες Κύπρου)</p> <p>Κάλυψη εξόδων καθαρίστριας (2.000 λίρες Κύπρου)</p> <p>Κάλυψη εξόδων γραμματειακού</p>

	<p>Το κόστος το οποίο αναμένεται να καλύψουν ανέρχεται στις 80.000 χιλιάδες λίρες Κύπρου.</p>	<p>Κάλυψη διαμονής και διατροφής των μαθητών (12.000 χιλιάδες λίρες Κύπρου)</p> <p>Κάλυψη εξόδων καθαρίστριας (2.000 λίρες Κύπρου)</p> <p>Κάλυψη εξόδων γραμματειακού προσωπικού (2600 λίρες Κύπρου)</p> <p>Αναλώσιμα για παραγωγή υλικού, εκτυπώσεις εντύπων του Κέντρου (7.000 λίρες Κύπρου)</p> <p>Λειτουργικά έξοδα του Κέντρου (ρεύμα, νερό, τηλέφωνο, θέρμανση) (3.000)</p> <p>Κάλυψη τμήματος του κόστους των εξόδων μετάβασης των σχολείων στο κέντρο (10.000)</p> <p>Κάλυψη των μεταφορικών μέσων (μικρά λεωφορεία) που χρησιμοποιούν οι ομάδες στα πολυήμερα προγράμματα για τις μελέτες πεδίου σε απόσταση 15-20 χιλιομέτρων από την κοινότητα (3200 λίρες Κύπρου)</p> <p>Συνολικό κόστος: 79,800</p>	<p>προσωπικού (2.600)</p> <p>Αναλώσιμα για παραγωγή υλικού, εκτυπώσεις εντύπων του Κέντρου, εκδόσεις βιβλίων με εκπαιδευτικά προγράμματα (10.000 λίρες Κύπρου)</p> <p>Λειτουργικά έξοδα του Κέντρου- (ρεύμα, νερό, τηλέφωνο, θέρμανση) (3.000)</p> <p>Κάλυψη τμήματος του κόστους των εξόδων μετάβασης των σχολείων στο κέντρο (10.000)</p> <p>Κάλυψη των μεταφορικών μέσων (μικρά λεωφορεία) που χρησιμοποιούν οι ομάδες στα πολυήμερα προγράμματα για τις μελέτες πεδίου σε απόσταση 15-20 χιλιομέτρων από την κοινότητα (3200 λίρες Κύπρου)</p> <p>Προβλεπόμενο ετήσιο κόστος για τα επόμενα χρόνια: 42.8</p>
<p>Κέντρο Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης αστικού περιβάλλοντος (Περιοχή Πάρκου)</p>	<p>Το Τμήμα Δασών θα διαθέσει τους χώρους Περιβαλλοντικής Ενημέρωσης του υφιστάμενου Κέντρου Περιβαλλοντικής</p>	<p>Εξοπλισμός δύο εργαστηρίων, υπολογιστών και οικολογίας (25.000 λίρες)</p>	<p>Αναλώσιμα για παραγωγή υλικού, εκτυπώσεις εντύπων του Κέντρου (10.000 λίρες Κύπρου)</p>

<p>Αθαλάσσις, υφιστάμενο Κέντρο Περιβαλλοντικής Ενημέρωσης) Το Κέντρο αυτό πρόκειται να αποτελέσει συνεργασία του Τμήματος Δασών με το Υ.Π.Π.</p> <p>Κέντρο Αστικού Τύπου</p> <p>Σεπτέμβριος 2008</p>	<p>Εκπαίδευσης, ενώ παράλληλα θα αναλάβει το κόστος δημιουργίας ενός εργαστηρίου οικολογίας, υπολογιστών, δημιουργικής απασχόλησης και αίθουσας διαλέξεων.</p> <p>Ξενώνες δε χρειάζονται σε τέτοιου είδους Κέντρο γιατί είναι αστικού περιβάλλοντος και τα προσφερόμενα προγράμματα θα είναι σε μονοήμερη βάση.</p> <p>Καλύπτονται επίσης τα έξοδα της καθαρίστριας Τα έξοδα του γραμματειακού προσωπικού Κάλυψη λειτουργικών εξόδων του Κέντρου</p> <p>Συνολικό κόστος: 70.000 λίρες</p>	<p>Αναλώσιμα για παραγωγή υλικού, εκτυπώσεις εντύπων του Κέντρου (7.000 λίρες)</p> <p>Κάλυψη τμήματος του κόστους των εξόδων μετάβασης των σχολείων στο κέντρο (5.000)</p> <p>Συνολικό κόστος: 35.000</p>	<p>Κάλυψη τμήματος του κόστους των εξόδων μετάβασης των σχολείων στο κέντρο (5.000)</p> <p>Προβλεπόμενο ετήσιο κόστος για α επόμενα χρόνια: 15.000</p>
<p>Περιοχή Κάβο-Γκρέκο (δημιουργία του συγκεκριμένου Κέντρου με τη συνεργασία του Τμήματος Δασών) Σεπτέμβριος 2010</p>	<p>Το Τμήμα Δασών προτίθεται να αναλάβει τη δημιουργία των κτιριακών υποδομών που απαιτούνται για τη λειτουργία ενός Κ.Π.Ε., όπως επίσης και τη δημιουργία των ξενώνων.</p> <p>Συνολικό κόστος του έργου: 178.067</p>	<p>Εξοπλισμός δύο εργαστηρίων, υπολογιστών και οικολογίας, αγορά υλικοτεχνικών μέσων και νέων τεχνολογιών (φωτοτυπική, overhead projector, video projector, FAX τηλεόραση, Video, Cd player (40.000 λίρες Κύπρου)</p> <p>Κάλυψη διαμονής και διατροφής των μαθητών (12.000 χιλιάδες λίρες Κύπρου)</p> <p>Αναλώσιμα για παραγωγή υλικού, εκτυπώσεις εντύπων του Κέντρου (7.000 λίρες Κύπρου)</p>	<p>Κάλυψη διαμονής και διατροφής των μαθητών (12.000 χιλιάδες λίρες Κύπρου)</p> <p>Αναλώσιμα για παραγωγή υλικού, εκτυπώσεις εντύπων του Κέντρου, όργανα κ.λ.π. (10.000 λίρες Κύπρου)</p> <p>Κάλυψη τμήματος του κόστους των εξόδων μετάβασης των σχολείων στο κέντρο (10.000)</p> <p>Κάλυψη των μεταφορικών μέσων (μικρά λεωφορεία) που χρησιμοποιούν οι ομάδες στα πολυήμερα προγράμματα για τις μελέτες πεδίου σε απόσταση 15-20 χιλιομέτρων από την κοινότητα</p>

		<p>Κάλυψη τμήματος του κόστους των εξόδων μετάβασης των σχολείων στο κέντρο (10.000)</p> <p>Κάλυψη των μεταφορικών μέσων (μικρά λεωφορεία) που χρησιμοποιούν οι ομάδες στα πολυήμερα προγράμματα για τις μελέτες πεδίου σε απόσταση 15-20 χιλιομέτρων από την κοινότητα (3200 λίρες Κύπρου)</p> <p>Συνολικό κόστος: 72.200</p>	<p>(3200 λίρες Κύπρου)</p> <p>Προβλεπόμενο ετήσιο κόστος για τα επόμενα χρόνια: 35.200</p>
--	--	---	--

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 6

Υπολογιζόμενο Κόστος για τη Λειτουργία του Δικτύου ανά Έτος μέχρι Το 2012³

ΕΤΟΣ	ΙΔΡΥΣΗ ΚΕΝΤΡΩΝ	ΥΠΟΛΟΓΙΖΟΜΕΝΟ ΣΥΝΟΛΙΚΟ ΚΟΣΤΟΣ ΑΝΑ ΕΤΟΣ ΜΕΧΡΙ ΤΗΝ ΠΕΝΤΑΧΡΟΝΗ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗ ΤΟΥ
2006	Κ.Π.Ε. Πεδουλά : 69.800	Συνολικό κόστος: 69,800
2008	Κ.Π.Ε. Πεδουλά: 42.800 Κ.Π.Ε. Αθαλάσσας: 15.000 λ.κ.	Συνολικό κόστος: 57.800
2009	Κ.Π.Ε.Πεδουλά: 42.800 Κ.Π.Ε. Αθαλάσσας: 15.000 λ.κ. Κ.Π.Ε. Κοιλανίου: 79.800	Συνολικό κόστος: 137.600
2010	Κ.Π.Ε.Πεδουλά: 42.800 Κ.Π.Ε. Αθαλάσσας: 15.000 Κ.Π.Ε. Κοιλανίου: 42.800 ΚΚ.Π.Ε. Σαλαμιούς: 79.800	Συνολικό Κόστος: 180.400
2011	Κ.Π.Ε.Πεδουλά: 42.800 Κ.Π.Ε. Αθαλάσσας: 15.000 Κ.Π.Ε. Κοιλανίου: 42.800 Κ.Π.Ε. Σαλαμιούς: 42.800 ΚΠΕ Παναγιάς: 79.800	Συνολικό Κόστος: 223.200
2012	Κ.Π.Ε.Πεδουλά: 42.800 Κ.Π.Ε. Αθαλάσσας: 15.000 Κ.Π.Ε. Κοιλανίου: 42.800 Κ.Π.Ε. Σαλαμιούς: 42.800 ΚΠΕ Παναγιάς: 42.800 ΚΠΕ Κάβο Γκρέκο: 72.200	Συνολικό κόστος: 258.400
		Συνολικό κόστος για τη δημιουργία του δικτύου σε 5 χρόνια: 927,200

Επιπλέον δαπάνες που θα πρέπει να λαμβάνονται ετησίως υπόψη για την υλοποίηση και εφαρμογή του δικτύου	Οικονομικό κόστος ετησίως	
<p>1. Χρηματοδότηση σε ετήσια βάση Κέντρου Περιβαλλοντικών Μελετών Κρήτου Τέρρα. Το Κέντρο αυτό αν και δεν ανήκει στο δίκτυο εντούτοις προσφέρει σημαντικό έργο στην περιοχή του Ακάμα,. Δεν έχει προβλεφθεί η δημιουργία Κ.Π.Ε. στην συγκεκριμένη περιοχή ακριβώς γιατί υπάρχει το Κέντρο αυτό το οποίο αν και ιδιωτικό εξυπηρετεί και πολλά σχολεία της περιοχής της Πάφου⁵.</p> <p>2. Ανάλογη συνεισφορά και εάν και εφόσον τα περιβαλλοντικά προγράμματα ανταποκρίνονται στους στόχους της εκπαίδευσης για την Π.Ε. και την Αειφόρο Εκπαίδευση, μπορεί να δοθεί και στα δύο Κέντρα στην περιοχή Ακρωτηρίου.</p>	<p style="text-align: center;">5000 λίρες Κύπρου ετησίως</p> <p style="text-align: center;">5.000 X2= 10.000 λίρες Κύπρου</p>	
<p>2.Καθορισμός ειδικών επιδομάτων για τους εκπαιδευτικούς οι οποίοι θα εργασθούν στα Κέντρα περιφερειακού τύπου και θα πρέπει να</p>	<p>2X60X20=2.400 λίρες το χρόνο και για τους δύο εκπαιδευτικούς που θα διανυκτερεύουν</p>	

⁵ Σε σχέση με το Κέντρο περιβαλλοντικών Μελετών της Κρήτου Τέρρα αξίζει να σημειωθεί ότι αναπτύσσονται αξιοπρόσεκτες πρωτοβουλίες σε σχέση με τη γνωριμία των μαθητών με το περιβάλλον της συγκεκριμένης περιοχής, γι' αυτό και πολλά σχολεία της Επαρχίας Πάφου από τη δημοτική, κυρίως εκπαίδευση της Κύπρου, συμμετέχουν σε αρκετά προγράμματα του Κέντρου που αφορούν την περιοχή του Ακάμα.. Μάλιστα το Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού αναγνωρίζοντας την προσφορά των προγραμμάτων του συγκεκριμένου Κέντρου το επιχορήγησε το 2004 με το ποσό των 500 λιρών Κύπρου. Για το 2005 έχει εγκριθεί το ποσό των 5.000 λιρών Κύπρου.

<p>διαμένουν στο Κέντρα κατά την εφαρμογή των πολυήμερων προγραμμάτων. Το κόστος αυτό θα μπορούσε να καθορισθεί σε 20 λίρες για την κάθε διανυκτέρευση. Μόνο στο Κέντρο Αστικού Περιβάλλοντος που προβλέπεται να δημιουργηθεί στο Πάρκο της Αθαλάσσης δεν προβλέπεται διανυκτέρευση, αφού τα προγράμματα είναι μονοήμερα και ολοήμερα.</p>	<p>στο Κέντρο</p> <p>10 εκπαιδευτικοί για τα 5 Κέντρα Περιφερειακού τύπου X 60 διανυκτερεύσεις το χρόνο X 20 λίρες η κάθε διανυκτέρευση = 10.800 το χρόνο</p>	
<p>3. Καθορισμός ειδικού επιδόματος για τους εκπαιδευτικούς οι οποίοι θα στελεχώσουν τα Κ.Π.Ε. Οι εκπαιδευτικοί που στελεχώνουν τα Κέντρα δεν ακολουθούν το ωράριο των υπολοίπων εκπαιδευτικών, αφού αρκετές φορές χρειάζεται να εργασθούν και σαββατοκύριακα και γιορτές (Χριστούγεννα, Πάσχα) όπως επίσης και κατά τους μήνες του καλοκαιριού, όταν υπάρχουν ομάδες από το εξωτερικό. Επιπλέον, στα ολοήμερα και πολυήμερα προγράμματα το πρόγραμμα διδασκαλίας τους είναι μέχρι τις 8 το βράδυ.</p>	<p>Η υπερωριακή αυτή απασχόληση μπορεί να δοθεί με τη μορφή ελεύθερου χρόνου (time off) ή με ένα ειδικό επίδομα ανάλογα με τις ώρες της υπερωριακής απασχόλησης.</p>	
		<p>Συνολικό κόστος που θα δαπανηθεί από το Υ.Π.Π. για την υλοποίησή του δικτύου σε 5 χρόνια λαμβάνοντας υπόψη και τις πιο πάνω δαπάνες: 953.000¹</p>

ΣΥΝΤΗΡΗΣΗ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ ΔΙΚΤΥΟΥ ΜΕΤΑ ΤΑ ΠΕΝΤΕ ΧΡΟΝΙΑ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ ΤΟΥ ΔΙΚΤΥΟΥ: 489.814

Για τη συντήρηση και τη λειτουργία του δικτύου μετά τη συμπλήρωση των 5 χρόνων ολοκλήρωσής του θα απαιτηθούν 291.800 ετησίως για τη λειτουργία του δικτύου. Στο πόσό αυτό έχει υπολογισθεί το κονδύλι της Κρήτης Τέρρα και τα επιδόματα των εκπαιδευτικών. (Βλ. σχετικά τις σελίδες 27-34 την στήλη για το υπολογιζόμενο ετήσιο κόστος για κάθε Κέντρο μετά την ολοκλήρωση του δικτύου). Στο ετήσιο επαναλαμβανόμενο κόστος μετά το 2012 περιλαμβάνεται και η δημιουργία της συντονιστικής μονάδας (βλ. Παράρτημα 1)

¹ Το συνολικό ποσό για τη λειτουργία του δικτύου, με βάση και τις οικονομικές δαπάνες που θα επωμισθούν οι κοινότητες και οι άλλοι φορείς για την ανέγερση των κτηριακών εγκαταστάσεων ανέρχεται στο 1.341.666 Λ.Κ.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 7

ΠΡΟΣΧΕΔΙΟ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑΣ ΓΙΑ ΙΔΡΥΣΗ ΚΑΙ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΚΕΝΤΡΩΝ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΣΤΙΣ ΚΟΙΝΟΤΗΤΕΣ

Ως εκπρόσωπος της κοινότητας δεσμεύομαι ότι σε περίπτωση που η κοινότητα επιλεγεί ως χώρος ίδρυσης και λειτουργίας Κέντρου Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης, θα συμμετάσχει ενεργά τόσο στην ίδρυση όσο και στη βιώσιμη ανάπτυξη του Κέντρου Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης που θα δημιουργηθεί στην κοινότητά μας.

Πρόθεση της κοινότητας είναι η ουσιαστική εμπλοκή της στη δημιουργία του συγκεκριμένου Κέντρου Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης, γι' αυτό και δεσμευόμαστε ως κοινότητα ότι θα συνεργασθούμε με όλα τα ενδιαφερόμενα μέρη, συμβάλλοντας οικονομικά στην αναδιαμόρφωση των κτιριακών υποδομών που απαιτούνται για την ίδρυση του Κέντρου Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης. Παράλληλα είμαστε πρόθυμοι να παρέχουμε όλες τις δυνατές διευκολύνσεις που απαιτούνται για τη μετέπειτα συντήρηση και ανάπτυξη του Κέντρου στην κοινότητά μας.

Κοινότητα

.....

Ημερομηνία

.....

Υπογραφή

.....

Ονοματεπώνυμο

.....

Ιδιότητα

.....